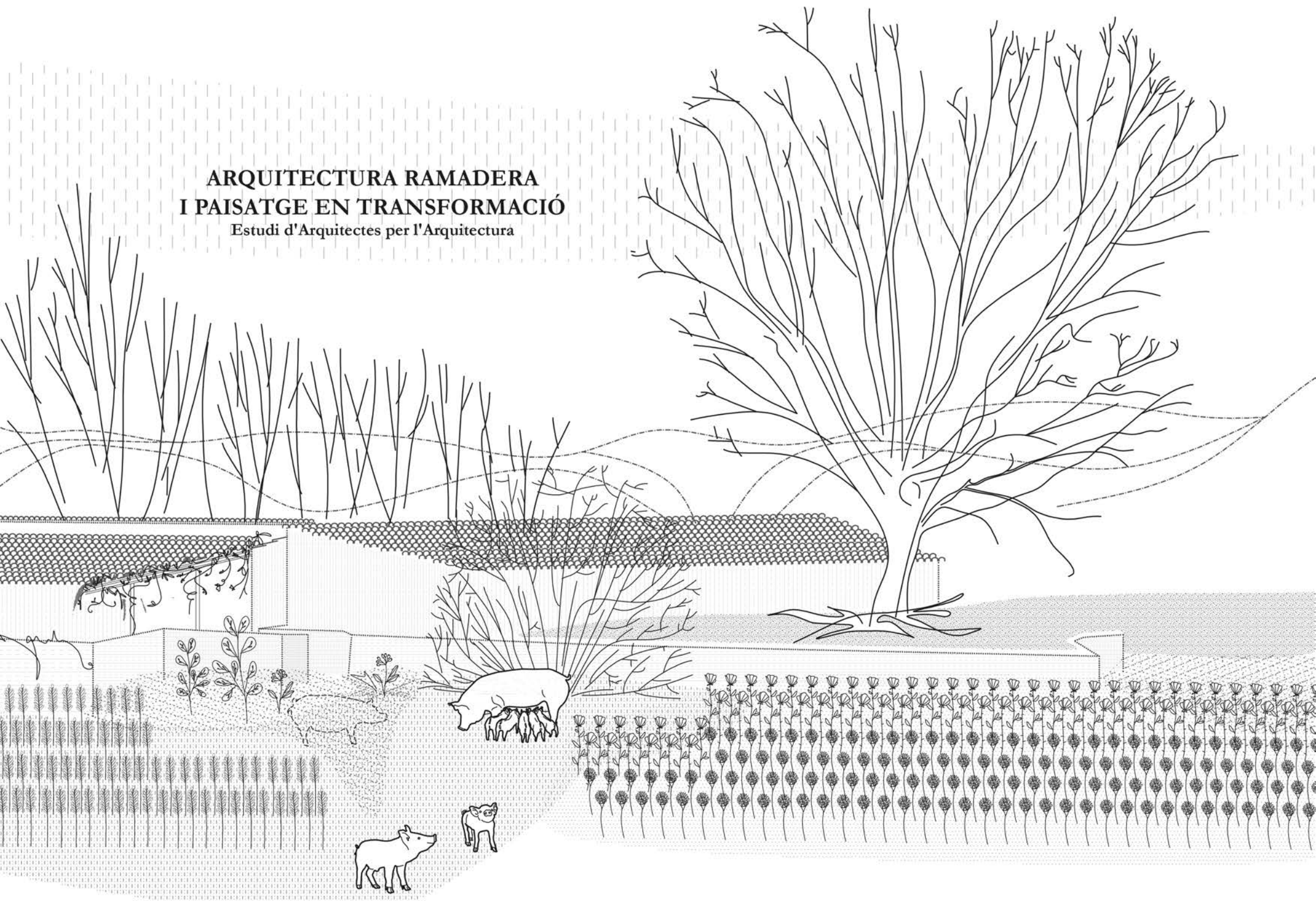

**ARQUITECTURA RAMADERA
I PAISATGE EN TRANSFORMACIÓ**
Estudi d'Arquitectes per l'Arquitectura

**ARQUITECTURA RAMADERA
I PAISATGE EN TRANSFORMACIÓ**
Estudi d'Arquitectes per l'Arquitectura

© de l'edició: **Arquitectes per l'Arquitectura**
© del text i material gràfic, els seus autors

S'han fet totes les gestions possibles per identificar els propietaris dels drets d'autor. Qualsevol error o omissió accidental, que haurà de ser notificat per escrit a l'editorial, serà corregit en edicions posteriors.

L'edició d'aquesta publicació ha estat patrocinada per **Arquitectes per l'Arquitectura**.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) si necessita reproduir algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70/93 272 04 47).

Aquest text recopila els treballs realitzats durant el quart seminari d'Arquitectura i Territori.

Coeditat per:

Arquitectes per l'Arquitectura
Universitat Politècnica de Catalunya

Imprès a Ripoll
Juliol 2020
2ª Edició

ISBN: 978-84-09-09482-0
Depòsit Legal B 30115-2018

PUBLICACIÓ

Publicat per

Arquitectes per l'Arquitectura
Universitat Politècnica de Catalunya

Editors

Antonio Cayuelas
Tomás García Píriz

Disseny / Maquetació

Rocío López Berenguer

Coordinat per

Laura Arriola

SEMINARI

Director

Antonio Cayuelas

Professor permanent

Tomás García Píriz

Professors convidats

David Aceves / Albert Colomer / Joan Forgas
/ Julio Mejón / Ramon Sanabria / Dolors Ylla-
Català

Coordinat per

Laura Arriola / Julio Mejón

Autors casos d'estudi:

1. Òscar Farré / Jaume Mercader / Claudia
Muñoz Centeno

2. Inés Brotons / María Rodríguez Escudero /
Jesús Villar / Xavier Raya

3. Pablo Hita, María Jurado, Ana Rodríguez
Aguilera, Víctor Xaubet

4. Manel Garrigó, María Cristina Guzmán,
Rocío López Berenguer, Romain Lucas

COL·LABORADORS

Bosch · Capdeferro Arquitectes

Pilar Mallol, Enginyera Agrònoma i professora
de l'ETSEA de Lleida

Patricio Martínez, Arquitecte

Julio Mejón, Arquitecte

Josep Maria Vila d'Abadal,
Enginyer Agrícola, polític i empresari

ORGANITZA

* **Arquitectes per l'Arquitectura**

* Àrea de Cultura de la Diputació Barcelona

* Direcció General de Patrimoni Cultural de la
Generalitat de Catalunya

* Secretaria d'Habitat Urbà i Territori de la Generalitat
de Catalunya

* Ajuntament de Vic

* Ajuntament de Gurb

* Constructora de Calaf

COL·LABORA

* Consell Comarcal d'Osona

* CoAC Demarcació de les Comarques Centrals

* ETSA de Barcelona

* ETSA del Vallès

* ETSA de Granada

* UdG

* Cooperativa d'Arquitectes Jordi Capell

* LAB TT. Laboratorio de territorios en transformación

* Universitat Politècnica de Catalunya

**ARQUITECTURA RAMADERA
I PAISATGE EN TRANSFORMACIÓ**
Estudi d'Arquitectes per l'Arquitectura

ÍNDEX

I

08

PRÒLEG

Ramon Sanabria <i>President d' AxA</i>	08
Estanislau Roca <i>Quatre acupuntures a l'Osona rural</i>	
Vicerector d'Infraestructures i Arquitectura Universitat Politécnica de Catalunya	10

II

14

TEXTOS

Ramón Bosch Bet Capdeferro	14
<i>Cinc punts i deu imatges en relació al Quart Seminari d'Arquitectura i Territori</i>	
Joan Forgas Dolors Ylla-Català	20
<i>Una bona ocasió</i>	
Patricio Martínez	22
<i>Sistemes de parametrització adaptats a l'arquitectura ramadera'</i>	
Julio Mejón	24
<i>Tres actuacions en el paisatge</i>	

III

26

CASOS D'ESTUDI

Antonio Cayuelas Tomás García Píriz	26
<i>Introducció</i>	
Can Cassany	28
<i>Vaques / Ampliació</i>	
Can Bonjorn	52
<i>Vaques / Ampliació</i>	
Casanova de Puigoriol	78
<i>Porcs / Ampliació</i>	
La Model	112
<i>Porcs / Rehabilitació</i>	
Antonio Cayuelas Tomás García Píriz	144
<i>Estratègies</i>	

IV

150

GLOSSARI

Antonio Cayuelas	
Tomás García Píriz	150
<i>Conceptes tàctics per a un</i>	
<i>paisatge en transformació</i>	
Glossari	154

V

180

BIBLIOGRAFIA

Llibres	180
Web	

VI

182

ÍNDEX D'AUTORS

Direcció	182
Professor permanent	
Professors convidats	
Col·laboradors	
Grups d'alumnes	186

I. PRÒLEG

RAMÓN SANABRIA
President d' **AxA**

Aquest 4t seminari organitzat per **Arquitectes per l'Arquitectura** s'ha proposat donar un seguit de respostes a la problemàtica de les edificacions en sòl no urbanitzable del nostre país. Com en d'altres ocasions, es tracta de plantejar la problemàtica a través de casos reals, dels que se'n puguin extreure algunes conclusions. En la present ocasió s'ha treballat en quatre casos, tots ells a la comarca d'Osona.

Com es sabut al nostre país hi ha més porcs que persones, i per tant el problema de l'ocupació en el territori d'aquestes construccions és un tema que requereix una especial atenció. D'altra banda la recollida de purins i la seva possible contaminació, així com el tema de les olors que desprenen aquests conjunts, moltes vegades prop de nuclis urbans, fan més que necessària una reflexió que ha de portar, a la llarga, a una normativa específica, per tal que la seva disposició en el territori sigui harmònica des de tots els punts de vista: el paisatgístic, l'ecològic, el sostenible, l'higienic...

En la present edició hem participat juntament amb professors arquitectes i amb enginyers agrícoles, per tal que les solucions proposades incorporin també els coneixements tècnics d'aquest tipus de problemàtica. S'han treballat quatre casos que responen, cadascun d'ells, a problemàtiques prou diferents de manera que les solucions proposades també aportin respostes diferenciades.

El tractament de l'impacte paisatgístic i la seva compatibilitat amb la demanda funcional a la que han de respondre aquests tipus d'edificis ha estat present al llarg de tots els projectes. Així els moviments topogràfics dels terrenys, la localització específica quan es tracta d'ampliacions, la

disposició de filtres vegetals en les pròpies naus, són solucions senzilles i econòmiques a través de les quals aconseguim canviar la imatge massa objectual en el paisatge, pròpia d'aquest tipus d'edificacions.

La proposta de construcció en material ceràmic, tant per la tradició constructiva en aquests tipus d'edificis, com pel seu muntatge i desmuntatge que facilita ampliacions i reutilitzacions, i fins i tot en el cas d'edificacions obsoletes i abandonades la seva reutilització per altres usos, donant valor als recorreguts, àmbits i recintes que aquestes construccions plantegen, ha estat present en els treballs realitzats.

Serveixi aquest Seminari per realitzar una aproximació des de diverses casuístiques i situacions, a la recerca de possibles solucions en la temàtica de la construcció en zones no urbanitzables.

I. PRÒLEG

ESTANISLAU ROCA

QUATRE ACUPUNCTURES A L'OSONA RURAL

Vicerector d'Infraestructures i Arquitectura

Universitat Politècnica de Catalunya

Paul Vidal de La Blache adduïa que la natura prepara el lloc i l'home l'organitza per satisfer les seves necessitats i desitjos. Ara bé, tota acció de caràcter antròpic i/o projectual cal que tingui en compte l'esperit del lloc, el *genius loci*.

Al camp, s'hi imposa la lògica d'un establiment funcional per garantir una òptima explotació i, en aquest cas, no cal anar a l'altre costat del pèndul com actualment defensaria una posició absolutament ambientalista. Cal reconèixer també el valor de l'arquitectura rural, que ha jugat un paper important en l'explotació del territori. En qualsevol cas, s'hauria de procurar un bon establiment, cosa que la saviesa heretada de la tradició sovint garanteix, normalment per la intuïció i pel mateix sentit comú, i això ajuda a trobar una bona relació entre l'home i la natura. I aquesta afirmació no fa més que corroborar el pensament de l'amic Carles Martí Arís quan deia que la cultura és una manera específica en què l'ésser humà cerca una conciliació amb la natura, a través de l'ús d'artificis que van canviant de llarg a llarg de la història.

És potser oportú recordar que a la segona meitat de la dècada de 1970, per iniciativa del Laboratori d'Urbanisme de Barcelona i sota la batuta de Manuel de Solà-Morales, es va elaborar un atlas de tot el territori català que fou presentat en una exposició amb motiu del Congrés de Cultura Catalana. Mitjançant el dibuix, es pretenia posar en relleu la identitat del territori del nostre país amb una visió inèdita. La Catalunya rural es presentava com un patchwork amb peces de diferents mides i caràcters, marcat pels accidents naturals i solcat per infraestructures que la història hi ha deixat. Era diferent el dibuix de la Garrotxa, que feia ressaltar els volcans, al del Baix Ebre-Montsià, on destacava la presència del riu i la plana amb la parcel·lació que

s'hi relaciona, o al d'Osona, que és on, a quatre llocs rurals **Arquitectes** per l'**Arquitectura** ha organitzat el 4t Seminari. En aquest cas, l'economia agrícola fonamentada sobre unitats patriarcalcs feia que en el dibuix destaquessin els masos i les seves explotacions agropecuàries, i l'estructura de la propietat hi dominava, més que no pas la mateixa topografia.

Tot ens permetia observar amb una mirada intencionada un ric i complex paisatge de Catalunya de manera sintètica i suggeridora, i vull recordar que quan els nostres alumnes a l'ETSAB treballen en l'anàlisi o registre els àmbits dels exercicis de taller, sovint els professors comentem que ho han de fer amb intenció, de tal manera que el dibuix ha de ser selectiu i seleccionar vol dir interpretar, i interpretar és proposar. Aquesta norma la varem heretar dels treballs d'aquell atlas impulsat pel LUB i m'atreveixo a dir que s'hi veu certa ressonància en els treballs del 4t Seminari d'**AxA** a l'hora d'interpretar cadascun dels casos d'estudi i generar les propostes que il·lustren la present publicació, la qual us recomano especialment.

Són treballs molt ben plantejats i desenvolupats que han emprat un procés metodològic estructurat i conduït per magnífics professors i professores procedents d'àmbits de coneixement diferents, de manera que han format un equip pluridisciplinari de primera divisió, cosa que ha permès formular propostes solvents i possibles per tal d'impulsar l'activitat agropecuària, tot resolent els problemes d'higiene o d'impacte ambiental i de paisatge que sovint comporten aquests tipus d'instal·lacions.

Es plantegen els cicles de producció i les lògiques per optimitzar el funcionament, tot aprofitant l'arquitectura preexistent, i mitjançant

reformes, acupuntures i ampliacions s'estableix un resultat esperançador amb matrius de paisatge que en fan molt atractiva la lectura.

Crec sincerament que és una aposta activa amb excel·lents propostes que poden ajudar el Departament de Territori i Sostenibilitat en la formulació d'una normativa específica per al control i la regulació d'aquest tipus d'instal·lacions en el territori català, que, ara per ara, sembla òrfena d'una regulació adequada.

Finalment, vull felicitar el president d'AxA i el grup de professors i estudiants que han intervingut en aquest seminari, i expressar l'agraïment per fer partícip la Universitat Politècnica de Catalunya d'aquesta aportació que ens honora, tant per la qualitat de les propostes innovadores com per l'avenç en el coneixement que suposen.

II. TEXTOS

RAMÓN BOSCH | BET CAPDEFERRO

CINC PUNTS I DEU IMATGES EN RELACIÓ AL
QUART SEMINARI D'ARQUITECTURA I TERRITORI

Mapa del món
amb Amèrica
al centre, de
wikimedia
commons

Mapa del món
amb Europa
al centre, de
wikimedia
commons

I. Sobre la posició de l'observador

D'una banda, podem convenir que l'observació del territori requereix forçosament de la presa d'una certa distància. Aquest és un fet físicament indiscutible, si no volem tenir deformacions excessives a l'hora d'obrir el camp de visió.

D'altra banda, en la definició de l'observació com a mètode cognitiu resulta important la posició de l'investigador, i per tant la seva distància respecte del fenomen estudiat: *Mètode científic que es diferencia de l'experimentació en el fet que no hi ha intervenció del subjecte cognoscent per a modificar les condicions del fenomen* (diccionari de l'Enciclopèdia Catalana).

Les diverses versions de les cartografies, també dels mapamundis, expliquen com la situació de la persona que els concep, i per tant els construeix des del seu punt de vista, situat sempre al centre, afecta al resultat d'allò estudiat. Les versions americana i europea del planisferi, tot i correspondre a una mateixa realitat física són un exemple magnífic d'aquest fet.

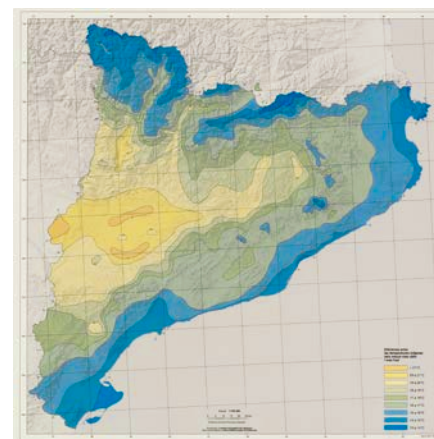
La presència d'un nodrit grup d'estudiants i joves arquitectes de Granada al quart seminari d'arquitectura i territori dirigit pel professor Antonio Cayuelas fou de ben segur un factor clau en el resultat dels treballs. La seva condició forana respecte de la geografia estudiada i l'especial sensibilitat pel territori que caracteritza la seva escola, juntament amb la intensitat de les visites i exercicis d'anàlisis proposats amb la resta d'estudiants i professors locals, permeteren incorporar al taller la distància necessària per eixamplar la mirada i actuar amb la llibertat i l'interès de l'explorador.

II. Sobre la secció transversal

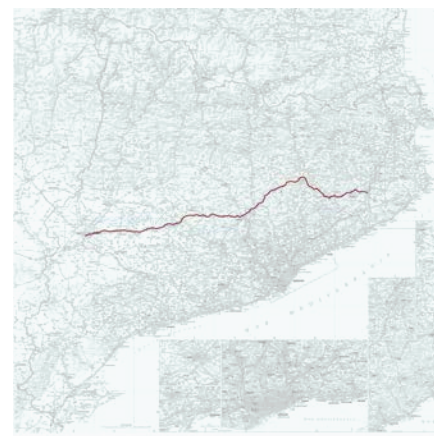
A partir de l'observació del territori a través del mapa de l'amplitud tèrmica mitjana anual de Catalunya ens adonem de la possibilitat de diferenciar els diferents paisatges de la seva geografia des del punt de vista climàtic. Més concretament, aquest document ens revela com el territori català pot ser entès com la suma d'una primera corona perimetral relativament homogènia que ressegueix el litoral i recollint les zones més fredes però igualment estables del Pirineu, i una successió d'anelles interiors més continentals on les diferències de temperatura al llarg de l'any varien notablement.

L'any 1997 s'inaugura definitivament la C25, altrament anomenada Eix Transversal, que recorre el territori català de Cervera a Riudellots comunicant les terres de ponent amb l'eix mediterrani. Aquesta via, llargament planificada i reivindicada des dels inicis del segle XX en temps de la Mancomunitat, travessa totalment Catalunya en sentit transversal i per tant vertebrada de manera estratègica la diversitat d'àrees climàtiques del país i el seu ric mosaic d'espais naturals.

Podem considerar, a partir del creuament d'aquests dos documents, que una via útil per procedir a la dissecció i comprensió del territori de Catalunya és precisament partir de la traça d'aquest eix de comunicacions com a columna vertebral de la diversitat dels seus biòtops.

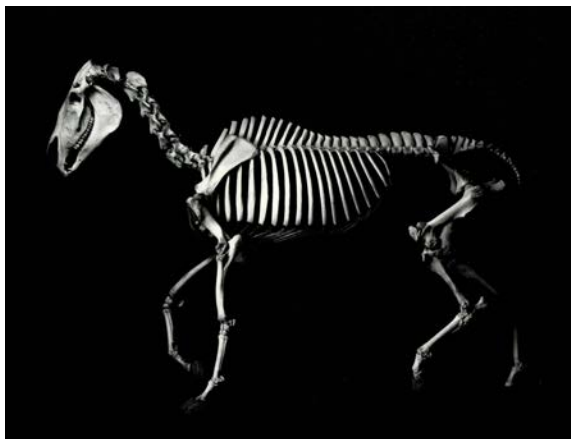

Mapa de l'amplitud tèrmica mitjana anual de Catalunya 1:750.000, 2008, de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC)

Traça de la C25 al mapa de carreteres de Catalunya 1:250.000 (8a edició), de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC)

*Esquelet de camell,
fotografia de Patrick
Gries publicada a
Evolution, de Jean-
Baptiste de Panafieu,
éditions Xavier
Barral i Muséum
National d'Histoire
Naturelle*

*Esquelet de cavall,
fotografia de Patrick
Gries publicada a
Evolution, de Jean-
Baptiste de Panafieu,
éditions Xavier
Barral i Muséum
National d'Histoire
Naturelle*

III. Sobre les particularitats del context

La columna vertebral, com el seu nom indica, enllaça i articula el conjunt d'un esquelet i, per tant, defineix l'estructura substancial de qualsevol animal. Partint de l'observació d'una única vèrtebra podem arribar a imaginar-ne el conjunt, i fins i tot intuir l'espècie concreta en la majoria d'ocasions. Malgrat aquest principi general que permet diferenciar clarament una serp d'un gat, en ocasions, les similituds entre esquelets ens impedeixen arribar a conclusions segures basant-nos en una sola peça. Si parem atenció a les vèrtebres d'un camell i d'un cavall ens adonarem de les seves semblances, i fins i tot de la coincidència de forma del seu tram central i, en canvi, difícilment algú insistiria en parlar d'aquests dos animals com a equivalents. Tot i que en els dos casos, com en la immensa majoria d'éssers vius, la columna vertebral defineix els trets bàsics de l'ossada, i per tant de l'arquitectura i l'aspecte de l'animal, cal fixar-se en tot allò que és suportat per aquesta espinada (crani, maluc, potes, costelles...) per concloure sense marge d'error quina criatura explica.

De fet, les seccions transversals resulten una eina essencial per entendre la naturalesa del territori o l'espai que travessen i, més enllà de les particularitats o diferències entre els trams pròpiament seccionats, permeten intuir tot allò que passa al seu voltant.

En aquest cas concret, l'interès del traçat de l'Eix Transversal rau en la seva consideració de línia mestra que secciona tot el territori d'est a oest, en descriu les particularitats de cada tram i ens permet copsar, malgrat les semblances aparents, diferències substancials entre els diversos paisatges agrícoles de la nostra geografia, des de les terres de ponent fins al litoral mediterrani.

IV. Sobre allò construït

L'arquitectura industrial és un testimoni magnífic dels avanços de la tècnica humana i la seva relació amb el medi en el que s'alça. Mitjançant l'anàlisi d'allò construït a cada àmbit podem inferir quins són els seus principals recursos i, d'alguna manera, caracteritzar el seu paisatge, deduir la prosperitat de la seva indústria i l'estat de salut de la seva economia, així com la seva història i la seva cultura.

A casa nostra, i més concretament en el que fins ara hem anat anomenant sòl no urbanitzable (també al voltant de l'Eix Transversal), les construccions vinculades principalment als sectors agrícola i ramader ens parlen de les particularitats de cada context i cada paratge i esdevenen una clau excepcional per desxifrar els trets principals de la matriu biofísica en la que es situen.

L'organització dels grups de treball del seminari, a partir de casos concrets de granges i instal·lacions ramaderes de diverses tipologies i condicions de la comarca d'Osona, possibilità l'elaboració d'un estudi de condicions comunes i l'inici d'elaboració d'una taxonomia específica que pot ser continuada en ocasions futures per entendre, a partir d'allò construït, la realitat d'un territori molt més extens, assajant alhora mecanismes d'intervenció en els sistemes d'espais lliures al voltant de les principals vies vertebradores de la nostra geografia.

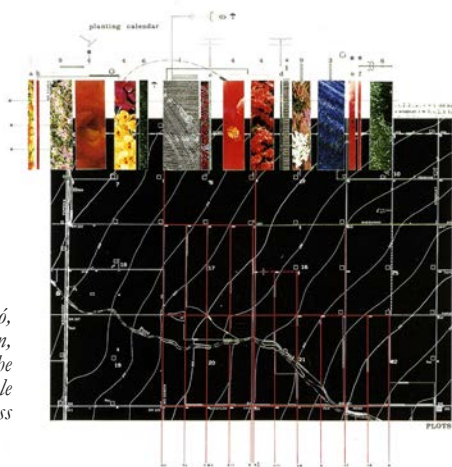

*Bernd & Hilla
Becher: Winding
Towers 1966-1968*

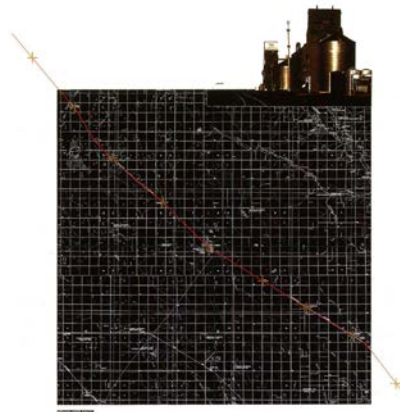

*Bernd & Hilla
Becher: Pennsylvania
Coal Mine Tipples,
1991, Dia Center
for the Arts*

Parcelació i calendaris de plantació,
James Corner i Alex S. MacLean,
*Taking Measures Across the
American Landscape*, 2000, Yale
University Press

Vies de ferrocarril a les planures
del nord de Dakota, James Corner
i Alex S. MacLean, *Taking
Measures Across the American
Landscape*, 2000, Yale
University Press

V. Sobre les múltiples escales del territori

L'any 2000 la Yale University Press publicà *Taking Measures Across the American Landscape*, una magnífica obra del paisatgista James Corner i del fotògraf Alex S. MacLean. La publicació conté una descripció dels múltiples ecosistemes dels Estats Units i dels orígens culturals que els han esculpit a partir de la intervenció de l'home en èpoques passades. Els documents que hi apareixen incorporen sempre un conjunt divers d'escala i llenguatges per representar cada indret: fotografies aèries, mapes territorials, aixecaments topogràfics, els cicles naturals de les estacions, vies de comunicació, embassaments, sitges i construccions de tota mena. A més de significar una aportació notable a les noves maneres de representar el paisatge i el territori, l'interès del document consisteix en la seva capacitat alhora explicativa i instrumental, com a document que il·lustra allò existent i al mateix temps detecta aquells aspectes essencials que defineixen cada regió, esdevenint eines que assenyalen on intervenir estratègicament si es pretén gestionar el territori amb voluntat transformadora.

Els seminaris d'arquitectura i territori, organitzats per **Arquitectes** per l'**Arquitectura** i amb la col·laboració de les administracions locals, contenen la llavor que els pot convertir en la nostra versió local d'aquesta experiència americana, documentant amb rigor i precisió una geografia tan variada des de l'afany de comprendre-la per poder transformar-la amb intel·ligència.

JOAN FORGAS | DOLORS YLLA-CATALÀ

UNA BONA OCASIÓ

El paisatge és el resultat directe de la transformació del territori en relació al model econòmic en què es basa una societat. En el cas d'Osona, així com en moltes altres comarques catalanes, l'activitat ramadera associada a la indústria càrnica s'ha convertit en el motor principal d'aquesta transformació i ha comportat una sobreexplotació del territori amb importants desequilibris fruit de l'excedent de purins. La contaminació del subsòl i de les aigües freàtiques, juntament amb les pudors, són els impactes més punyents que s'han generat en el medi, però la destrucció d'entorns paisatgístics i patrimonials és també una aspecte important a considerar.

El repte és per tant de gran abast i comporta una revisió del model en profunditat. Es tracta d'una problemàtica conjuntural de la societat actual i la resposta passa, com en tants d'altres reptes vigents, per la necessitat imperiosa de reequilibrar les relacions entre l'home, la natura i el medi ambient. Un canvi que, a tots els nivells, és cada vegada més evident i ineludible. Esperem que es vagin consolidant els nous hàbits que ja s'intueixen: amb menys consum i més qualitat, amb produccions més variades que recuperin les antigues sinergies entre l'agricultura i la ramaderia, amb més cura per a noves implantacions i amb més recursos per a la correcta gestió de les mateixes.

És clar que la transformació no es pot fer des d'un sol punt de vista i transcendeix en molt la millor de les bones voluntats individuals, però només des de la conscienciació de les persones i dels diferents col·lectius es pot començar a treballar en els canvis.

Cal i és possible millorar les edificacions ramaderes tant des del punt de vista de l'optimització de la producció com de la seva implantació, integració paisatgística i la protecció del medi en què es desenvolupen. En aquest sentit la incorporació dels arquitectes i paisatgistes al debat és un primer pas imprescindible per abordar aquest procés de reflexió, ja que només des de la interdisciplinarietat es poden donar respostes adients a problemàtiques complexes.

El Seminari d'Arquitectura 'Arquitectura a Osona: arquitectura agrícola i paisatge en transformació' organitzat per **Arquitectes per l'Arquitectura** i celebrat a Osona aquest juliol de 2018 ha estat una ocasió per escoltar i debatre entre diferents professionals i agents vinculats al sector de la ramaderia, de la gestió del territori i del paisatge des de les nostres perspectives diverses. Una oportunitat per aprofundir en una temàtica que a partir de casos locals permet una reflexió universal i candent.

Els treballs realitzats pels alumnes que es presenten en aquesta publicació són fruit d'una feina d'apropament a una temàtica poc habitual en la disciplina de l'arquitecte i aporten una mirada fresca i aguda a la vegada, a un debat que caldrà continuar. Per a nosaltres ha estat molt enriquidor poder participar-hi.

PATRICIO MARTÍNEZ

SISTEMES DE PARAMETRITZACIÓ ADAPTATS A
L'ARQUITECTURA RAMADERA

*Enllaç directe amb el vídeo de la
conferència de Patricio Martínez*

[...] El treball que s'estava desenvolupant era impressionant, perquè estava basat en el treball dels alumnes en grups, el treball amb els professors convidats, el treball dels professors que estaven ajudant-los, les converses que tenien amb el sector productiu, amb els ramaders de la zona, amb les institucions... amb la qual cosa van barrejar en molt poc temps un munt de reflexions que, al treballar-les des del model d'*intel·ligència col·lectiva*, van permetre arribar a conclusions de molt calat i molta profunditat en molt poc temps. Aquest tipus de seminaris tan intensius demostren que aquestes

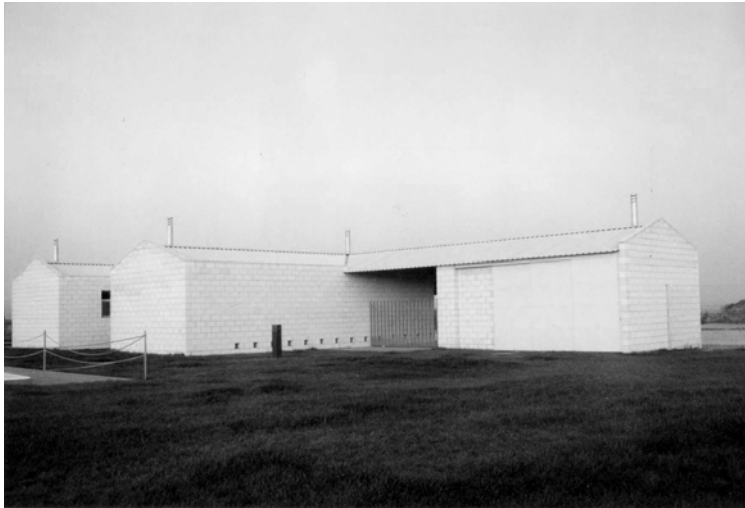

estratègies divergents donen molt bon resultat. Nosaltres hem treballat molt el disseny paramèdic, sobretot en l'àmbit sanitari, però ens hem adonat que és molt aplicable al model agrari, sobretot al ramader, de la zona. Al final quan un model productiu és molt clar, funciona d'una manera molt semblant, és molt fàcilment escalable, modulable i, per tant, parametizable. La *parametrització* busca donar la major flexibilitat possible al definir uns paràmetres molt estrictes i molt específics -que no són molts- [...].

JULIO MEJÓN

TRES ACTUACIONS EN EL PAISATGE

Complex Esportiu a Esplús

Càmping Ribagorça a Pont de Suert

Campo Santo - Cementiri a Vilaller

L'meva intervenció en l'estudi – **Arquitectura agrícola i paisatge en transformació**, va pretendre explicar tres actuacions en el paisatge, realitzades entre els anys 1988, 1990 i 1992, que l'estudi va dur a terme.

En els inicis de la meua vida professional vaig tenir l'oportunitat, conjuntament amb en Ramon Fité, de rebre tres encàrrecs correlatius: Càmping Ribagorça a Pont de Suert, Complex Esportiu a Esplús i Campo Santo – Cementiri a Vilaller, tots ells ubicats a sòl qualificat com no urbanitzable, per tant, amb una relació directa amb el paisatge. Per a nosaltres va ser, després d'haver cursat els estudis d'Arquitectura, el retorn al nostre lloc d'origen, al nostre paisatge, llavors més buit que avui i només poblat d'explotacions agràries i ramaderes (granges).

Aquests tipus de volums no eren gens estranys per a nosaltres, sabíem veure en ells aspectes que ens interessaven: volums ordenats, paral·lelisme o simetria, cobertes inclinades a dues aigües, repetició d'un mateix forat, evolució dels materials de construcció que mantenen una relació molt directa amb la funció a la que servien. Tots ells amb valors molt útils per a tenir com elements de reflexió en futurs projectes nostres, eines necessàries a l'hora de projectar noves arquitectures que anaven a colonitzar l'espai, el seu paisatge, convivint i dialogant amb les preexistències.

Com arquitectes coneixíem el debat existent, llavors d'una corrent crítica al voltant del regionalisme, que feia d'aquesta mirada al lloc, a la seva arquitectura, una eina fonamental per incorporar a l'arquitectura del moment. Aldo Rossi amb la seva *Arquitectura de la ciutat* ens ensenyava la necessitat d'estudiar els diferents tipus d'edificació com a eina a la construcció de la ciutat. Es tracta de recuperar el valor de la memòria col·

lectiva, l'arquitectura com a valor autònom, aquest era el marc teòric que ens va interessar per a desenvolupar els projectes.

La pregunta era: *¿és possible una Arquitectura en el paisatge que dialogui amb aquestes construccions Agrícoles i Ramaderes? Com continuar mantenint la identitat del lloc?*

Les actuacions s'havien de basar en el coneixement d'aquesta arquitectura, la seva construcció al llarg de la història, els materials que la conformaven, la seva implantació al lloc, la seva topografia, el clima, l'orientació, etc. Així en tots aquests projectes, s'intenta projectar una arquitectura de volums clars i ordenats, paral·lels (Càmping), amb forma de pinta (Complex Esportiu) o en forma de creu (Campo Santo) amb cobertes a dues aigües, com element unificador, igual que els seus models, aquestes ens atansaven a la noció de cau o protecció, intrínseca en aquests tipus de climes, tot i així a les cobertes trobem les tensions diferencials dels tres projectes.

Aquesta arquitectura pretenia desembocar a la cerca dels arquetips de l'arquitectura popular lligada al camp per, a través de la seva reinterpretació, aconseguir una revisió contemporània, intentant ser fidel a la tradició dels models, acceptant la relació inseparable entre les maneres de viure i les formes. Els volums purs resultants, els materials (bloc de formigó), el seu tractament de color (beix – blanc), són la resposta a treballar amb els mateixos materials i colors que a l'entorn construït immediat, buscant una unitat de fàcil compressió a partir d'una construcció lògica i d'imatges conegudes, donant una resposta serena i dialogant amb el lloc, entenent que la ment ha de continuar lligada al medi.

III. CASOS D'ESTUDI

INTRODUCCIÓ

Antonio Cayuelas / Tomás García Píriz

Quatre han estat els llocs escollits per a la recerca que s'inclou en aquesta publicació. Aquestes explotacions ramaderes triades a la comarca d'Osona, relativament properes entre si, presenten característiques prou diverses, complementàries i extrapolables com per a constituir-se en justificables casos d'estudi de l'impacte que aquest tipus d'infraestructures (en el nostre cas de vaques i porcs) provoquen en el paisatge català. L'estudi es realitza no només a través del seu estat actual, sinó també tenint en compte la seva futura incidència d'acord amb un hipotètic projecte de remodelació i/o ampliació.

Encara que s'ha triat, per la seva major presència i explotació, la ramaderia bovina i porcina com a usos principals, les qualitats per les quals aquestes granges han estat seleccionades es podrien aplicar perfectament a un marc d'anàlisi d'altres casos independentment de la seva activitat ramadera principal. La idea de la mostra és generar una metodologia capaç d'expandir-se i completar-se amb la inclusió de nous exemples. A continuació es descriuen les principals característiques de les granges sobre les que hem realitzat les propostes d'intervenció.

Can Cassany i *Can Bonjorn* representen les granges de vaques ja consolidades de la zona. Amb una extensió i desenvolupament industrial de mida mitjana, ambdues responen al tipus d'infraestructura d'origen familiar que va augmentant en quant a prestacions i demandes tècniques i d'explotació. Amb una problemàtica similar d'una desitjada i necessària ampliació, el primer dels exemples seleccionats s'enfronta a aquest repte des de la presència fragmentada d'antigues naus domèstiques obsoletes i amb la complexitat afegida d'una enorme visibilitat lligada a la seva proximitat a una via rodada molt

frequèntada. La segona explotació parteix de la dificultat del diàleg amb una fita patrimonial, una ermita, de notable empremta en la cultura local.

En el cas de les granges de porcs, *Casanova de Puigoriol* i *La Model*, responen igualment a condicions molt diverses. Si bé les dues explotacions tenen una escala considerable estructurada a partir d'un conjunt fragmentat, la primera d'elles colonitza un talús, mentre que la segona s'estén al llarg d'una seqüència de patis sobre un territori marcadament horitzontal, estant Casanova de Puigoriol en ús mentre que La Model té una situació de semiabandonament.

CAN CASSANY
Vaques / Ampliació

CAN BONJORN
Vaques / Ampliació

CASANOVA DE PUIGORIOL
Porcs / Ampliació

LA MODEL
Porcs / Rehabilitació

CAN CASSANY

APROXIMACIÓ A L'ACTIVITAT RAMADERA

Autors: Òscar Farré / Jaume Mercader / Claudia Muñoz Centeno

La granja Can Cassany es troba al municipi de Gurb, molt a prop de la ciutat de Vic. El camí que li dona accés recorre un teixit suburbà d'habitatges aïllats i altres explotacions agrícoles, a on també es desenvolupa una activitat lligada a l'oci, el senderisme, el ciclisme, etc.

Analitzant les diferents fases de creixement d'aquesta granja, es determina que totes dues masies situades dins el recinte, actualment en avançat estat de deteriorament, van ser construïdes durant la primera meitat del segle XX, mentre que les altres dues edificacions van ser aixecades recentment, amb caràcter provisional, atès el ràpid creixement de la producció. És aquest el motiu pel qual es requereix una ampliació de l'espai ramader. En un primer moment, ens trobem amb una proposta d'ampliació que atén únicament a la funcionalitat. Es percep l'existència d'un gran monticle de terra que s'eleva uns tres metres sobre la topografia natural del terreny, fruit d'un moviment de terres realitzat a la part posterior de la nau existent. El promontori serviria de base de la nau d'aquest plantejament, i ocasionaria una visió molt agressiva pel que fa al seu àmbit. En contraposició, suggerim una solució que tracta de resoldre, a més de les necessitats pròpies de la producció ramadera, les qüestions d'integració paisatgística, que consisteixen en redefinir la relació de la granja amb el seu medi, el que ens ha portat a treballar sobre els llindars d'aquesta.

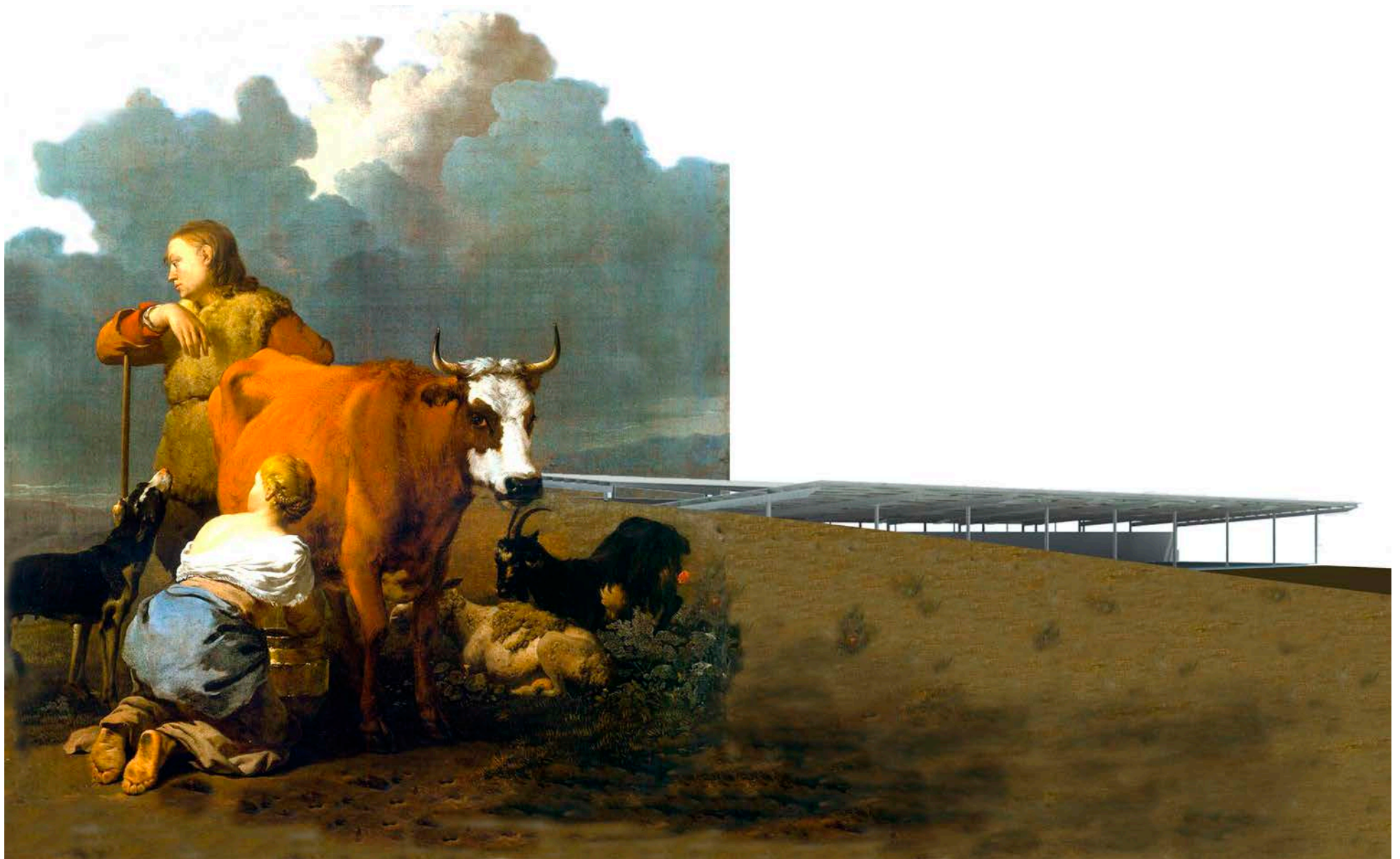
El projecte proposa recuperar la topografia natural del terreny i escalonar les dues noves naus de manera que s'adaptin al pendent. D'aquesta manera, s'obté un gran volum de terra que es disposarà en petits monticles

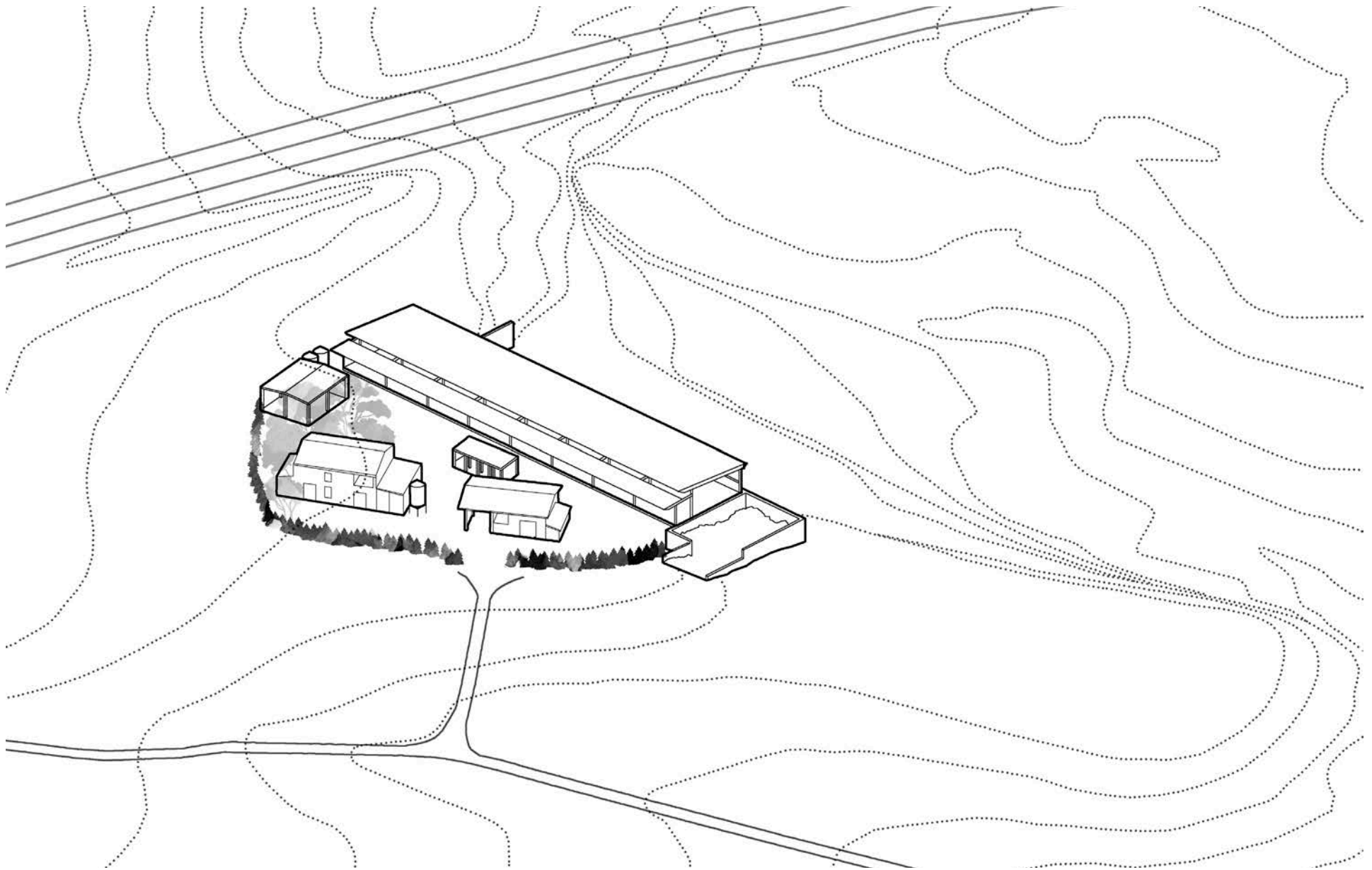
formant els límits, que a més contribuiran a crear una perspectiva més amable des de l'aproximació a la granja. L'ampliació precisa d'un límit físic, que completarem amb un filtre que doni lloc a espais d'oportunitat.

Per exemple, seria interessant aprofitar la circumstància que l'aplec de la palla es fa en gran mesura fora del recinte, perquè aquests elements formin un nou estrat al llindar. La quantitat d'apilament dependrà de l'època de l'any o de les necessitats, de manera que aquest pla converteix la nova façana en una cosa estacional i versàtil.

D'altra banda, aquest enfocament en els marges ens ha conduït a reciclar la masia de principis de segle XX, per convertir-la en el punt d'accés al recinte, fet que suposa la configuració d'una nova façana. Aquest edifici complirà amb el programa relacionat amb la feina a la granja, com a aparcament o zona d'emmagatzematge. L'altra masia, de mitjans del segle XX, s'ubica en una zona més íntima, allunyada del límit i envoltada per vegetació, que en algunes zones la cobreix completament. Anem a aprofitar aquesta ubicació per proposar un ús privat, tot i que també lligat amb l'activitat del pagès.

En conclusió, hem tractat de solucionar els aspectes funcionals que requereix una granja d'aquestes característiques, però també hem incidit en la conciliació de la implantació d'aquestes instal·lacions amb la forma d'habitar aquest espai. Tot i que es tracta d'un territori antropitzat, hem de controlar el nostre impacte en el paisatge, perquè l'activitat de l'home sigui compatible amb un equilibri territorial sostenible.

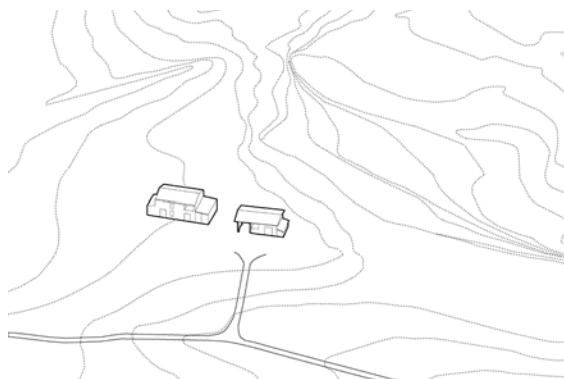

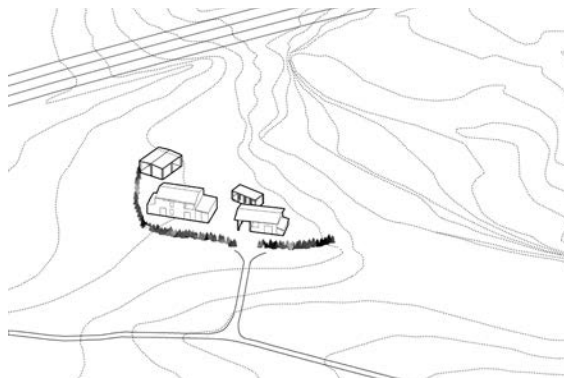
VISIÓ DE CONJUNT

Primera masia- evolució

Primera ampliació- evolució

Generació de vegetació- evolució

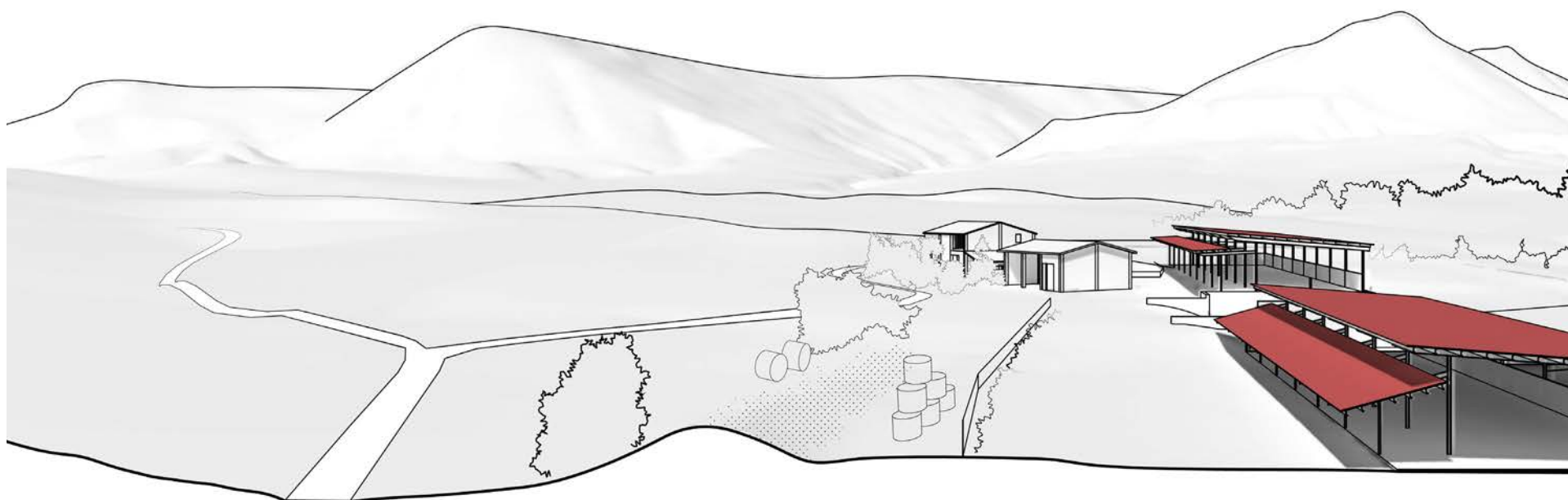
Façana d'accés

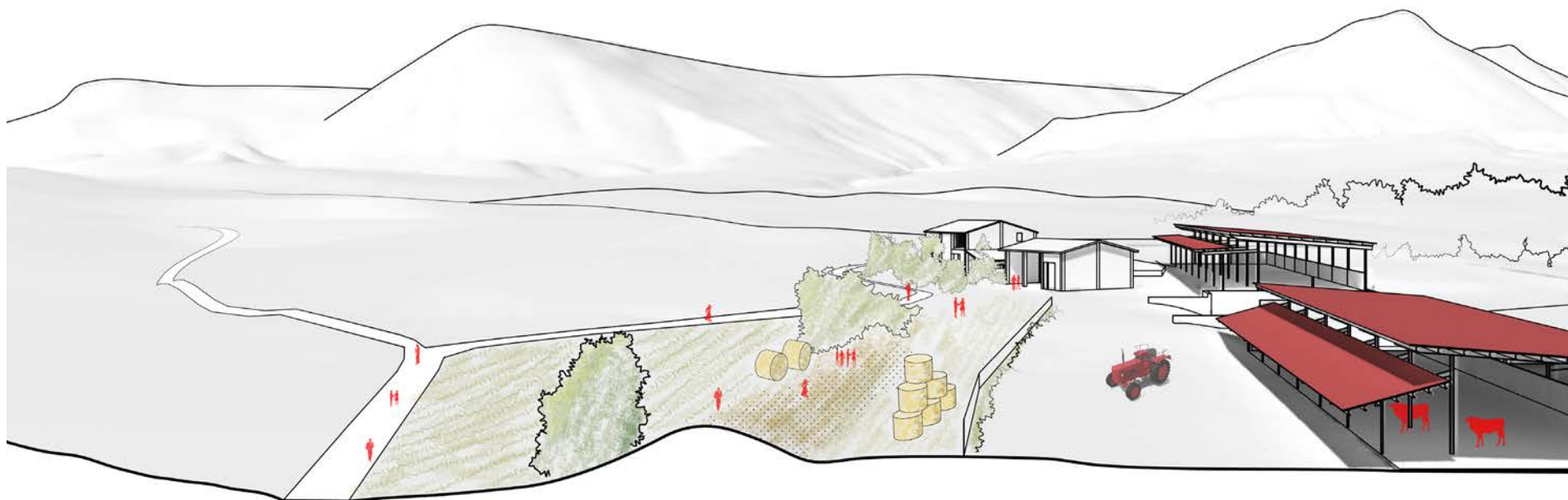
Impacte- Projecte actual

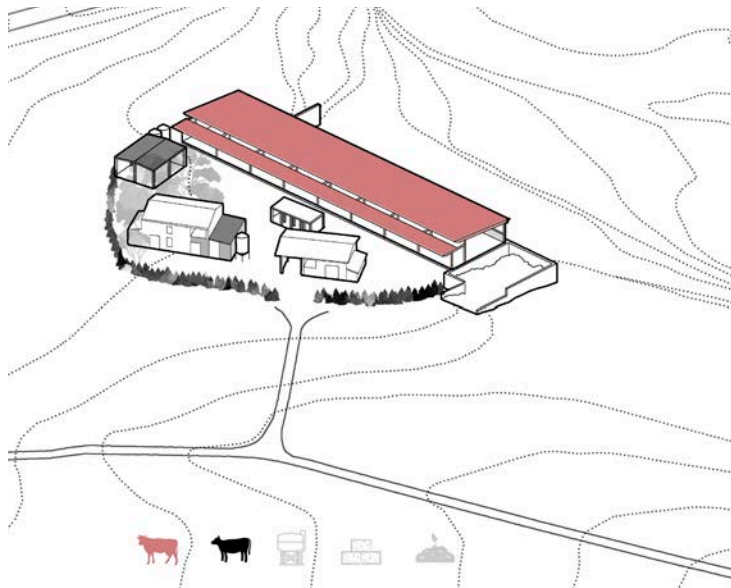
Impacte- Nova proposta

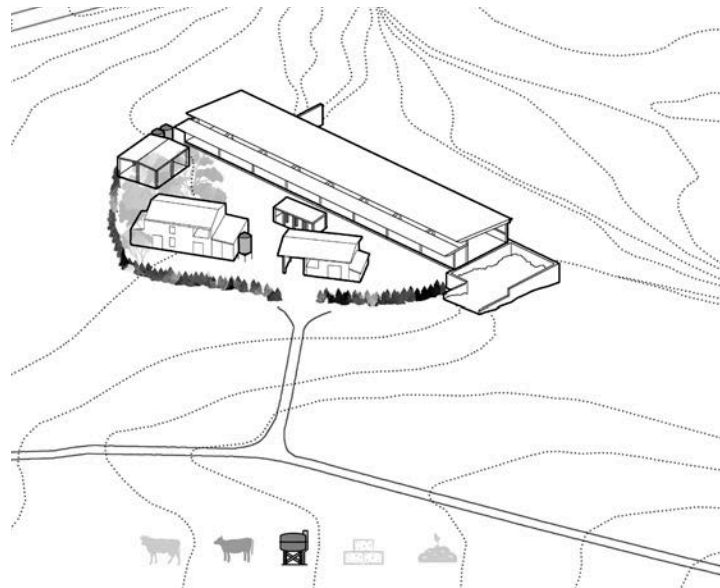
CONTEXT INTERVENCIÓ
Secció

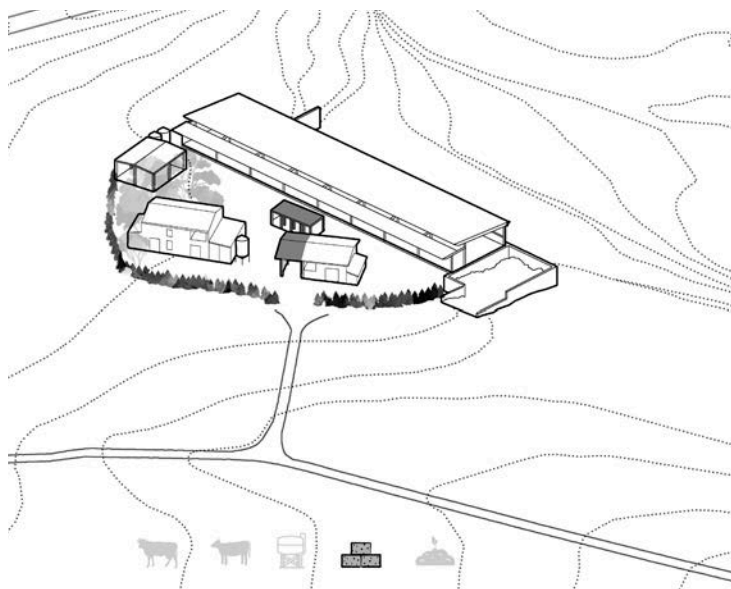
NOU FILTRE
Secció

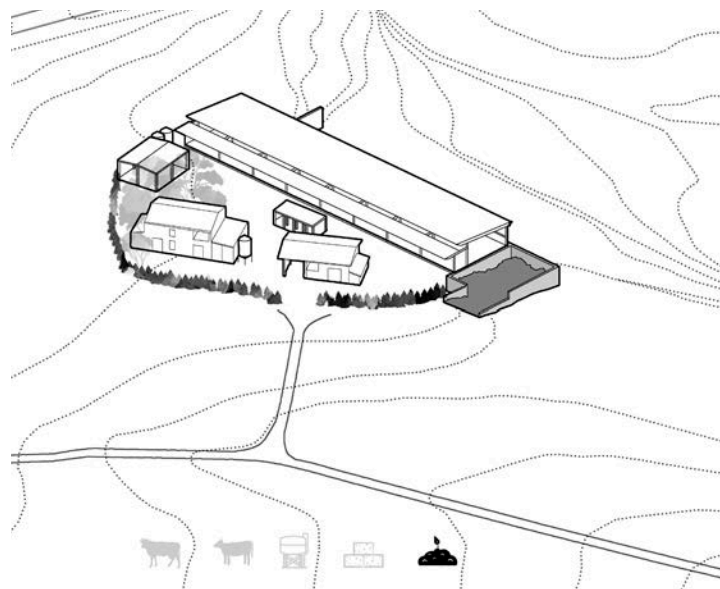
Vaques / Vedells

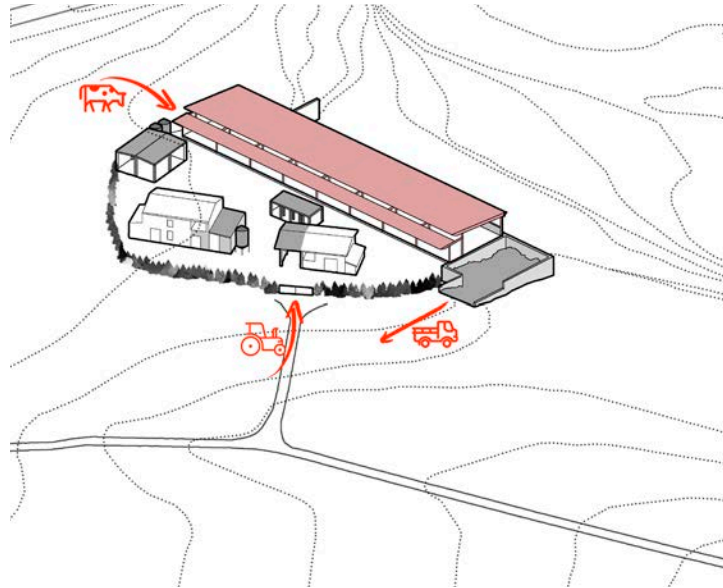
Emmagatzematge d'aigua

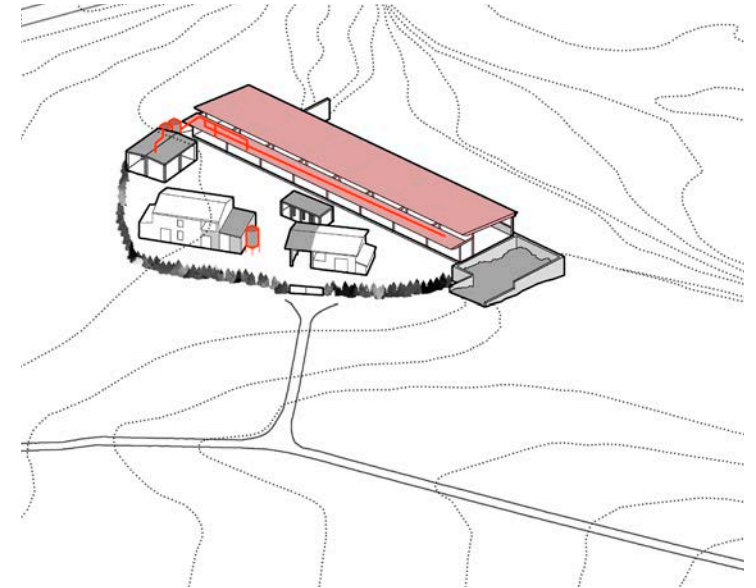
Aplec de palla

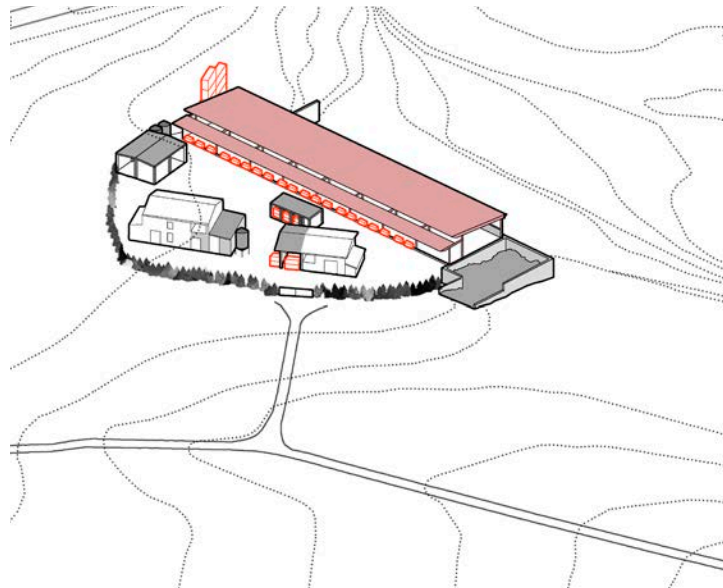
Femer

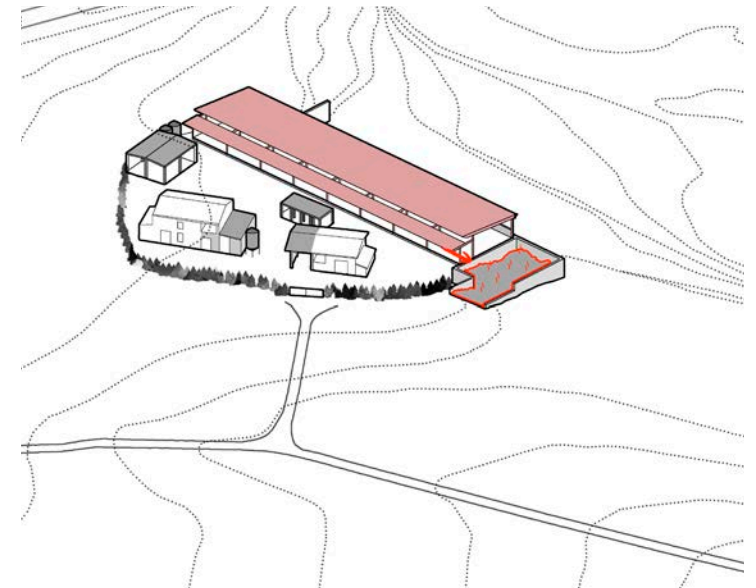
Accessos

Distribució d'aigua

Emmagatzematge i alimentació

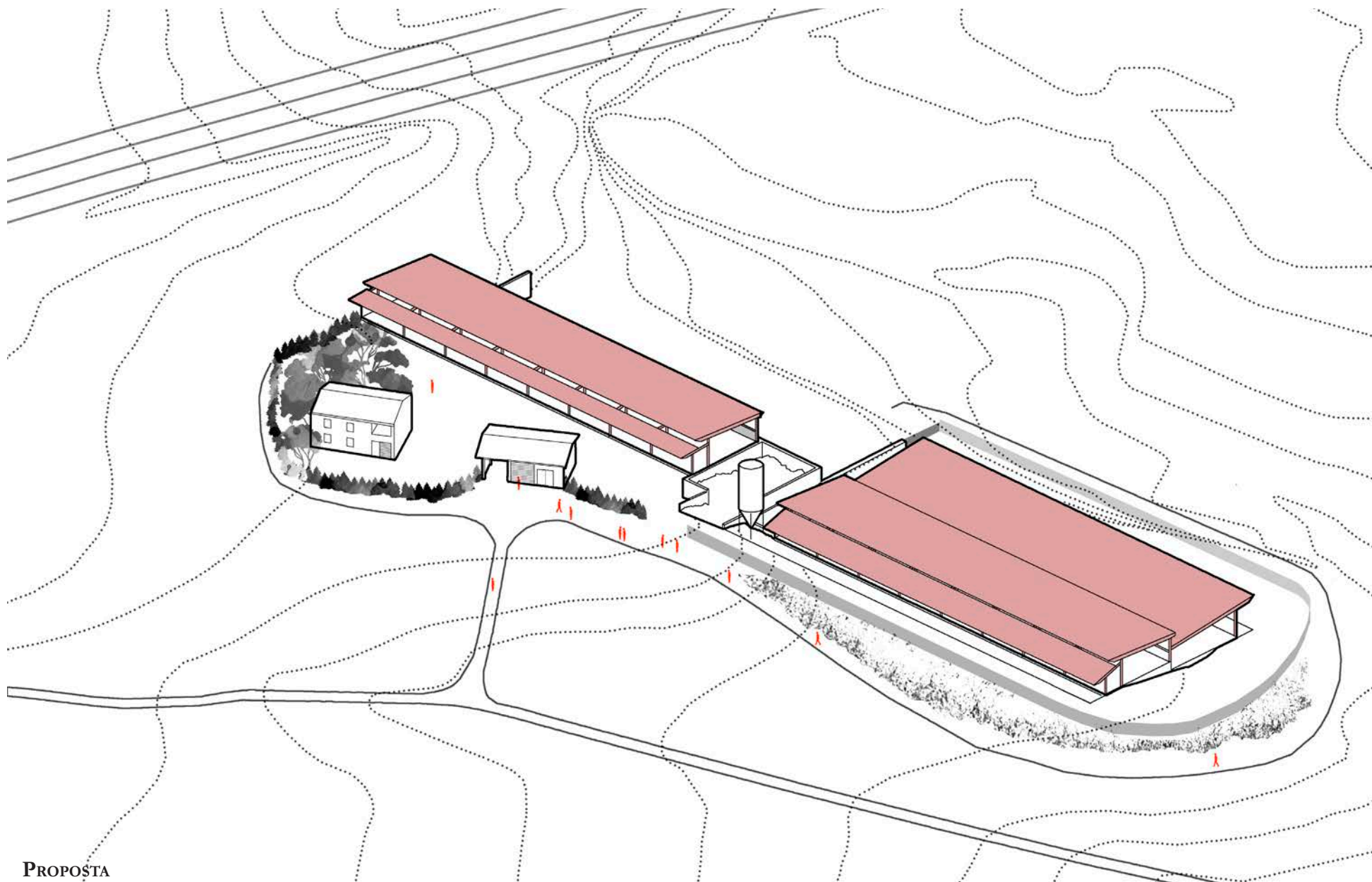

Sistema d'evacuació

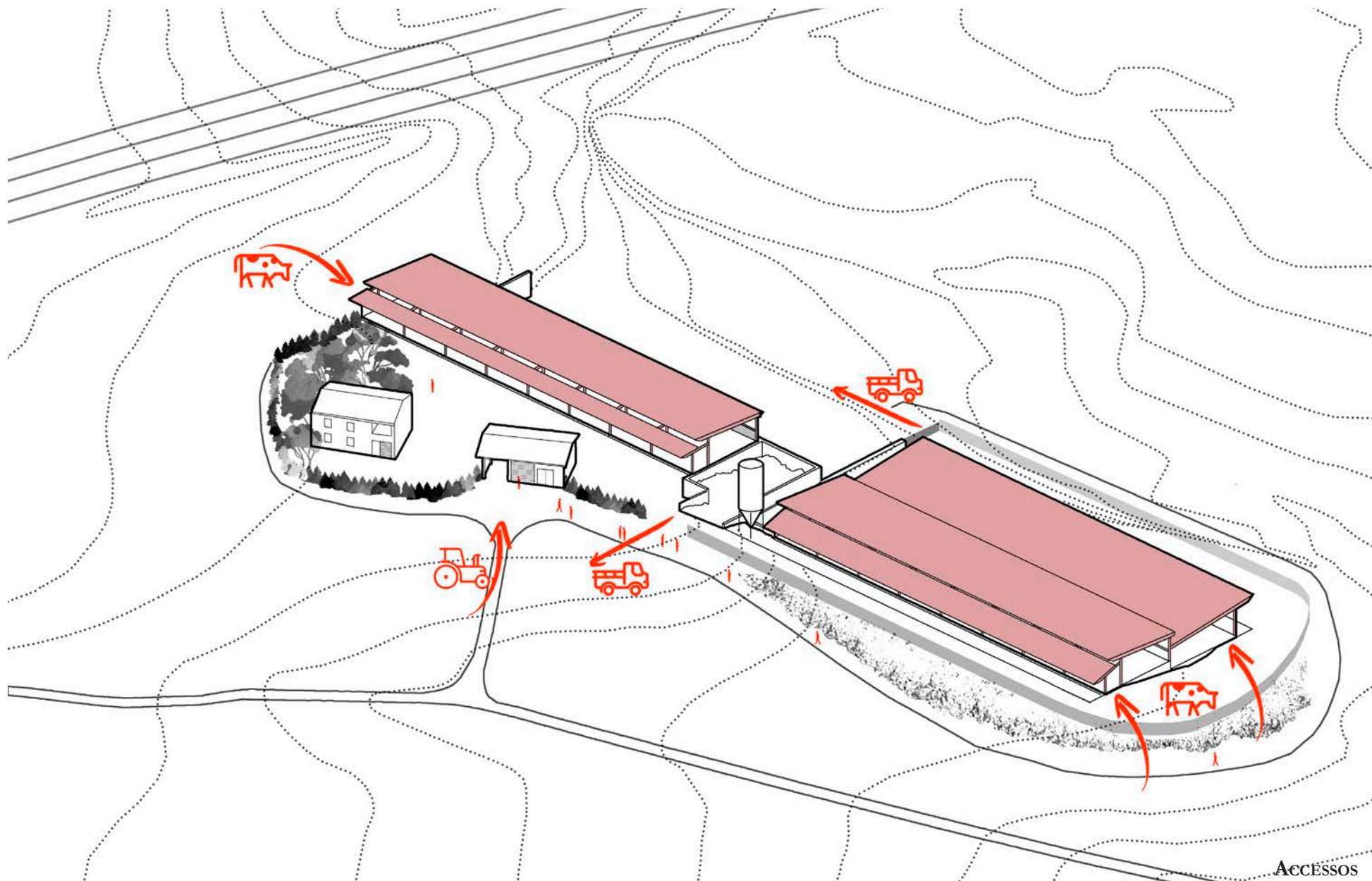

INTERVENCIÓ

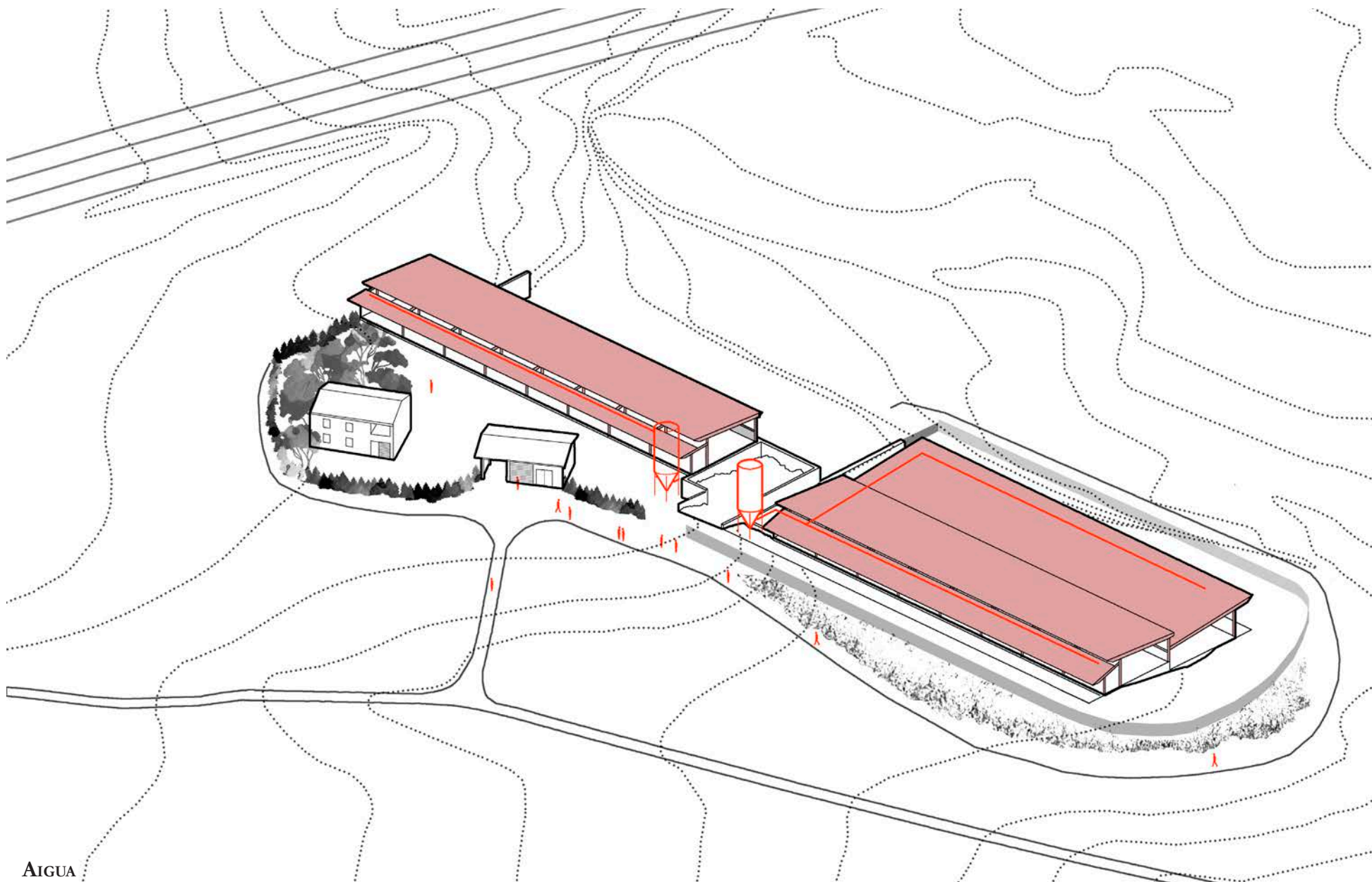
Aproximació a l'activitat ramadera

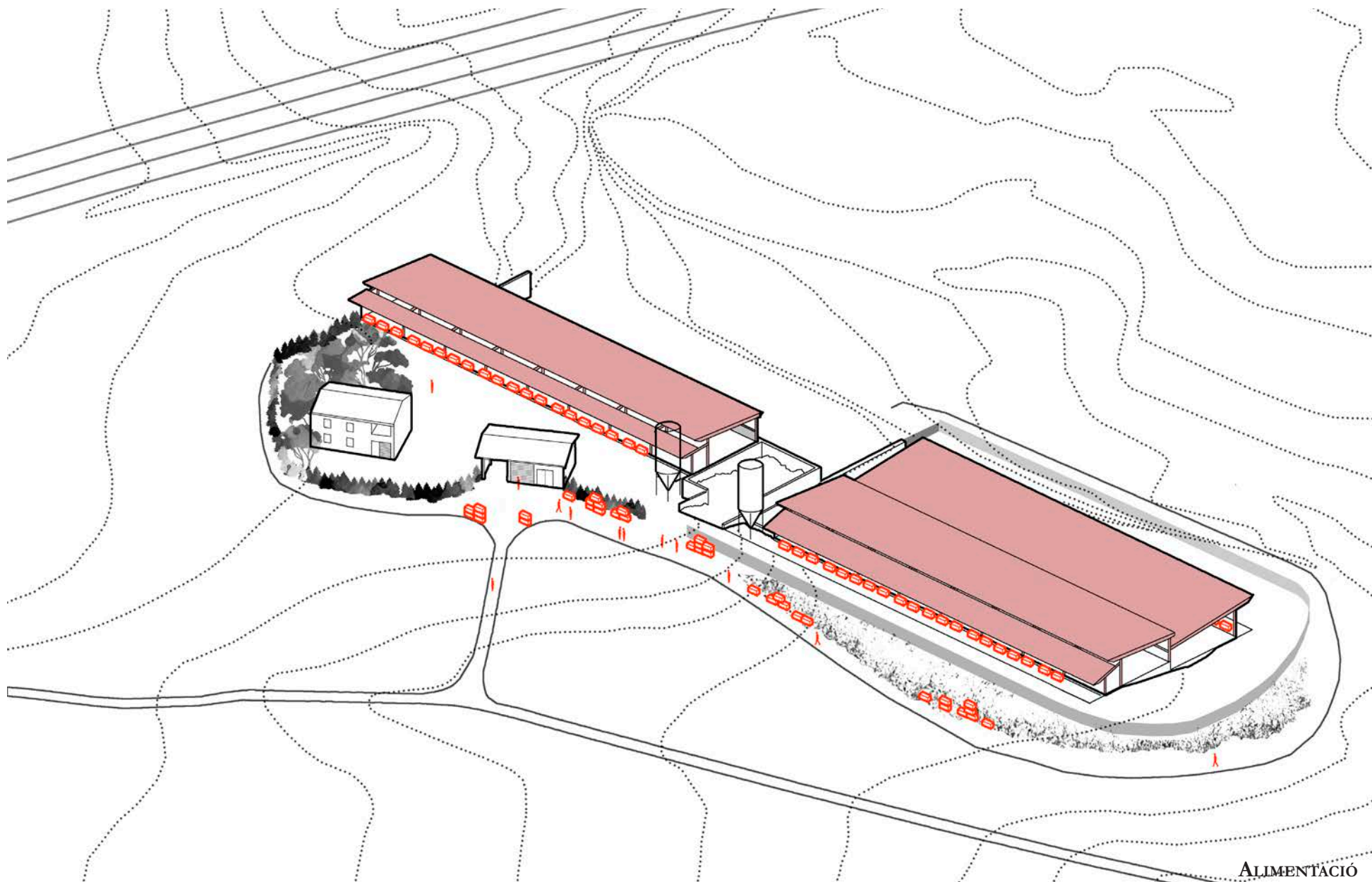
PROPOSTA
Ampliació

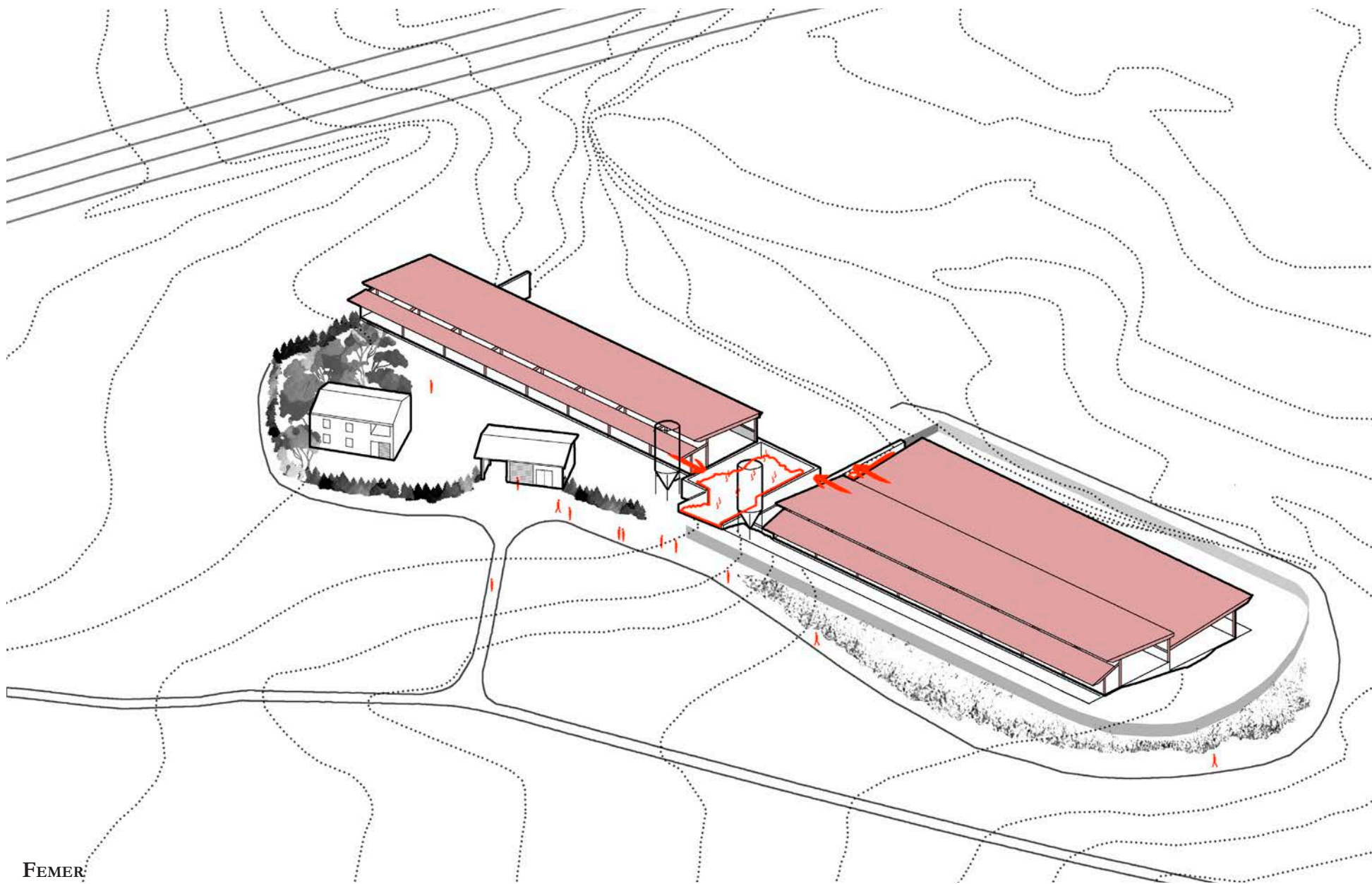
Accessos
Proposta

AIGUA
Proposta

ALIMENTACIÓ
Proposta

FEMER
Proposta

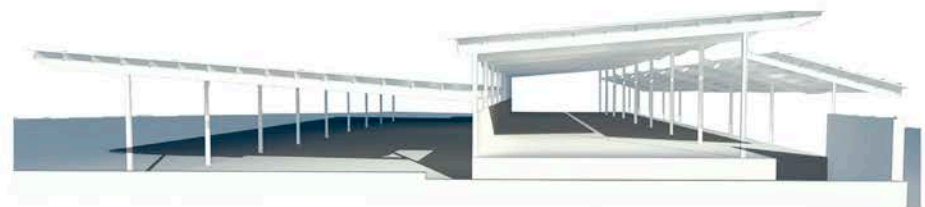
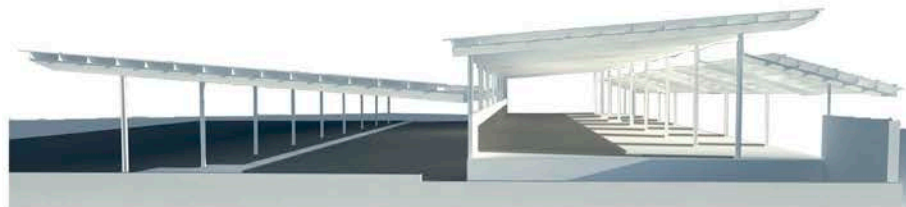
SOLSTICI
D'HIVERN

SOLSTICI
D'ESTIU

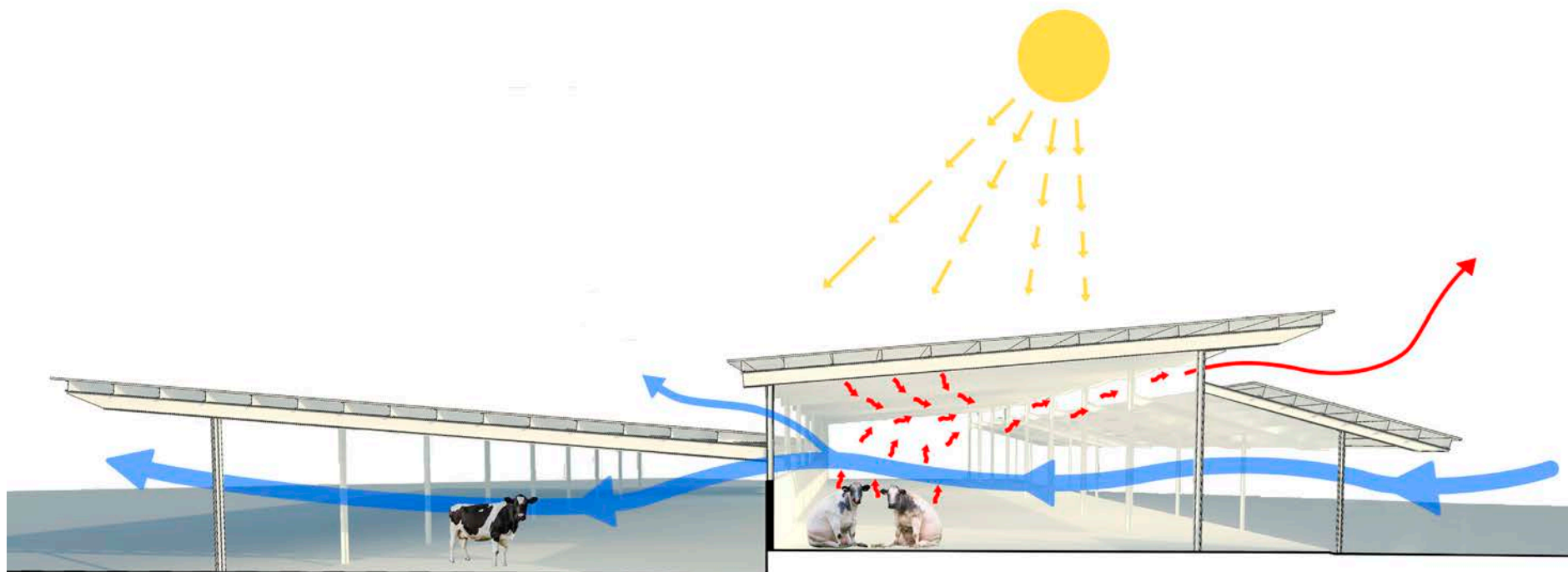
Coberta existent

Coberta a una aigua

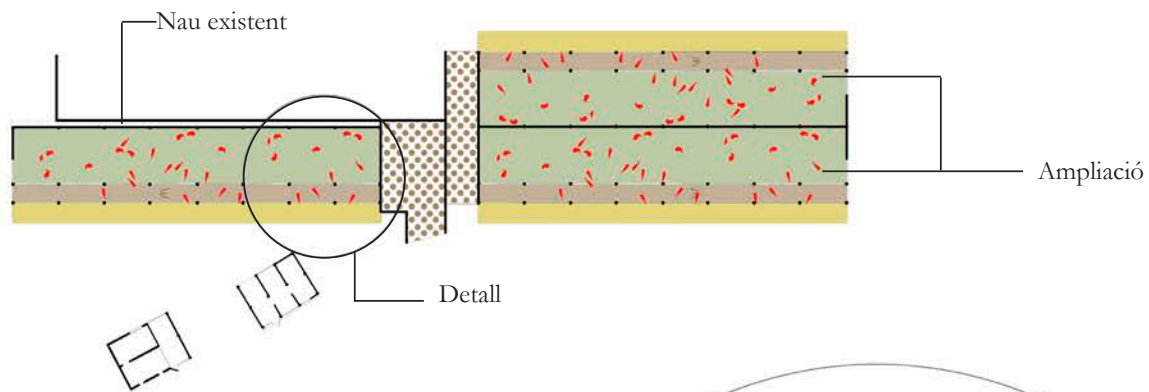

SOLUCIÓ PROPOSADA

VENTILACIÓ

Estudis de secció- proposta

Dades:

Superfície coberta: 1300 m²
 Espai mínim per vaca: 3'5 m²
 Fems produïts per vaca de carn adulta:
 3'6 m³/ plaça i any.

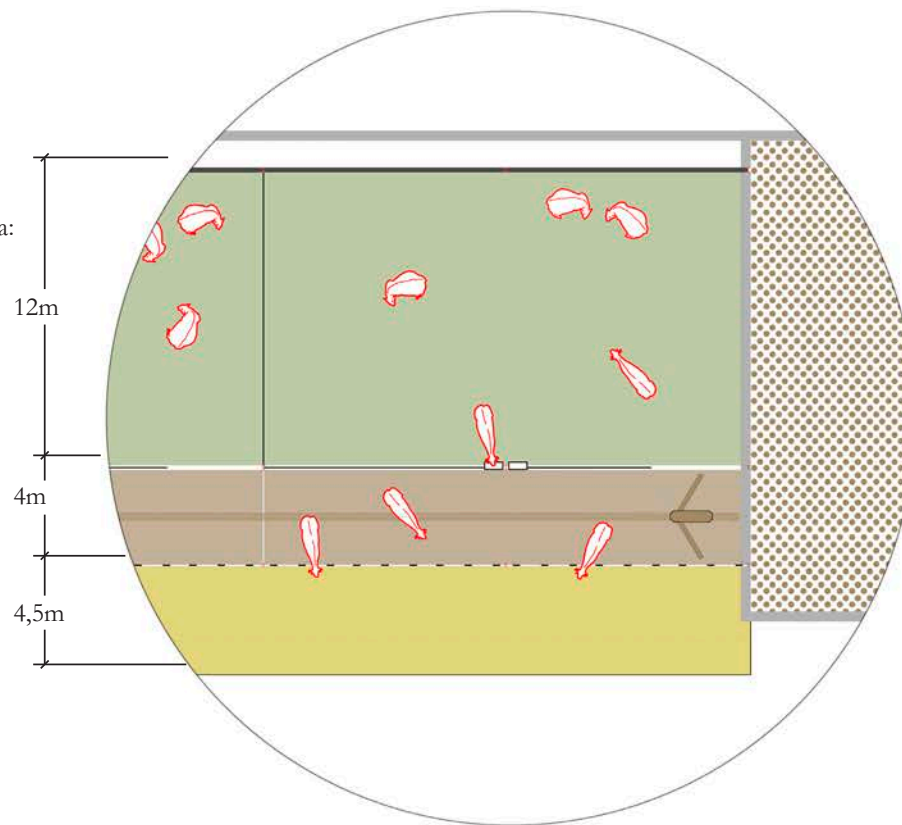
Volum femer existent: 502 m³
 3 recollides any

$1300 \text{ m}^2 / 3'5 \text{ m}^2 = 370 \text{ vaques}$
 $370 \text{ vaques} \times 3'6 \text{ m}^3 / \text{plaça i any} = 1332 \text{ m}^3$
 $1332 \text{ m}^3 / 3 \text{ recollides any} = 444 \text{ m}^3 \text{ de fems}$
 per mòdul granja.

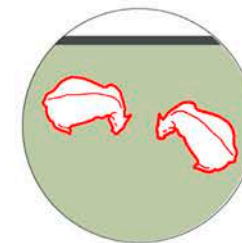
$444 \text{ m}^3 \times 3 \text{ mòduls} = 1332 \text{ m}^3$
 $1332 \text{ m}^3 > 502 \text{ m}^3$

Femer existent insuficient pels nous mòduls
 de vaques.

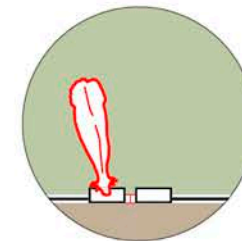
Espai mínim útil per animal: 6 m²

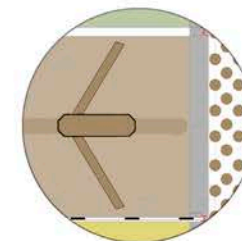
Descans

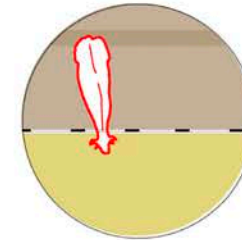
Aigua

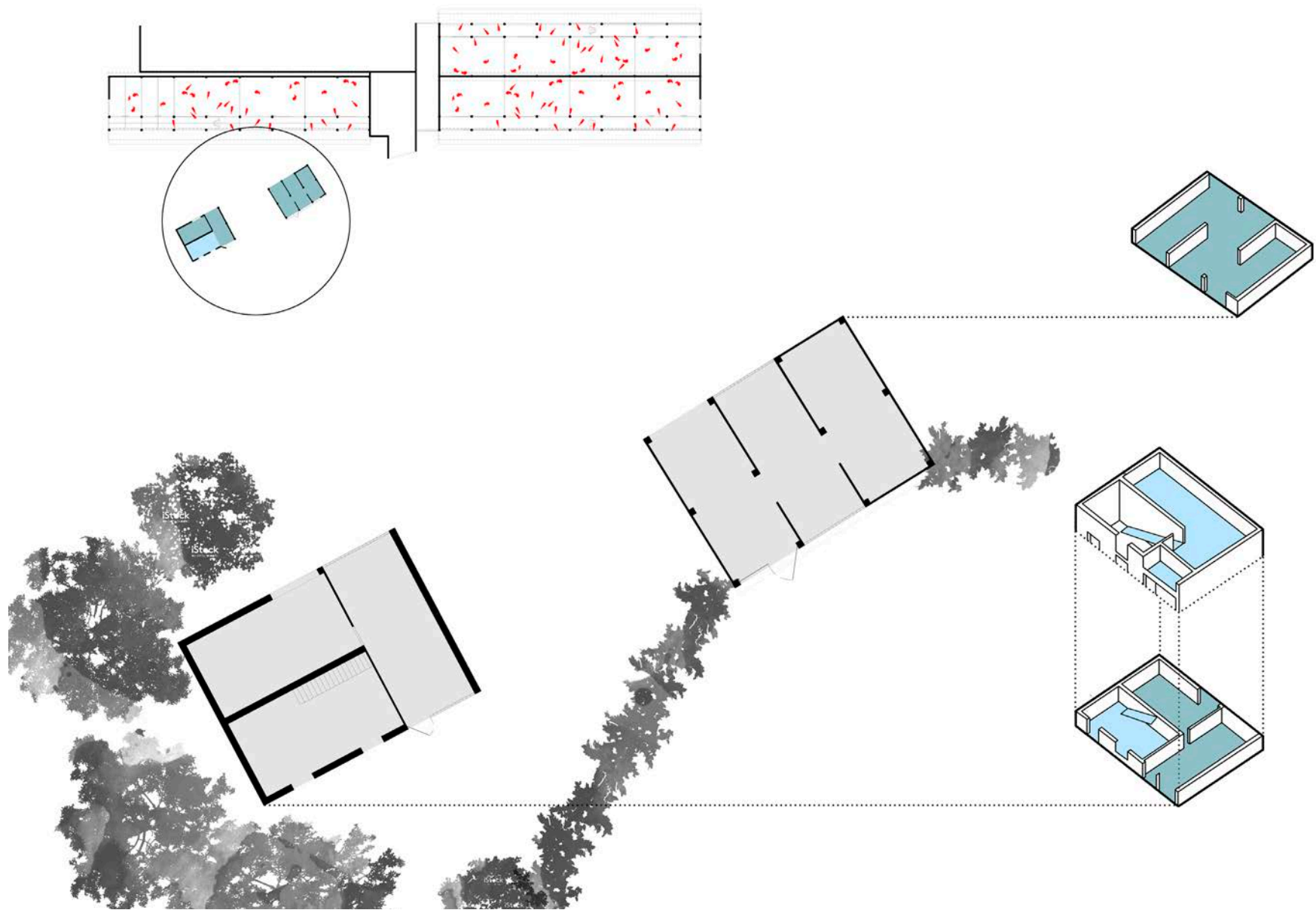

Evacuació de residus

Alimentació

EDIFICACIONS EXISTENTS

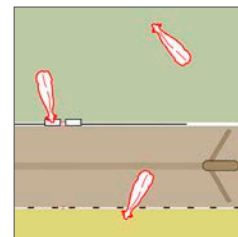
Espais edificats

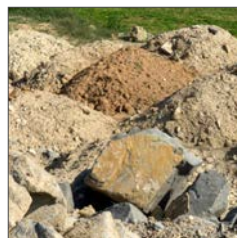
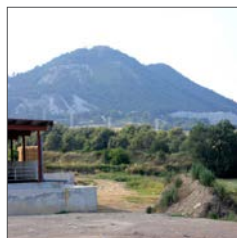
MONTSENY

MÀTRIU DE PAISATGE Elements

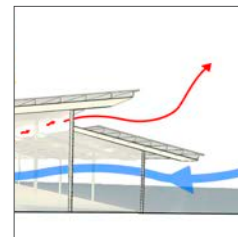
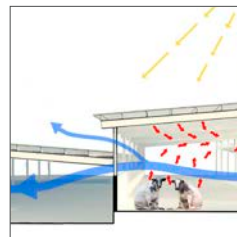
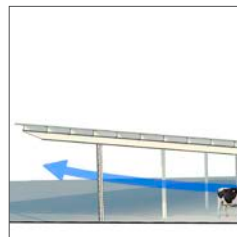
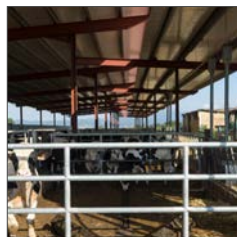
VORES

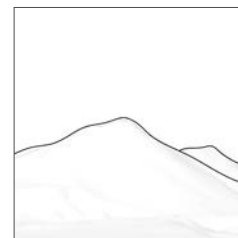
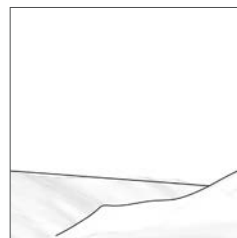
TOPOGRAFIA

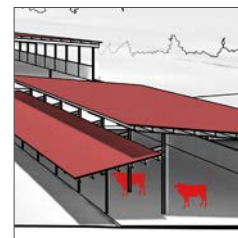
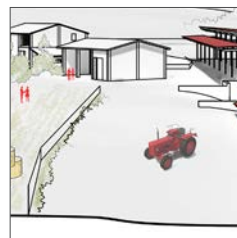
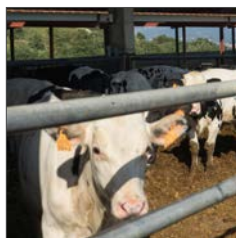
COBERTA

RECICLATGE

PAISATGE

TRACES PRODUCTIVES

CAN BONJORN RECUPERACIÓ D'UN PAISATGE AGRÍCOLA RAMADER

Autors: Inés Brotons Borrell / Maria Reyes Rodríguez Escudero / Jesús María Villar Quintana / Xavier Raya Ortiz

A mig camí entre els pobles de Tona i Seva se situa Can Bonjorn. Es tracta d'una agrupació d'arquitectures agrícoles tradicionals al voltant del camí de l'ermita romànica de Sant Jaume de Viladrover. A uns 50 metres d'aquesta ermita, masia i corral, se situa una explotació bovina lletera de recent construcció i caràcter industrial anomenada Can Ramon.

El projecte es proposa com una experiència vital a partir de relacions i intercanvis amb l'entorn proper, i una forma de fer arquitectura a partir de la troballa i la trobada. El camí de Can Bonjorn s'entén com una infraestructura que permet al passejant explorar el territori movent-se entre el patrimoni, una antiga ermita, les hortes i l'explotació ramadera, que relaciona posicions amb activitats. Aquesta idea de recorregut que enllaça naturalesa i ciutat, afavoreix la relació entre els dos mitjans i permet avaluar el projecte a dos nivells: productiu i ciutadà.

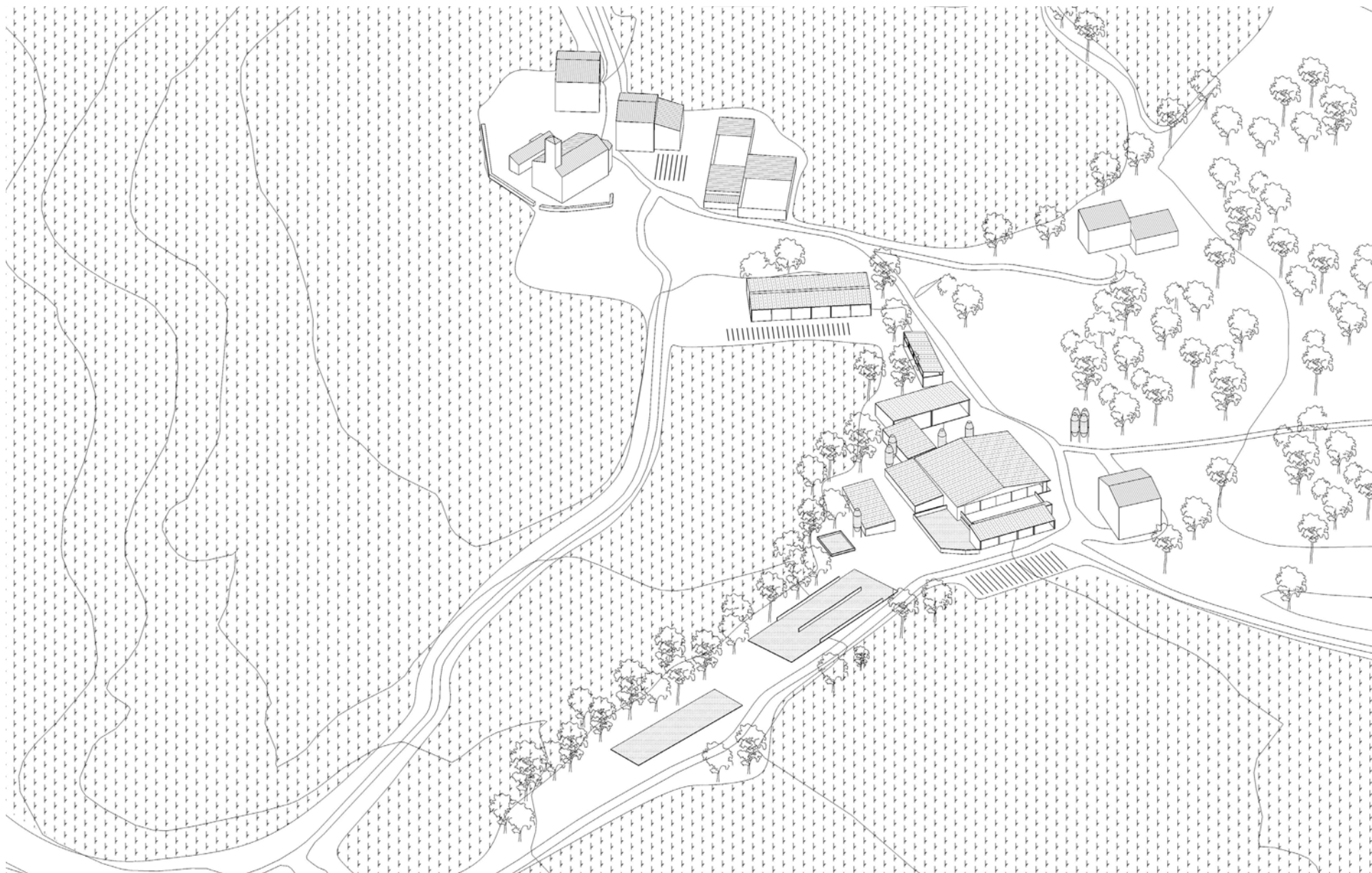
A nivell productiu, l'ampliació de la granja permet la pràctica de la ramaderia pròpia del lloc que s'estén pel territori i l'augment de la producció de llet, condicions que enforteixen aquest espai d'autogestió per al consum. A nivell ciutadà, les hortes properes a les granges s'han obert als veïns dels municipis propers, convertint-se en espai públic de passeig, coneixement i pedagogia de l'espai ramader i agrícola.

En l'actualitat, s'allotgen en aquesta instal·lació un total de 118 vaques, extraient llet de forma regular d'uns 50 animals. La proposta d'ampliació preveu un creixement del 120 % del bestiar actiu, 60 noves vaques lleteres, allotjades en una nova construcció per a ús exclusiu d'elles, i equipada amb dos nous equips

d'extracció de llet automatitzada. Qualsevol nova infraestructura que es disposi en aquest territori traçat pels desplaçaments ha de continuar amb aquesta lògica de creixement. Per tant, la nova ampliació neix vinculant-se al camí existent. Es connecta a aquesta infraestructura del moviment en dos punts principals: a la cota major, el de proveïment -entrada de pinso, extracció de llet i intercanvi de bestiar-, i en el punt més baix el de recollida -eliminació de fems i possibles cadàvers animals-. Entre aquests dos llocs, entesos com patis oberts al paisatge on el camí s'eixampla, es creen recorreguts paral·lels al camí, a l'interior de la fàbrica a manera de circuit tancat, a través dels quals distribuir pinso, extreure llet i recollir els fems. La nova ampliació respon als paràmetres quantitius exigits per la normativa per a una producció ecològica, 6m² sota coberta i 4,5m² a l'aire lliure per vaca.

Sobre aquests valors es planteja la disposició de la nova granja bovina al costat del bosc que baixa a la vora del barranc de Can Bonjorn, i que converteix aquesta massa arbòria en la protecció del nucli superior de masia i ermita davant possibles olors. Així, l'espai requerit per norma a l'aire lliure es converteix en el nou pati de les vaques sota els arbres, un espai natural preparat per a la vida animal. S'assagen solucions i estratègies de trobada entre les traces agrícoles i ramaderes en el seu recorregut entre la nova plaça proposada com a espai recuperat previ a l'ermita, generant espais oberts al visitant que responen i acullen el programa en unes condicions ambientals més adequades, en contacte amb la terra, la seva explotació i la festivitat present a l'ermita.

PROXIMITAT CIUTAT

⌚ Axonometria general

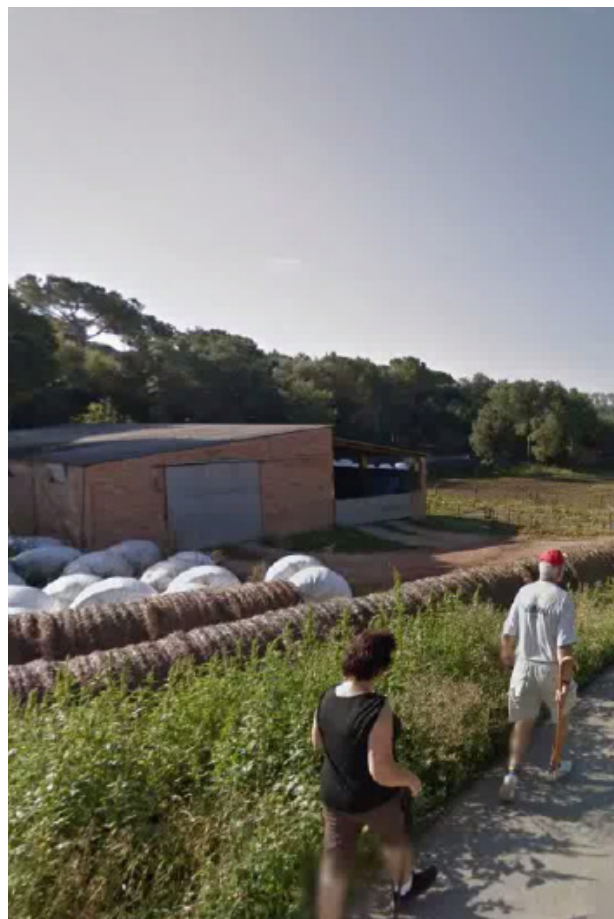

Paisatge d'oportunitats

Relacions

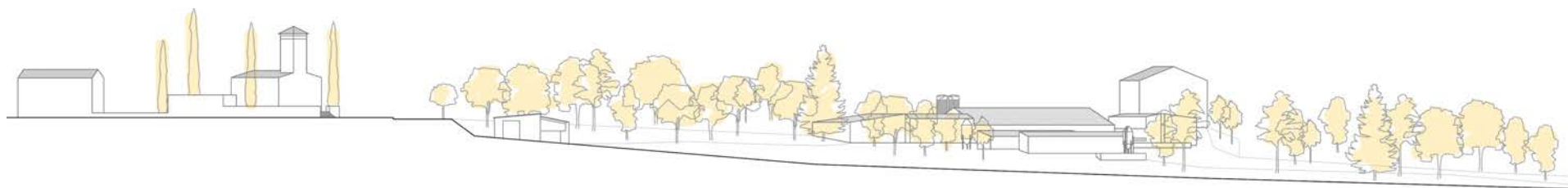

Aproximació

INTERVENCIÓ

Recuperació d'un paisatge agrícola ramader

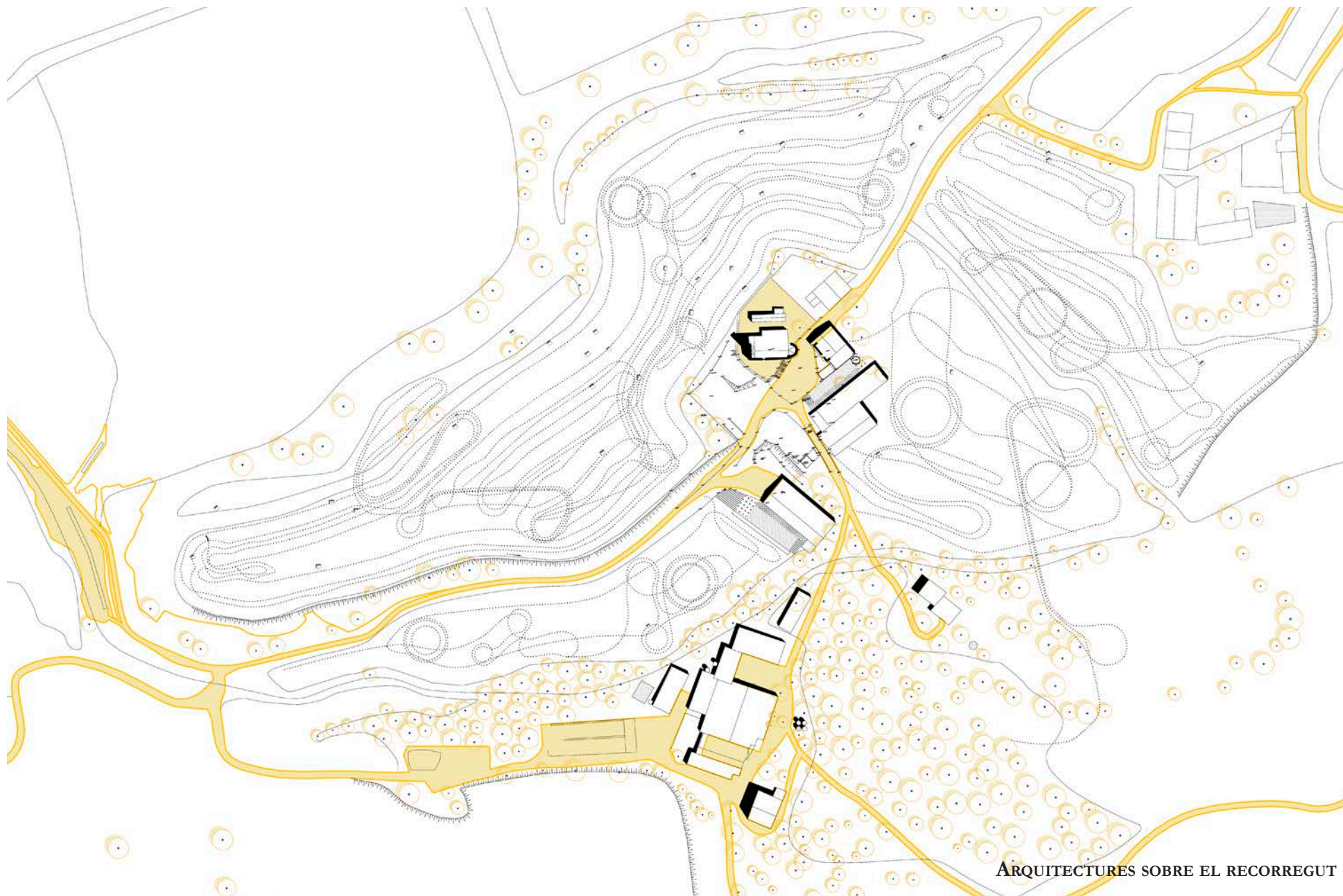

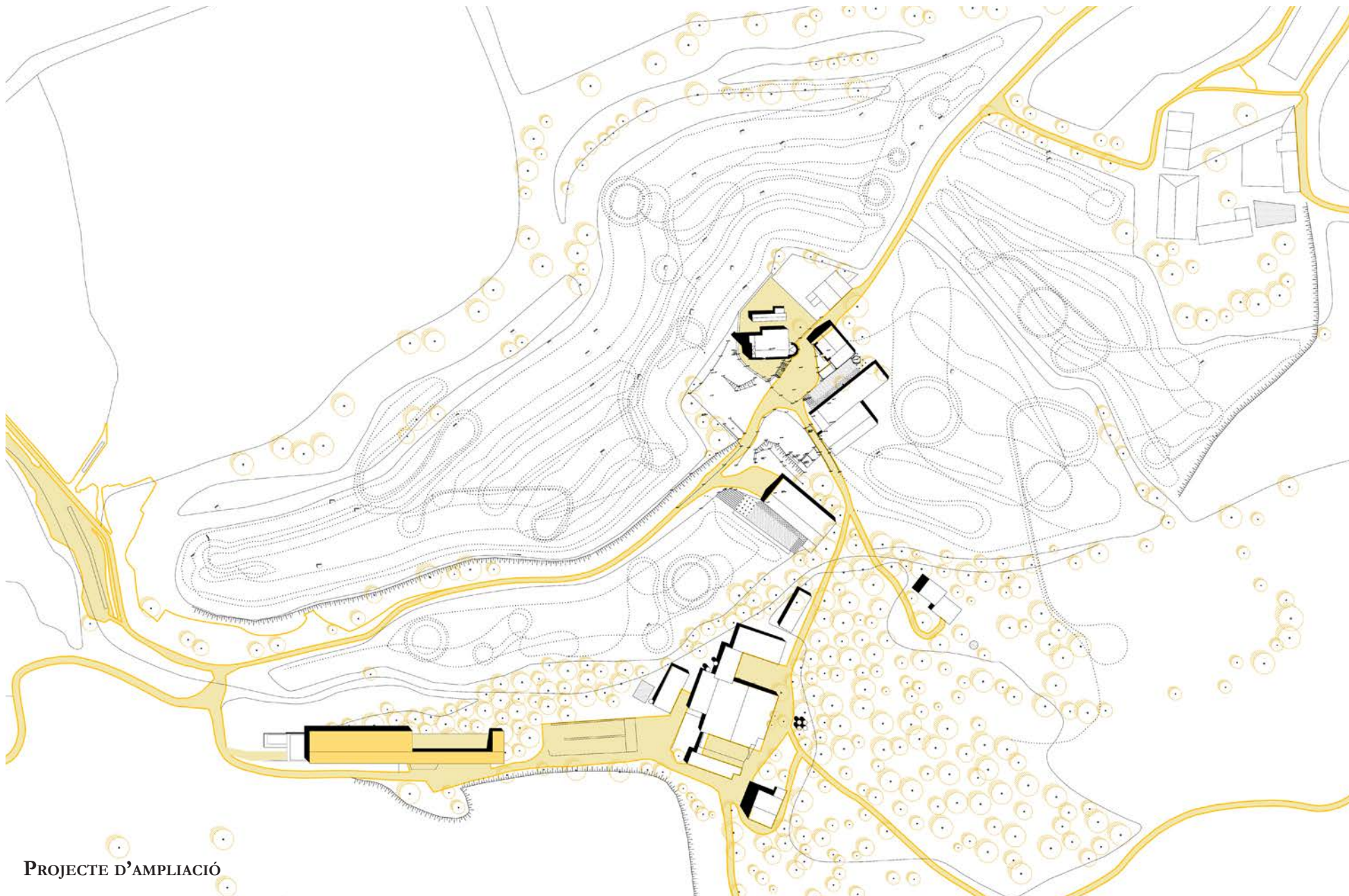
SECCIONS TERRITORIALS

TRACES SOBRE EL PAISATGE

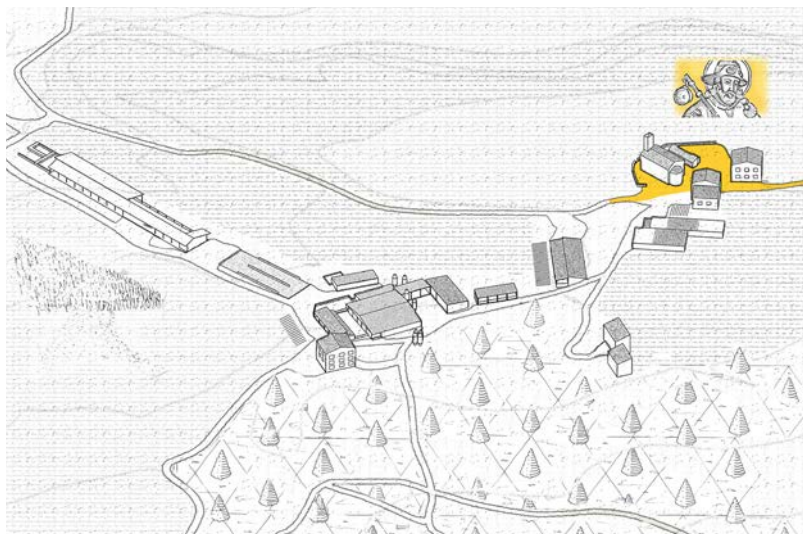

ARQUITECTURES SOBRE EL RECORREGUT

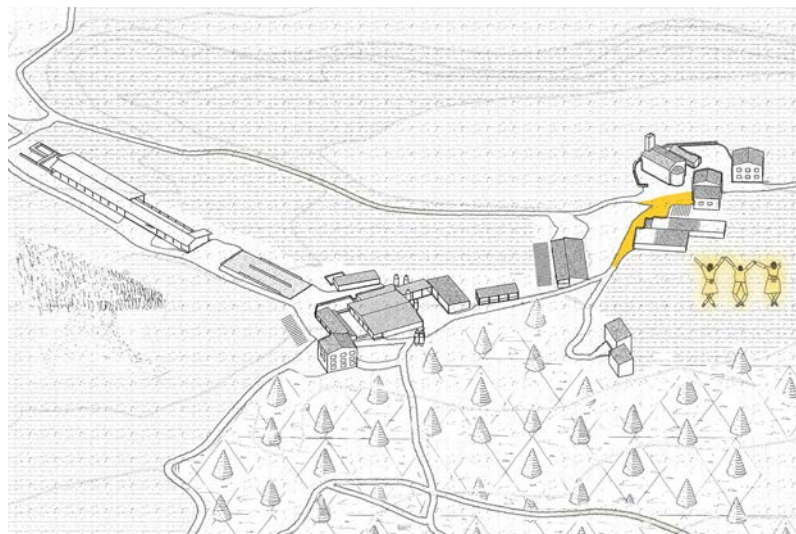

PROJECTE D'AMPLIACIÓ

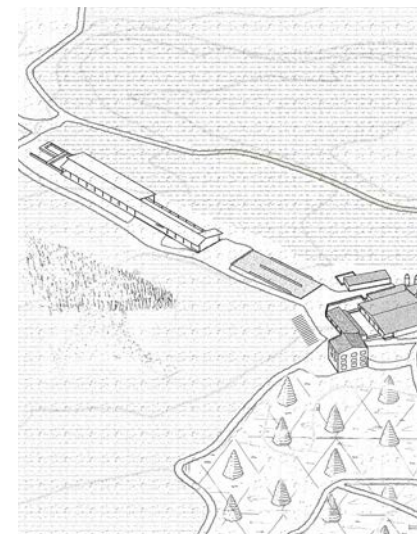

ESGLÉSIA SANT JAUME DE VILADROVER

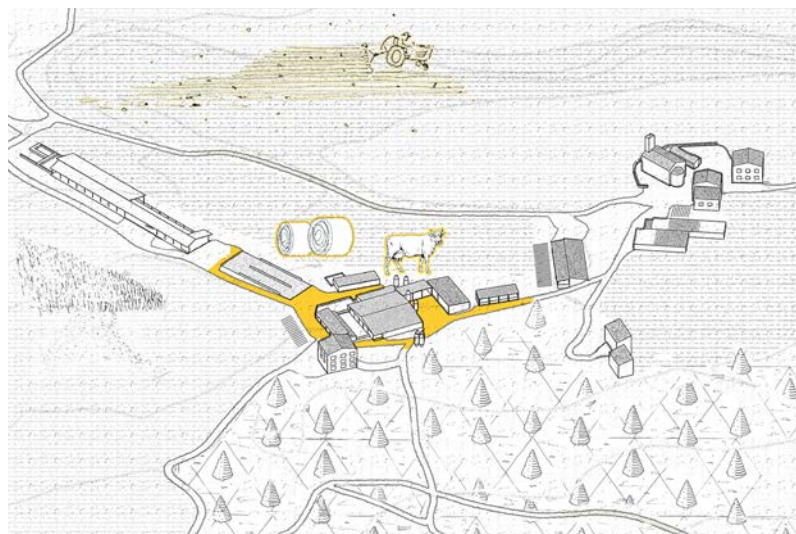

COBERT RECUPERAT

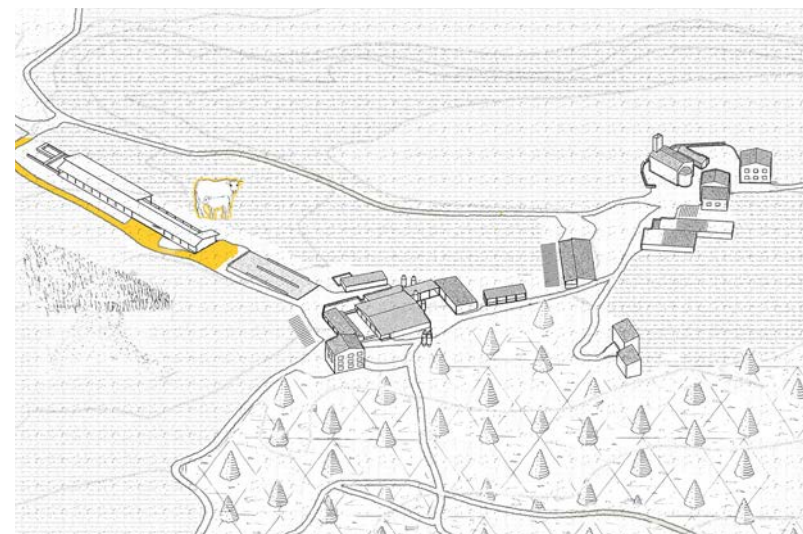

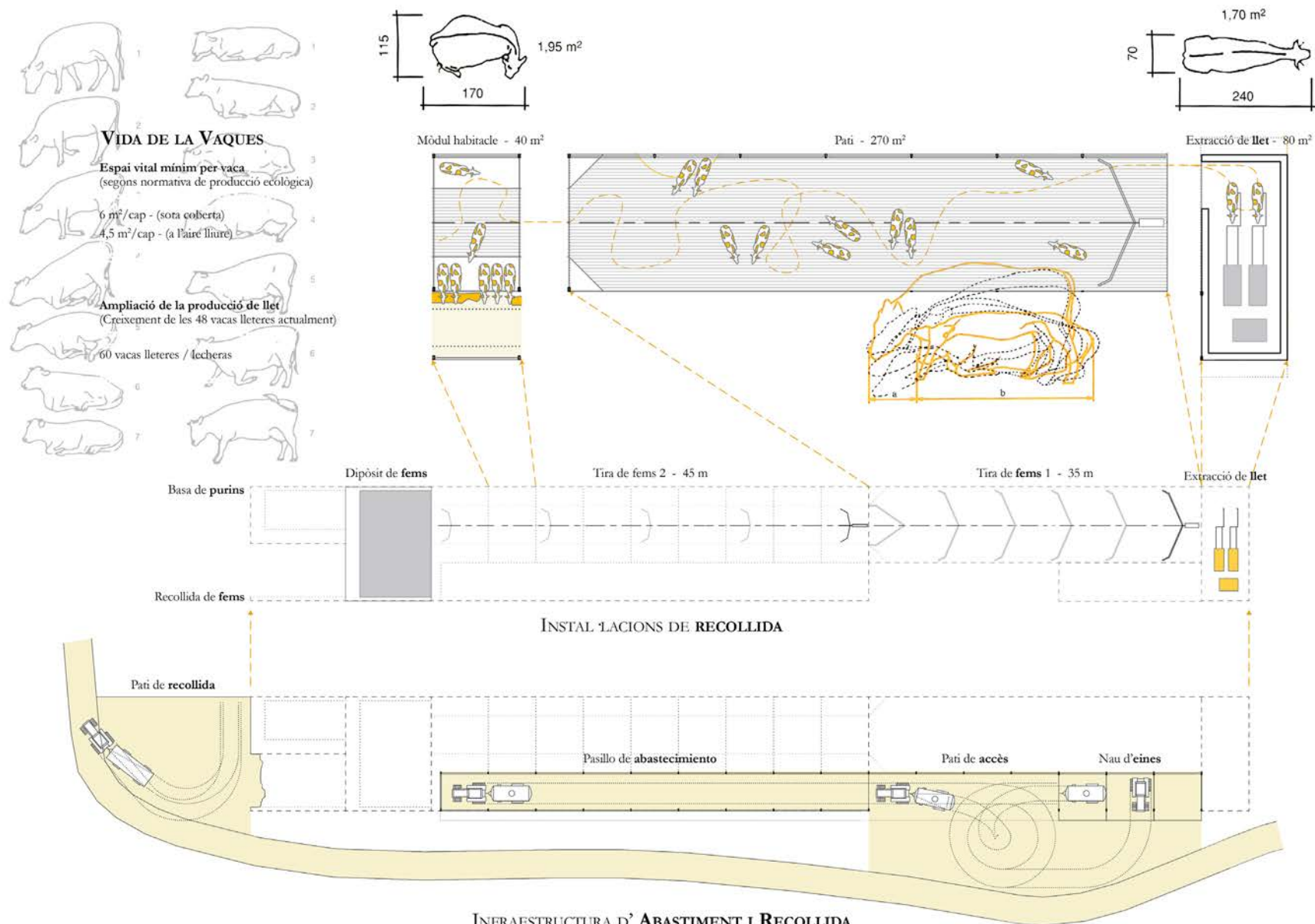
HORT PRODUCTIU

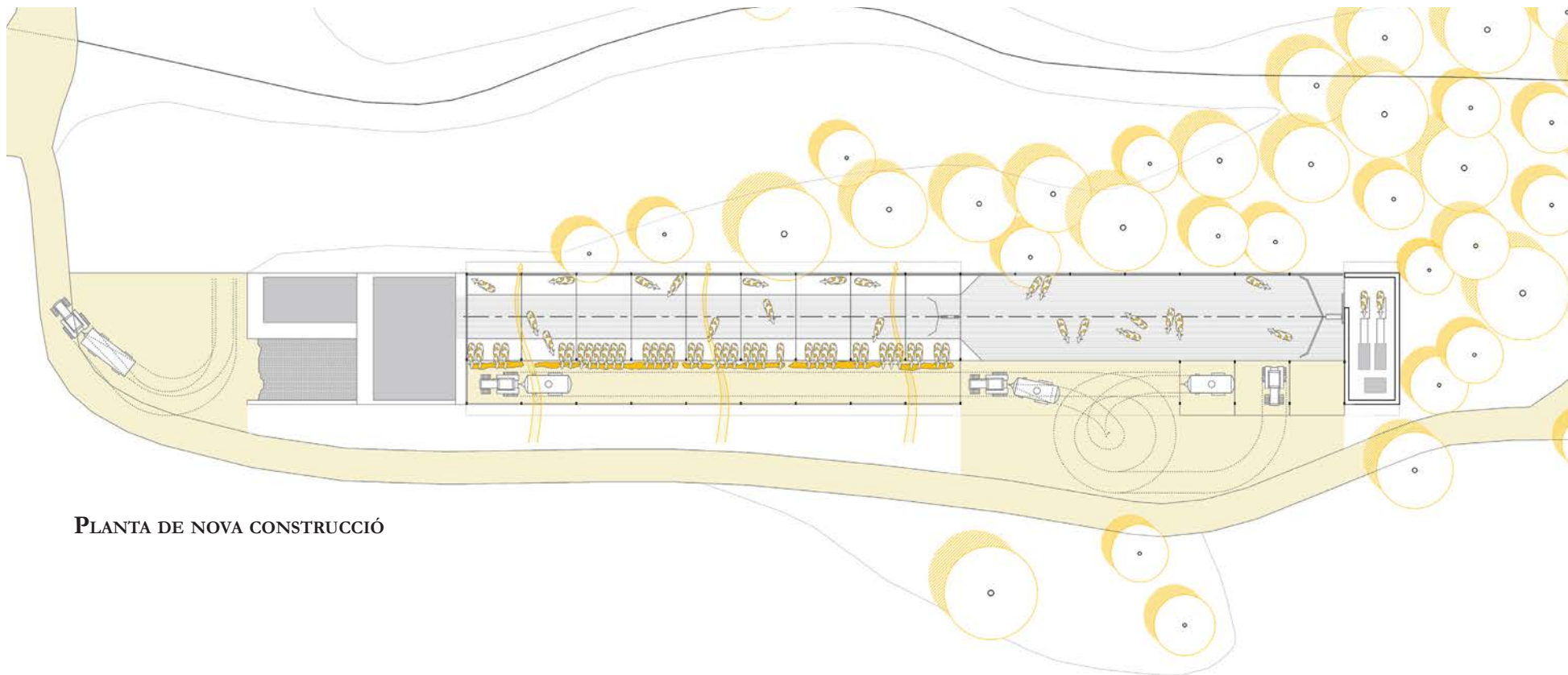
ESPAIS D'APLEC

LA NOVA GRANJA

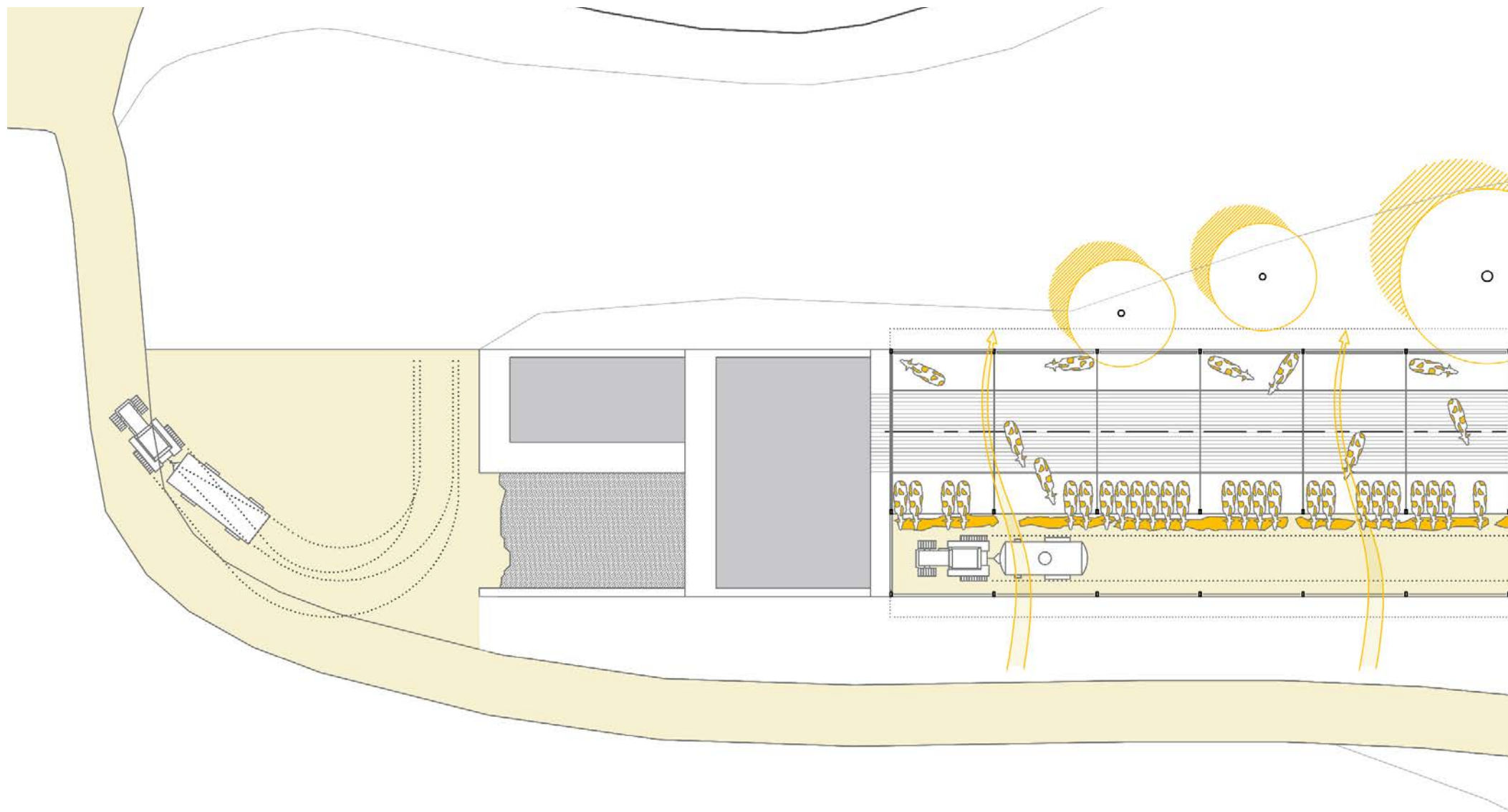
COMPONENTS D'UNA GRANJA

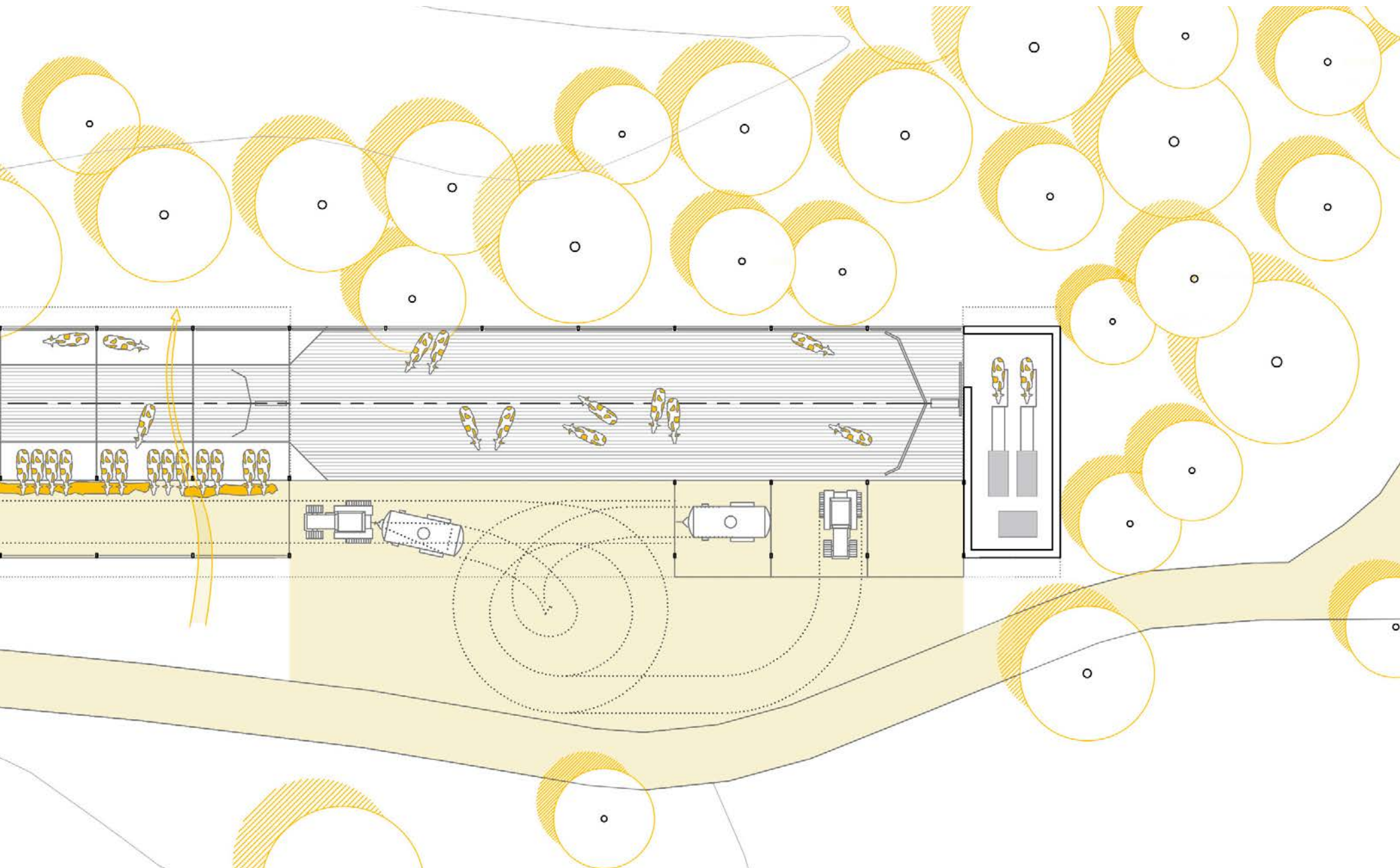
PLANTA DE NOVA CONSTRUCCIÓ

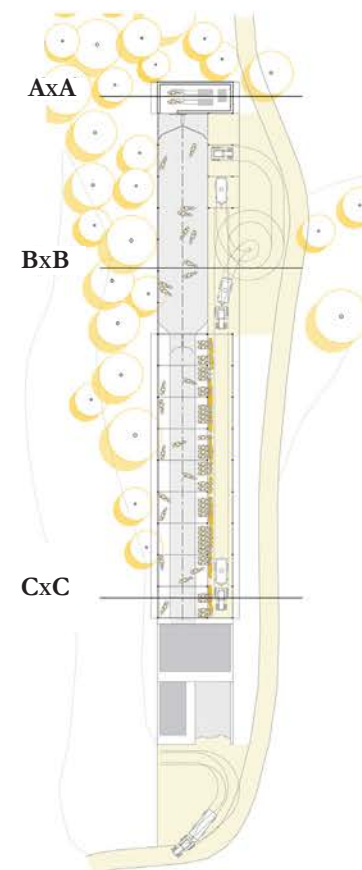
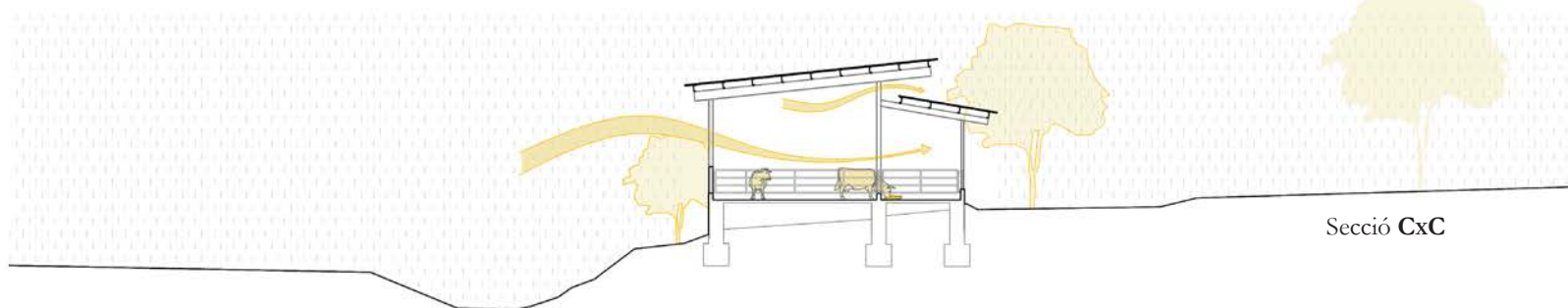
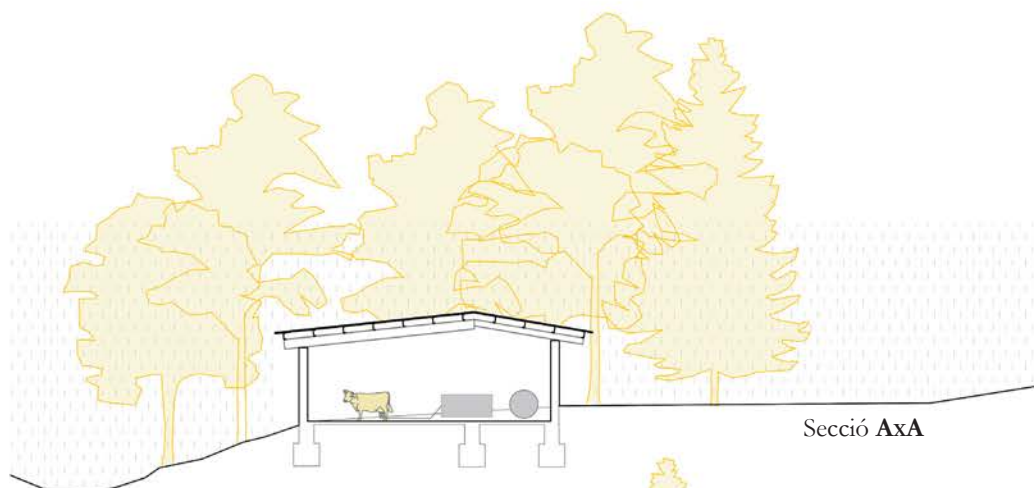
ALÇAT AL CAMÍ

PLANTA DE FUNCIONAMENT

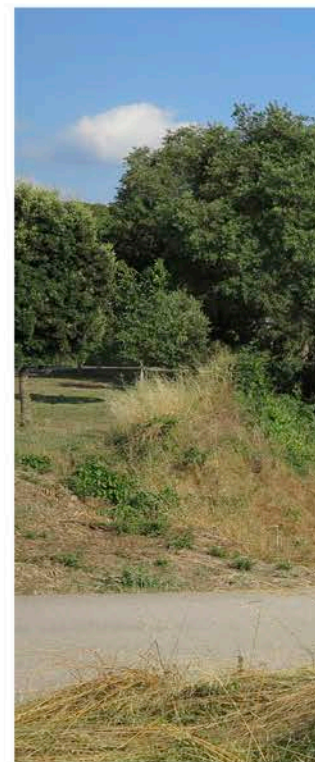
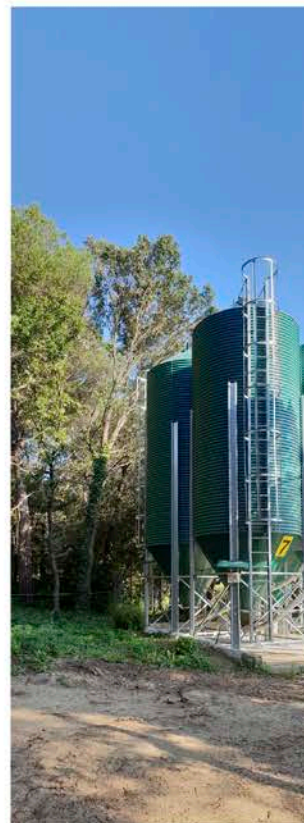

MILLORA DE PREEXISTÈNCIA

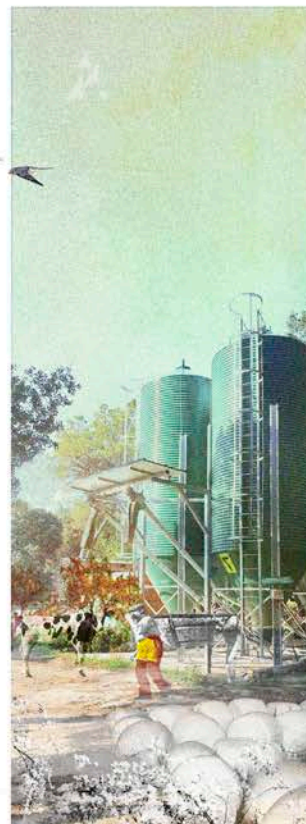
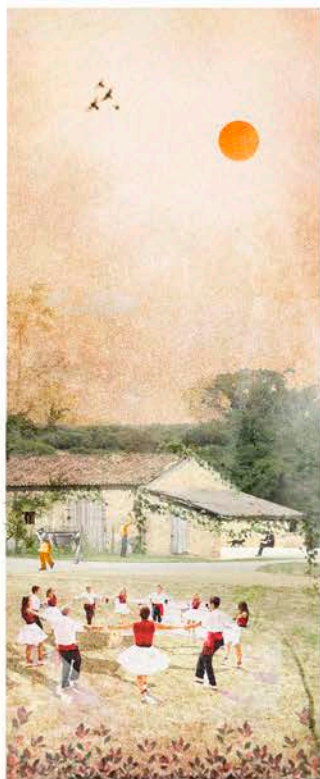

Visió global

FRAGMENTS ESTAT ACTUAL

FRAGMENTS PROPOSTA

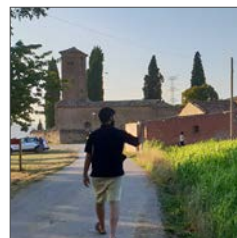
MATRIU DE PAISATGE

Elements

ACTIVITAT

PATRIMONI

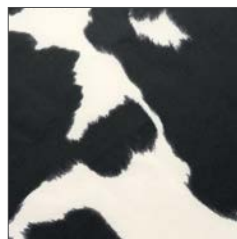
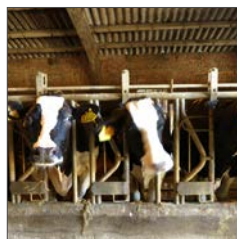
MATERIALITAT

CICLE PRODUCTIU

RAMADERIA

"ACRÒPOLIS" RURAL

CASANOVA DE PUIGORIOL AMPLIACIÓ DE GRANJA DE PORCS I REORGANITZACIÓ D'USOS

Autors: Pablo Hita Rodríguez / María Jurado Obradors / Ana I. Rodríguez Aguilera / Víctor Xaubet i Areales

Situada a set quilòmetres a l'oest de Vic, Casanova de Puigoriol és una granja de porcs que, salvant un desnivell de vint metres, s'assembla a una acrópolis colonitzada per l'activitat ramadera en la qual la topografia, el paisatge i la vegetació atorguen un caràcter monumental.

Es tracta d'un territori antròpic definit pel mosaic de parcel·lació agrícola i per nombrosos pujols tallats amb altiplans que configuren un paisatge amb superfícies elevades, com illes. A l'entorn dels turons trobem masses arbòries sobre el desnivell que no ocupen ni l'agricultura ni la ramaderia. En aquest context, envoltat de quatre d'aquestes turons, es troba aquest nucli de mida considerable que ha anat escalant la topografia mitjançant la construcció de terrasses. En els espais intermedis entre naus s'han plantat fileres d'arbres creant filtres vegetals que oculten les construccions segons l'estació i milloren les condicions climàtiques controlant la radiació solar.

L'origen de la granja és una petita masia construïda per l'avi de l'actual propietari, avui perduda entre naus al cor del conjunt, i que ha anat creixent al llarg de tres generacions. Ara tenen la intenció d'ampliar ocupant un terreny contigu. Reconeixent els valors que defineixen la granja actual, aquesta es pren com a referència per arribar a solucions que millorin l'existent i conformin nous espais. L'ampliació comença plantant arbres a la vora de les terrasses com a pas previ a la construcció de dues fileres de noves naus que aprofiten el desnivell per crear dues plantes amb accés independent. El traçat de les noves naus s'adapta a la topografia, trencant i creant espais on disposar escales de connexió transversal i les sitges d'alimentació integrades entre els volums i els arbres.

Aprofitant l'ampliació, es proposa una reorganització del moviment dels porcs al llarg del seu cicle vital, començant a la nau superior i seguint un recorregut descendent des de la inseminació fins l'engreix situat a les noves naus. Els purins es reparteixen per gravetat entre les fosses existents a l'oest i les noves a l'est en la zona d'expansió.

La intervenció a la granja consisteix d'una banda en el tractament de les naus existents i per una altra, en la construcció de les noves. En recórrer els espais entre les naus existents, la gran varietat de materials i tipologies constructives creen una atmosfera càlida i descurada. A més de la substitució de les cobertes d'uralita per unes metàl·liques, es disposen filferros des de la coberta fins a terra per servir de suport a vegetació enfiladissa perenne que homogeneïtzi les façanes i col·labori tèrmicament.

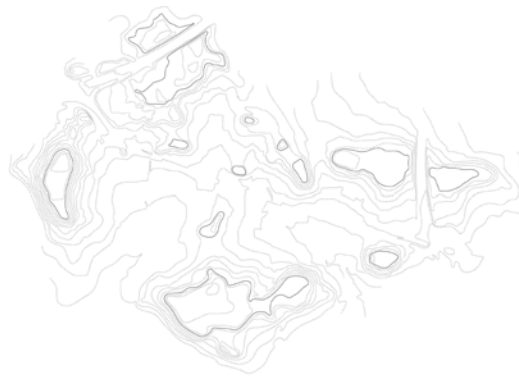
Per a les noves naus es proposa emprar una estructura metàl·lica lleugera i un tancament ceràmic de gran format i muntatge en sec que es complementa amb el sistema proposat de filtre vegetal amb enfiladisses. D'aquesta manera, s'estableix una continuïtat material considerant la ceràmica un tancament òptim per la seva vinculació amb la tradició constructiva d'aquestes arquitectures, per les seves característiques tècniques i estètiques, i per la facilitat de muntar, desmuntar i reutilitzar al disposar-se en gran format i en sec.

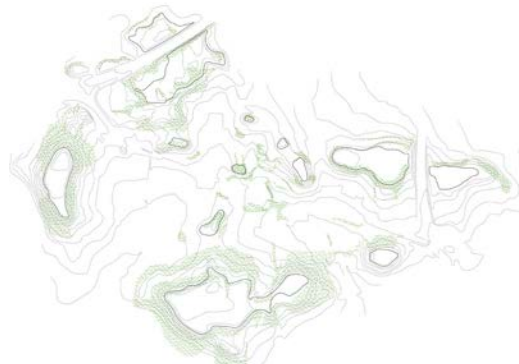

PROXIMITAT CIUTAT

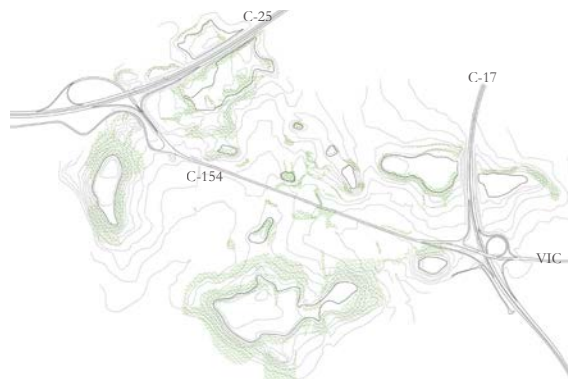
① Estat actual de la granja

Topografia- turons

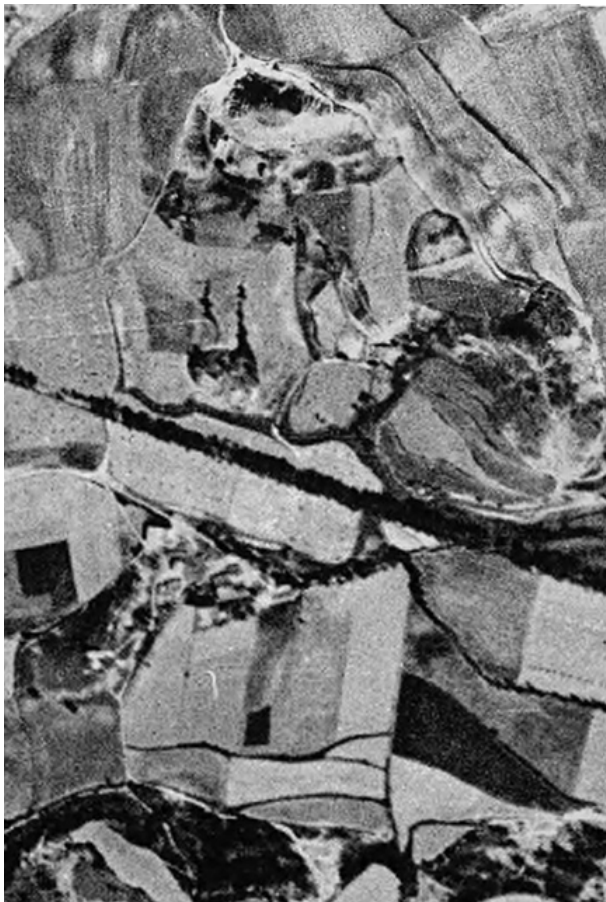

Filtres de vegetació- masses arbòries al voltant dels turons

Vies de comunicació- vies que estructuren el territori

1946

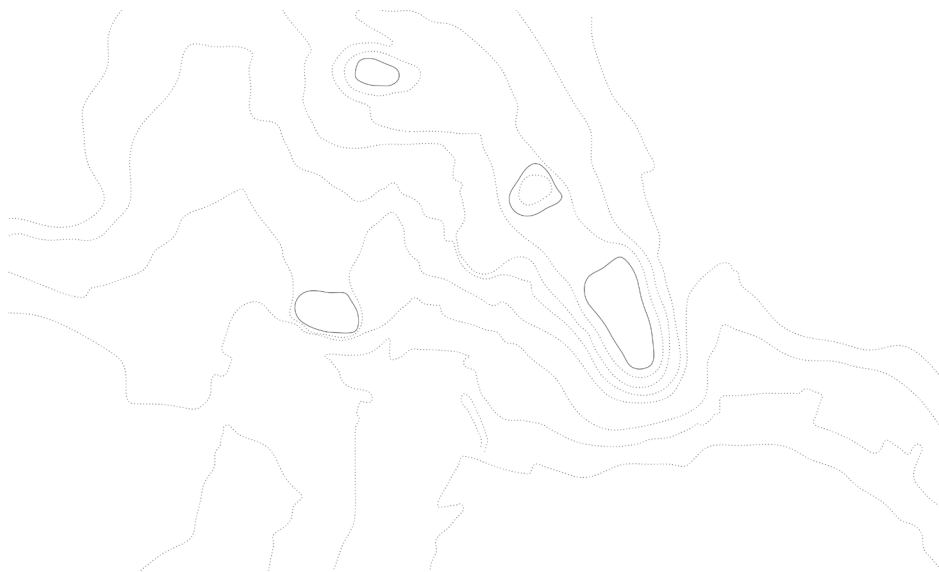

1970-1980

2017

Evolució històrica

Vies de comunicació- vies que estructurèn el territori

Vies de comunicació- vies que estructurèn el territori

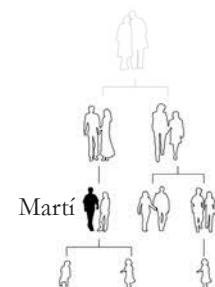
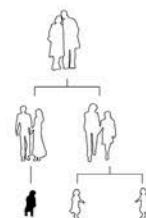
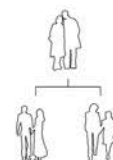
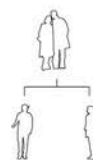
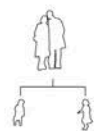
Vies de comunicació- vies que estructurèn el territori

Vies de comunicació- vies que estructurèn el territori

Arbres plantats en els espais intermedis - Construccions

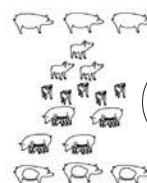
Família

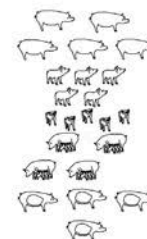
335

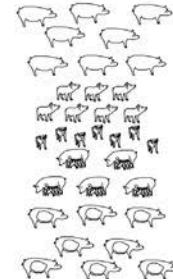
1365

1502

1580

3425

Porcs

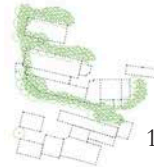
360 m²

1100 m²

1150 m²

1600 m²

2400 m²

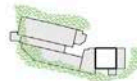

3800 m²

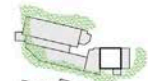
Filtre d'arbres

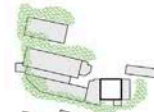
V: 190 m²

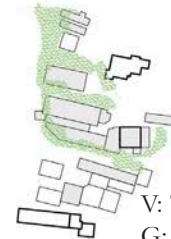
V: 190 m²
G: 800 m²

V: 190 m²
G: 1700 m²

V: 190 m²
G: 2030 m²

V: 770 m²
G: 2220 m²

V: 770 m²
G: 2630 m²

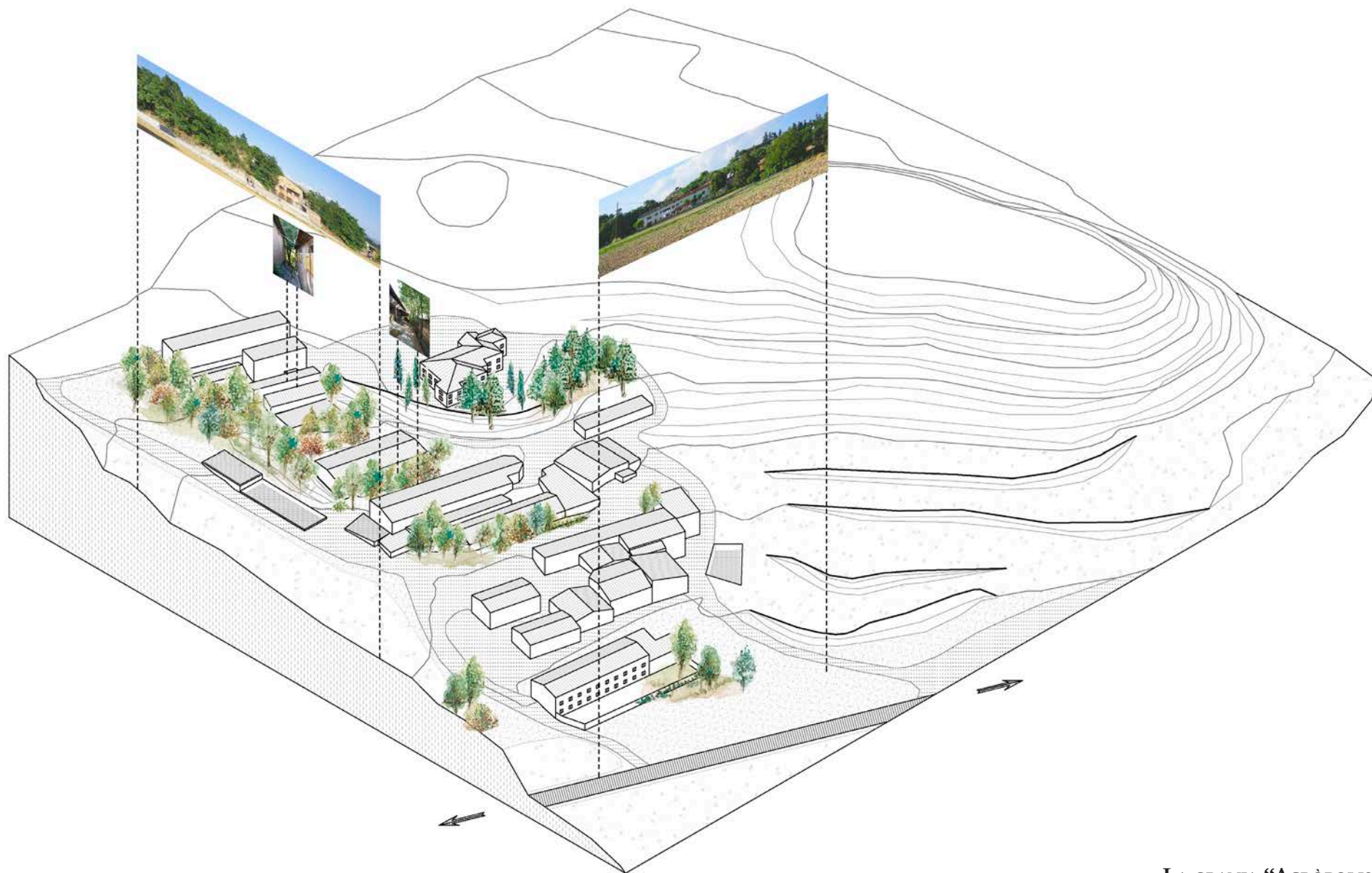
Arquitectura

Creixement de persones, porcs, arbres i arquitectura

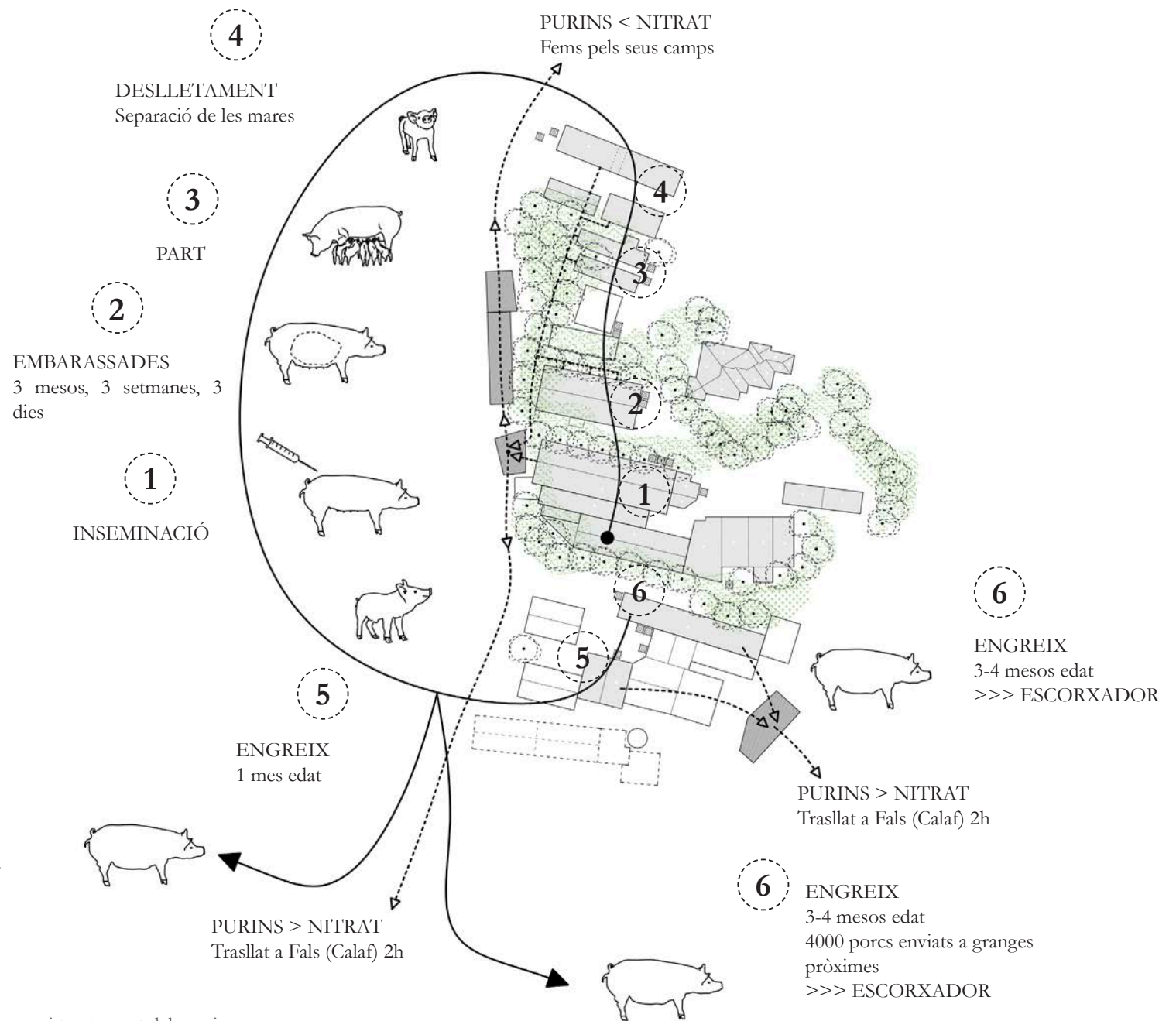

LA GRANJA DES DE FORA

Filtres de vegetació ocultant els alçats sud i oest a l'estiu

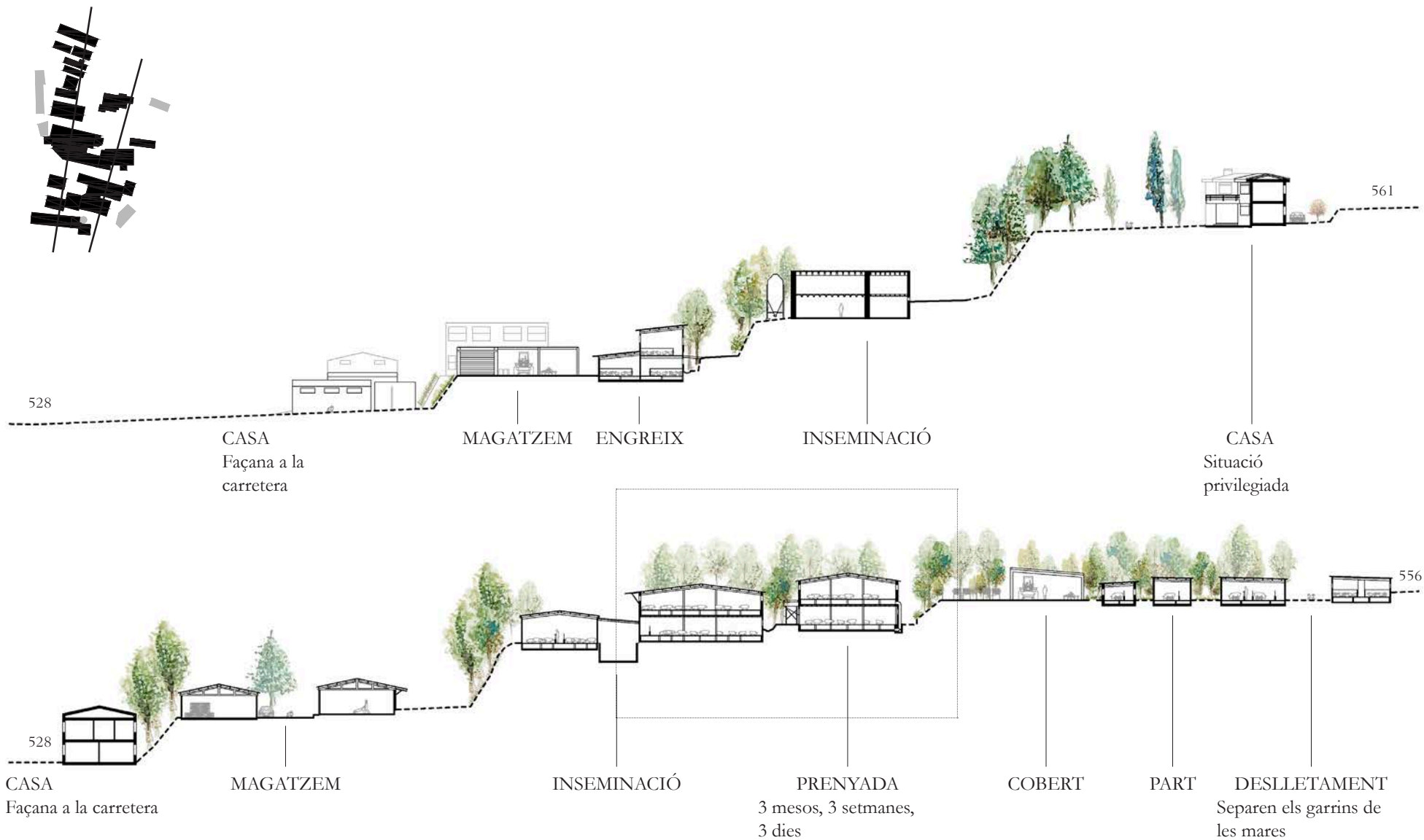

LA GRANJA “ACRÒPOLIS”
 Vistes cap a la granja i des de la granja

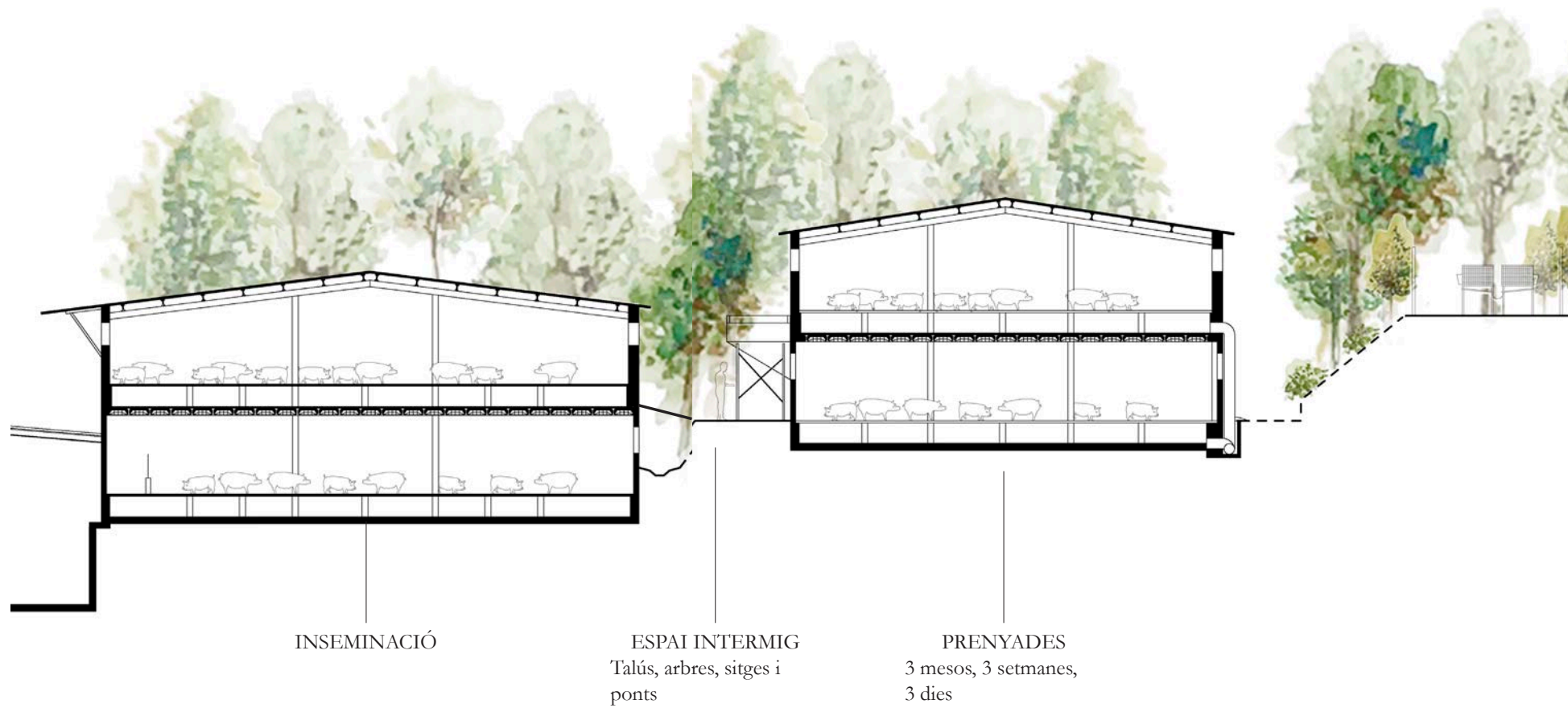

CICLE DE VIDA DELS PORCS

Moviment dels porcs per les diferents naus i tractament dels purins

Naus i espais intermedis esglaonats

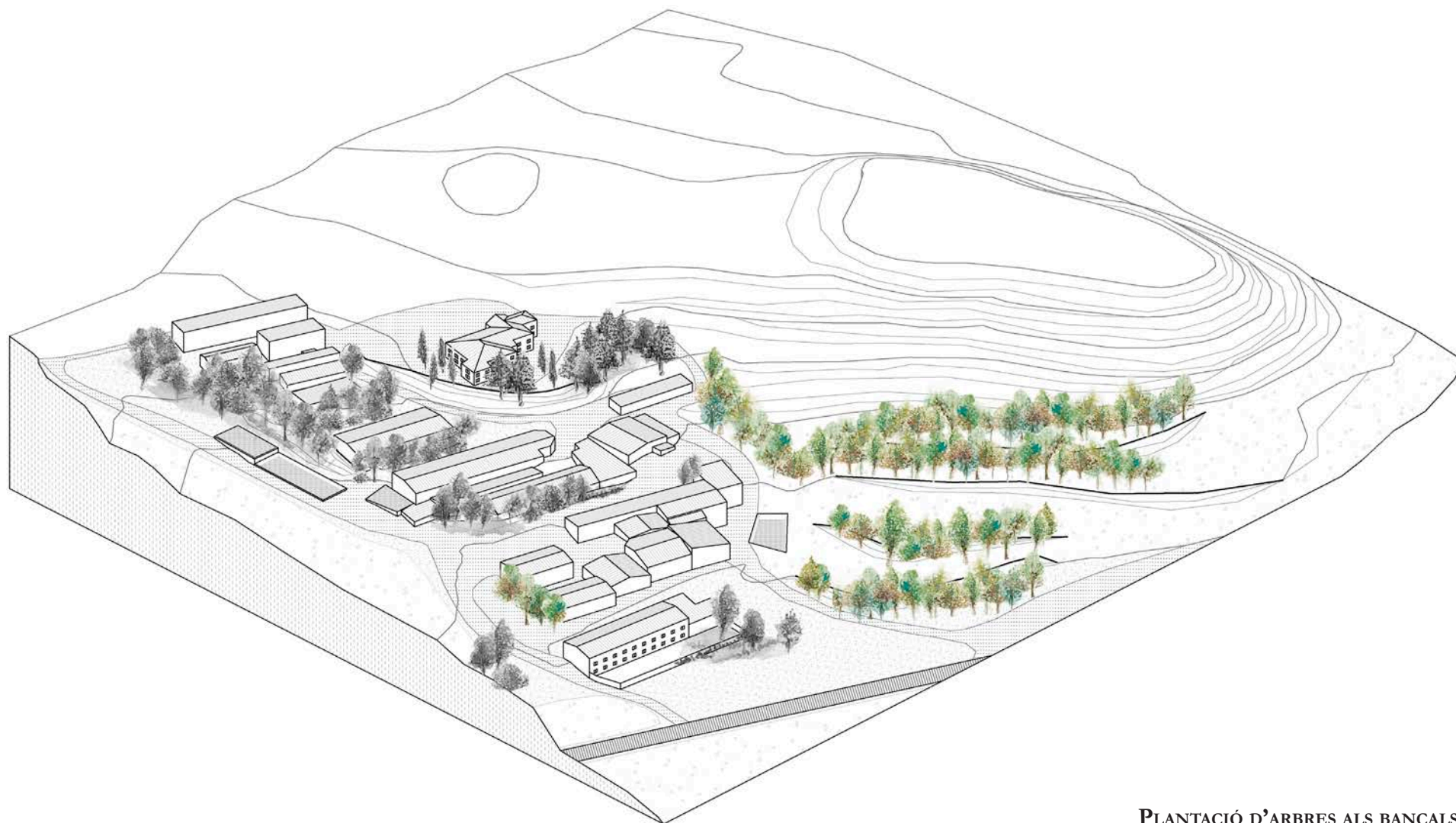
Seccions transversals- secció tipus

INTERVENCIÓ

Ampliació de granja de porcs i reorganització d'usos

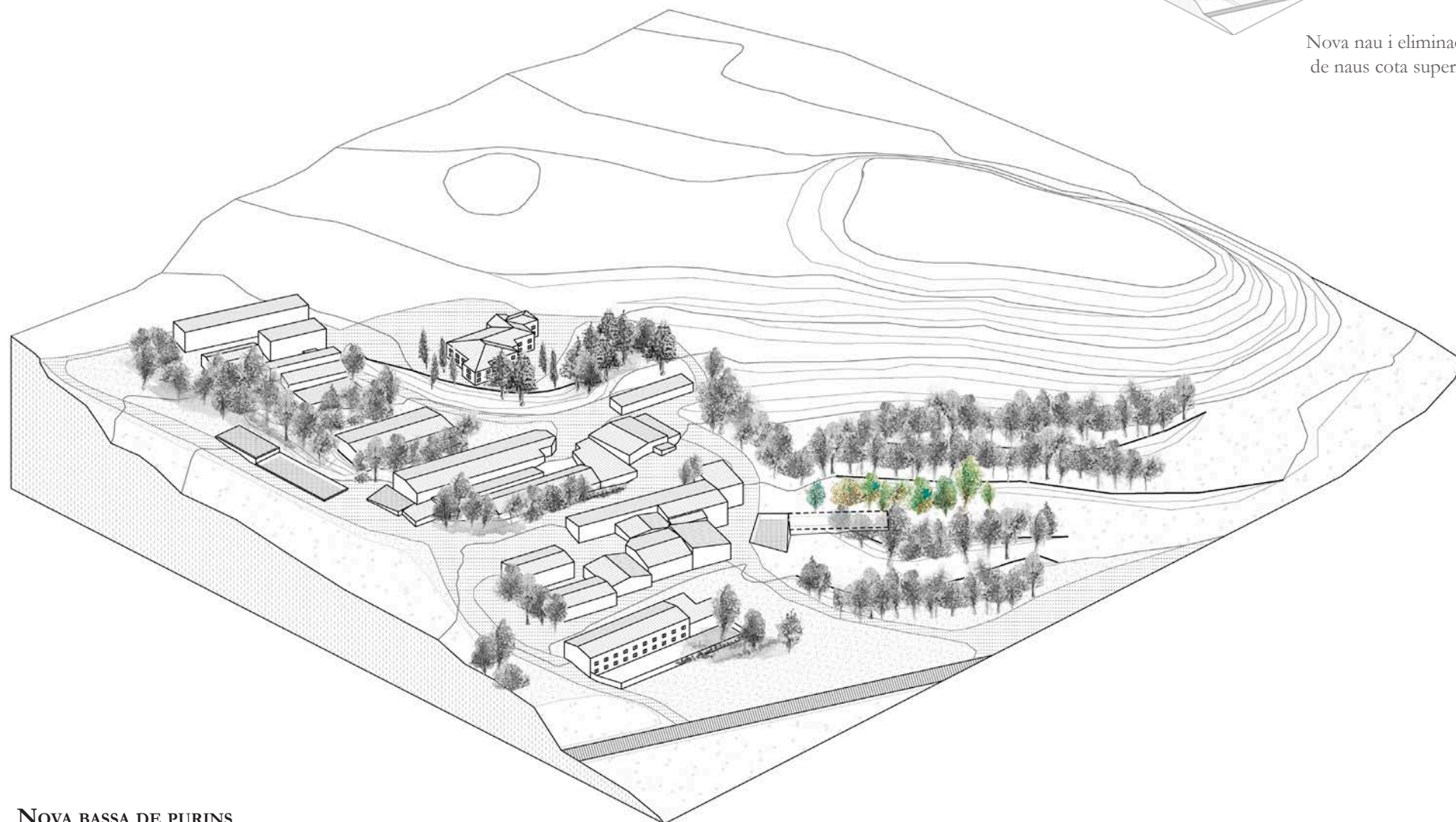
ESTAT ACTUAL

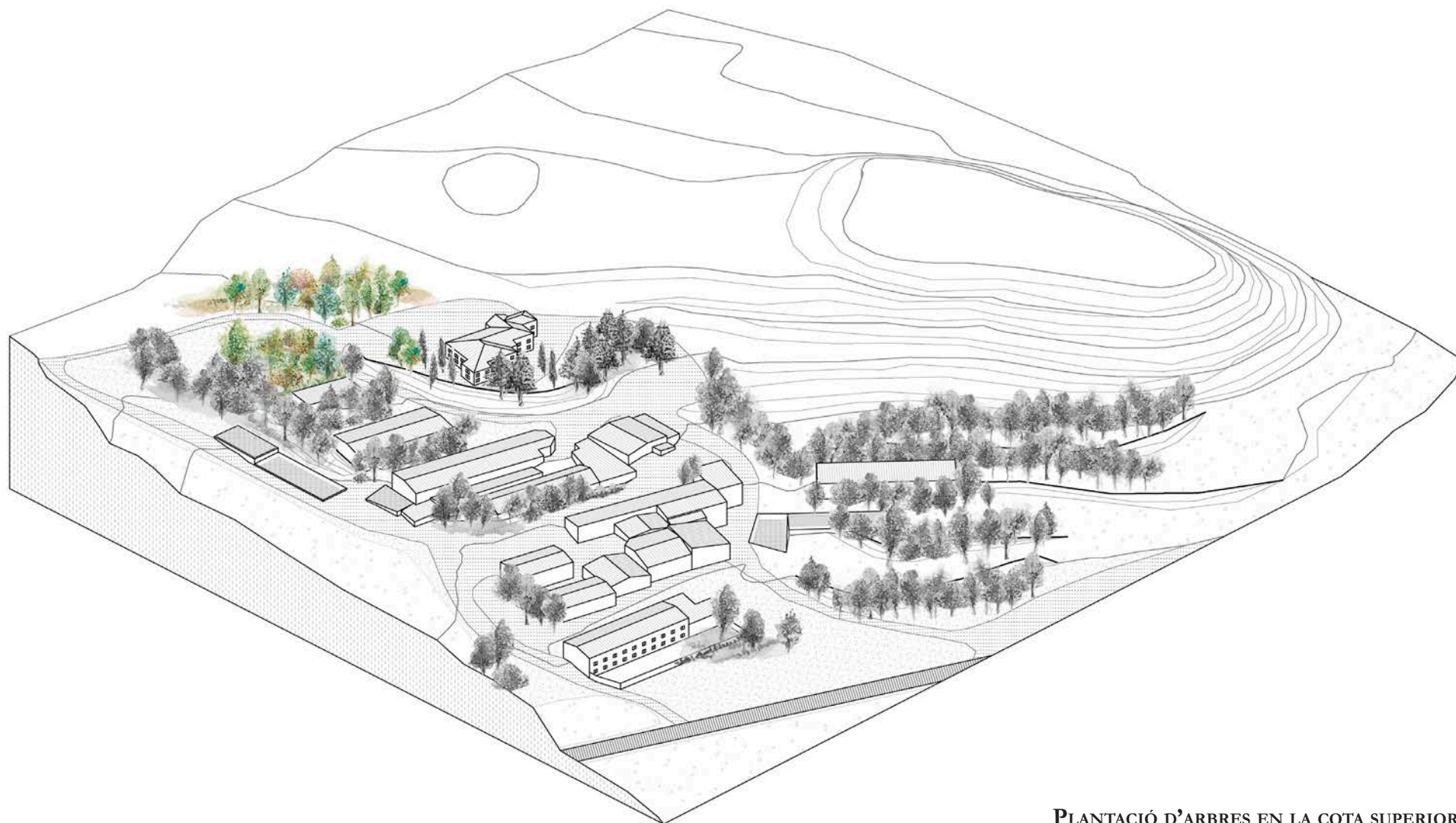
PLANTACIÓ D'ARBRES ALS BANCALS

Nova nau i eliminació
de naus cota superior

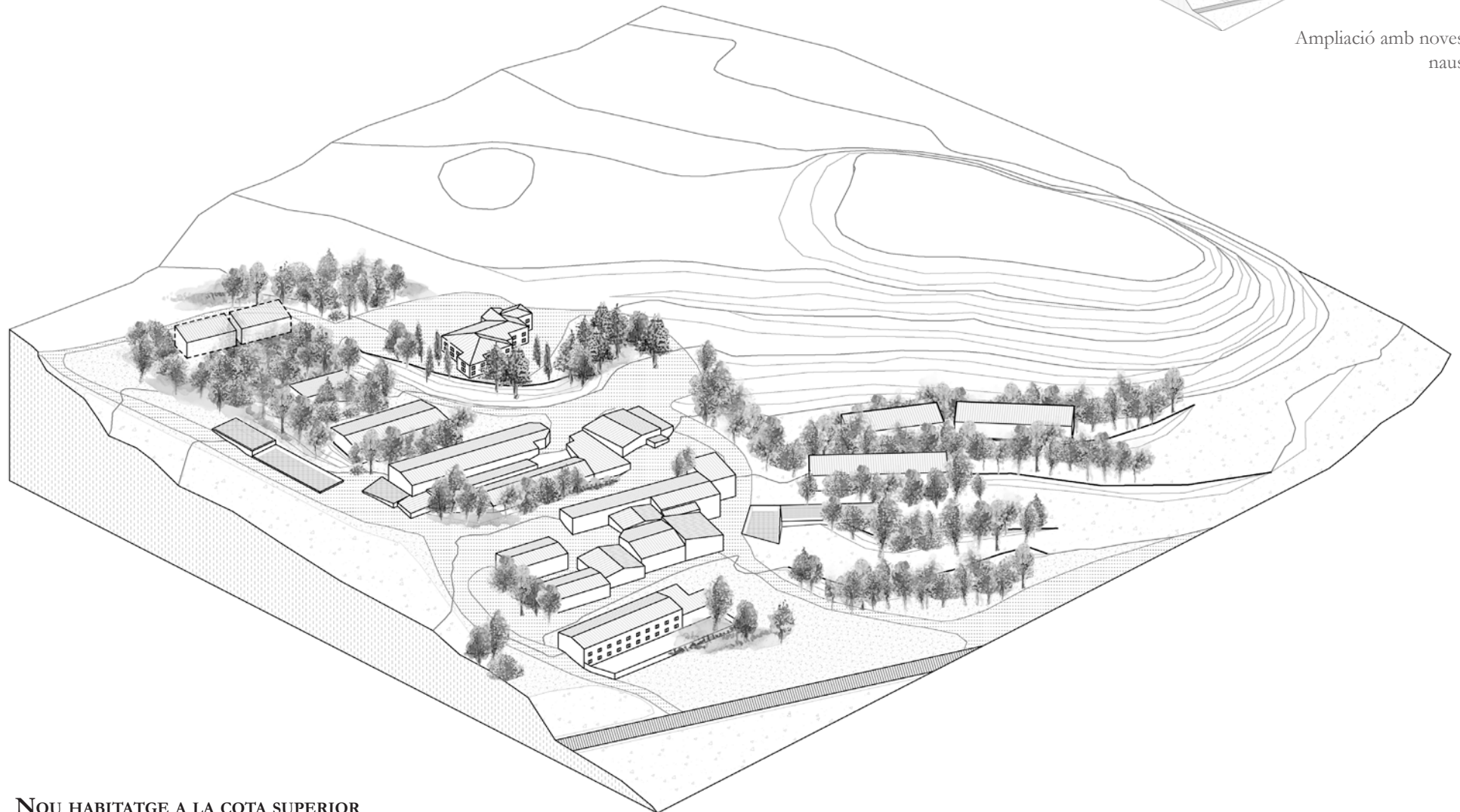
NOVA BASSA DE PURINS

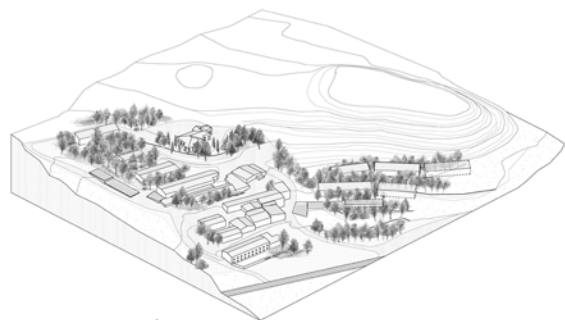
PLANTACIÓ D'ARBRES EN LA COTA SUPERIOR

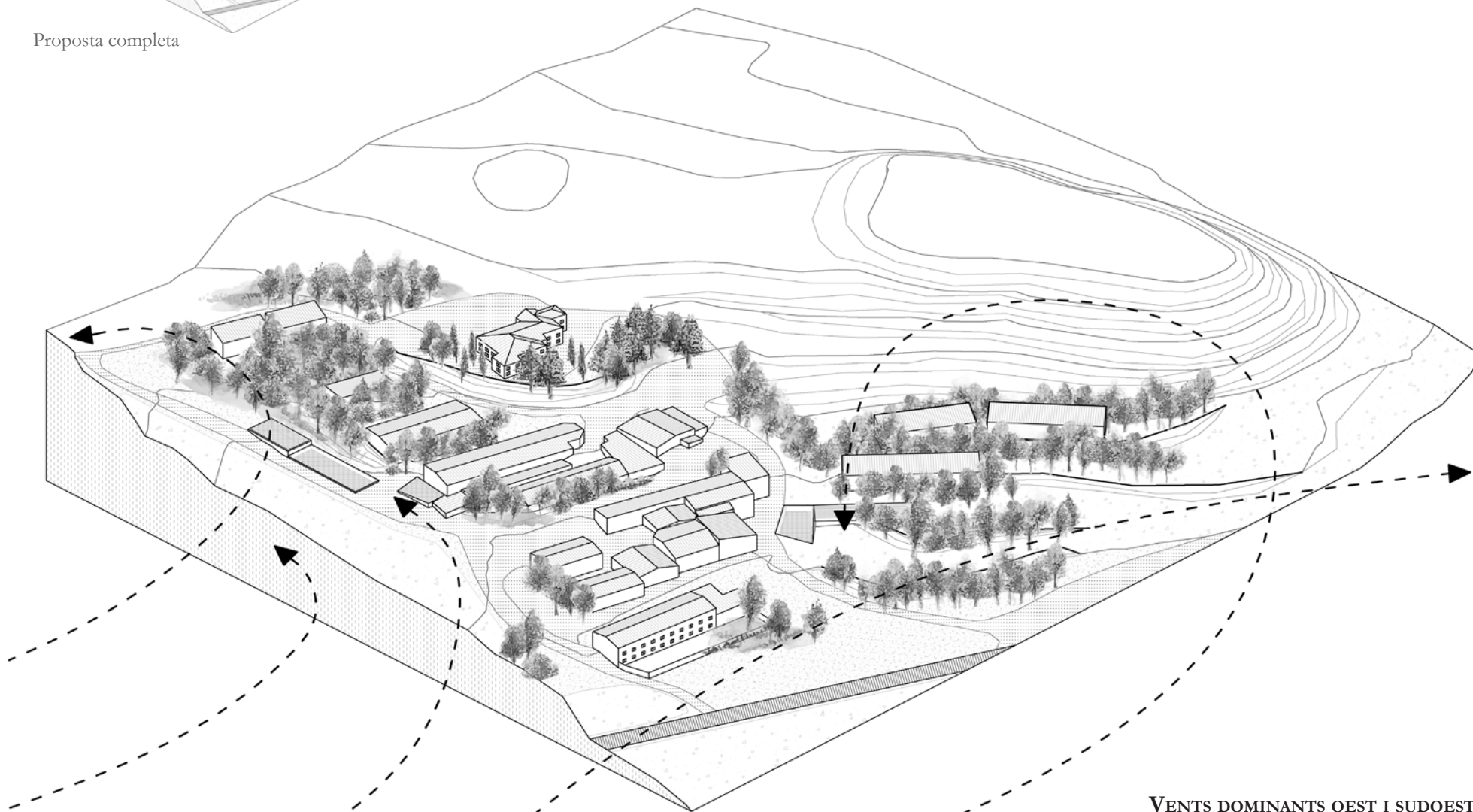
Ampliació amb noves
naus

NOU HABITATGE A LA COTA SUPERIOR

Proposta completa

VENTS DOMINANTS OEST I SUDOEST

ESTAT PREVI
Planta de cobertes

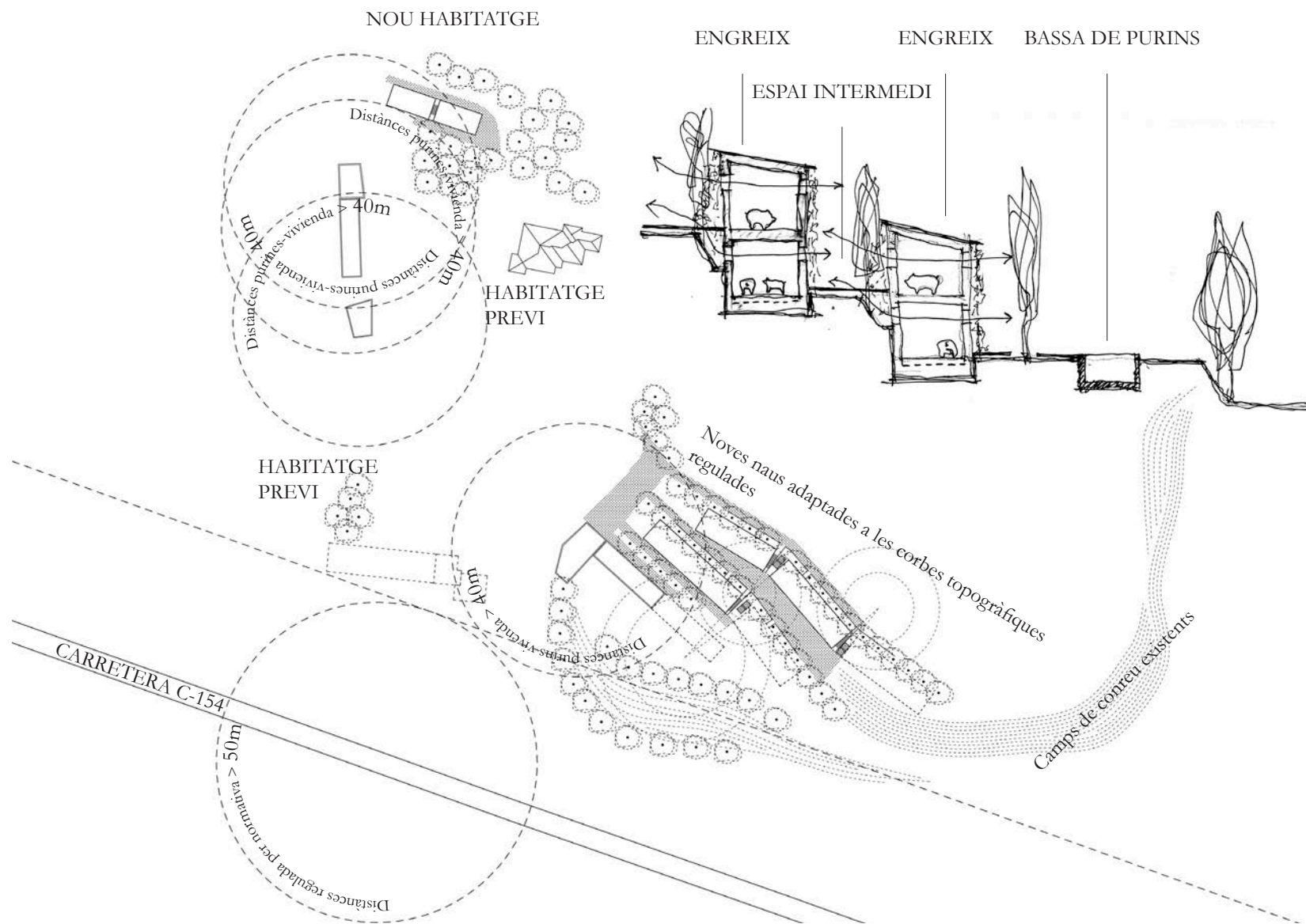
PROPOSTA

Planta de cobertes

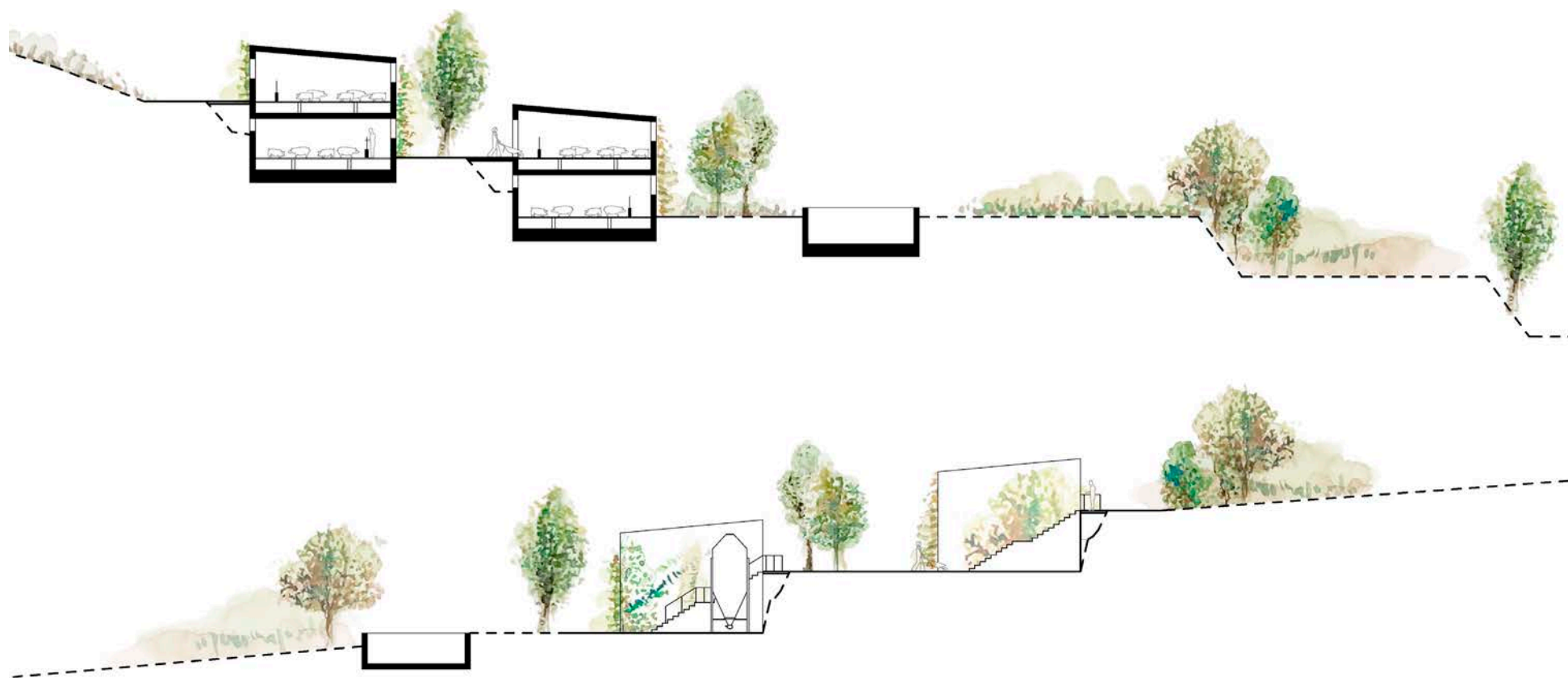

PROPOSTA

Espais intermedis transitables

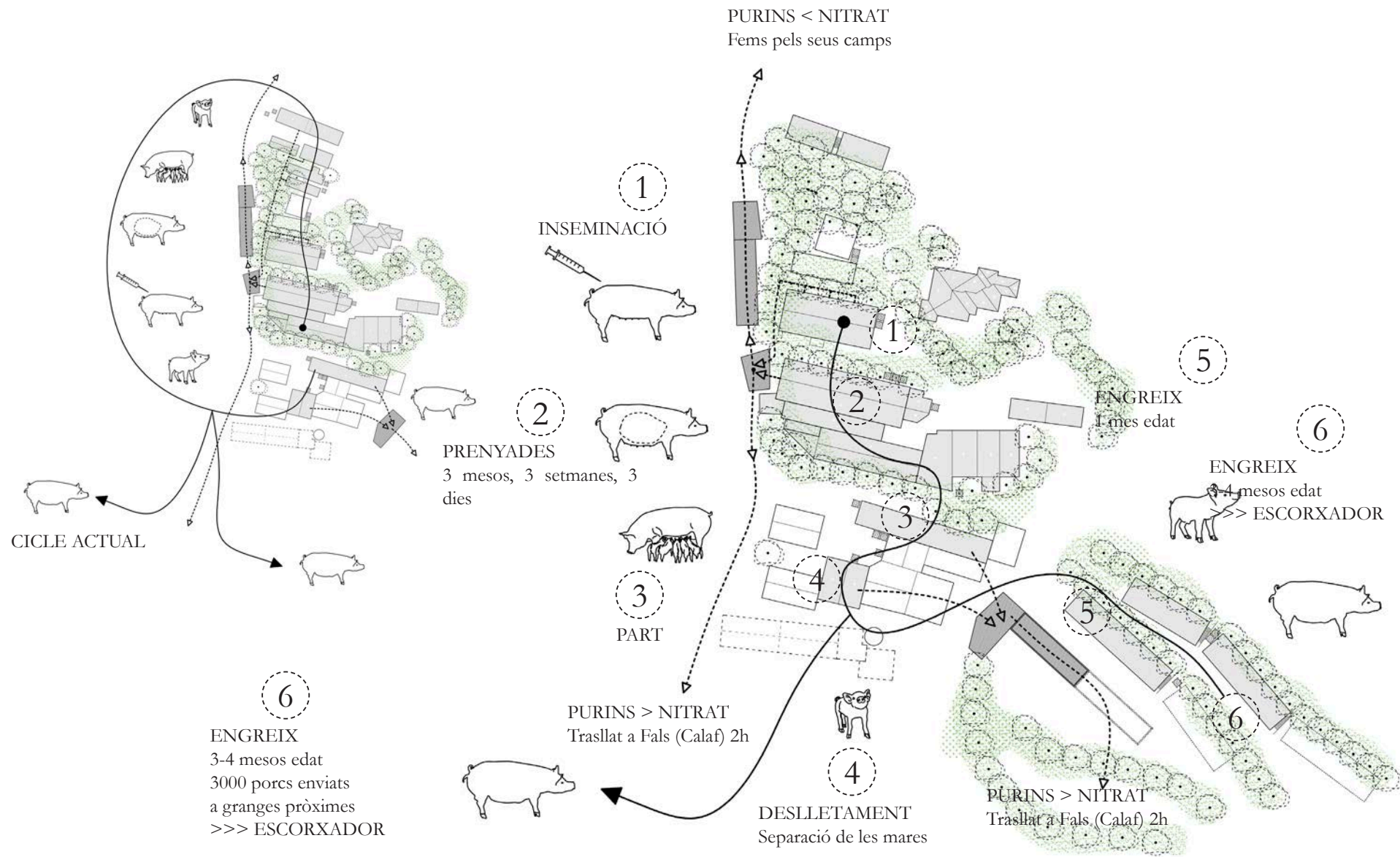

Distàncies condicionants

PROPOSTA

Colonització de terrasses

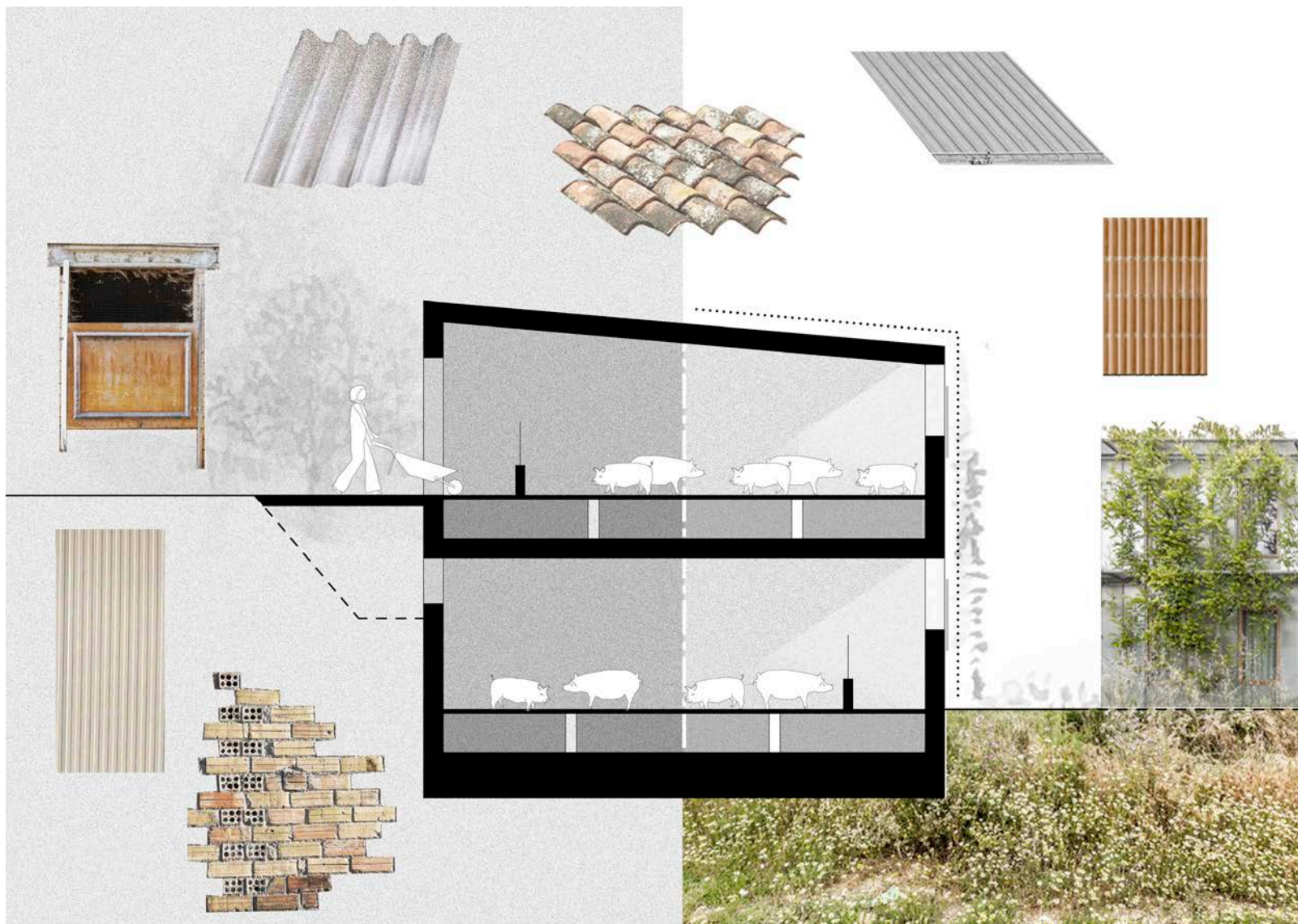

REORGANITZACIÓ DEL CICLE DE VIDA DELS PORCS
 Moviment dels porcs per les diferents naus i tractaments dels purins

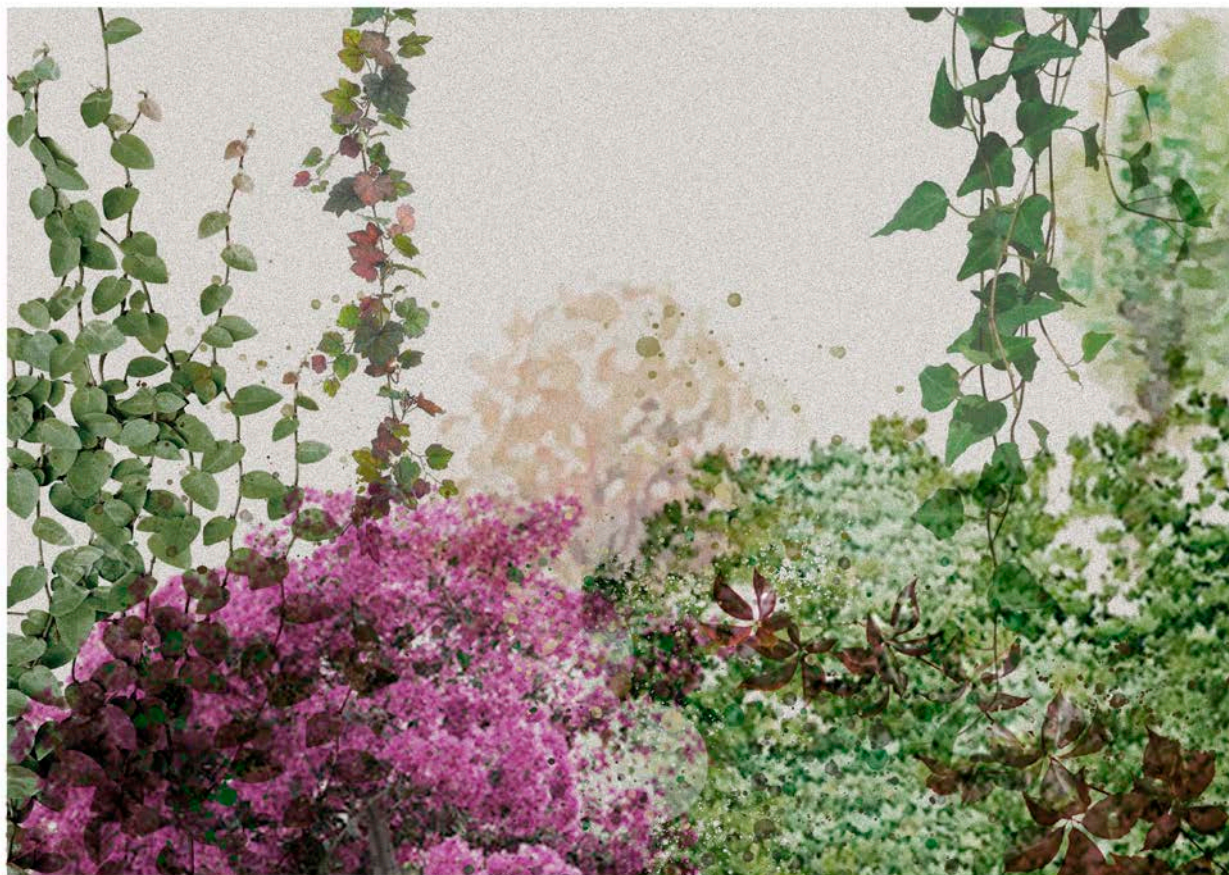

MATERIALS ACTUALS

Collage de materials utilitzats a la construcció de les naus

Esquema de materials actuals i opcions per a les noves naus

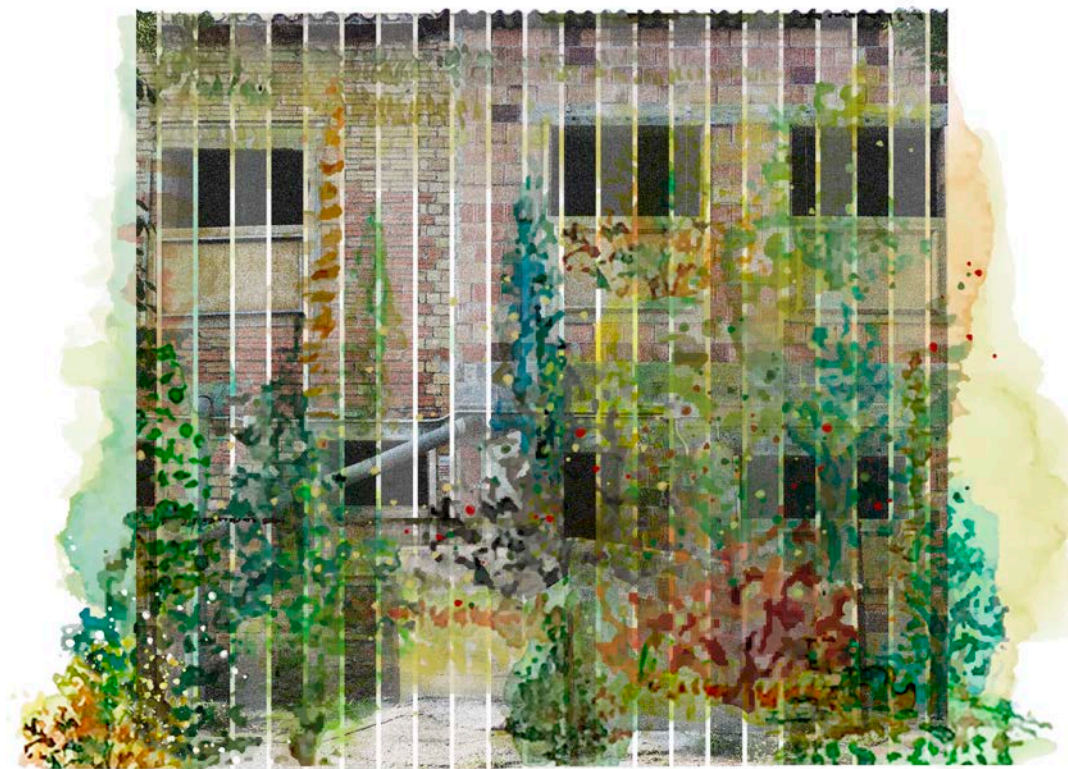

VEGETACIÓ

Espècies vegetals enfiladisses per façanes

ESTAT ACTUAL

NOU FILTRE VEGETAL

PROPOSTA PER A LES NAUS EXISTENTS

Nou filtre vegetal per unificar la imatge de les diferents construccions

PROPOSTA PER A LES NAUS EXISTENTS

Nou filtre vegetal en l'espai intermedi

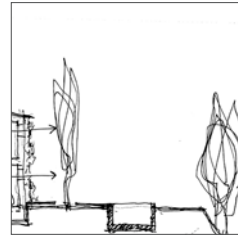
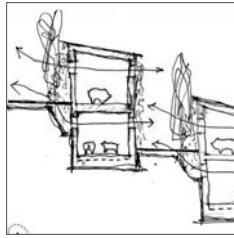

PROPOSTA PER A LES NAUS EXISTENTS

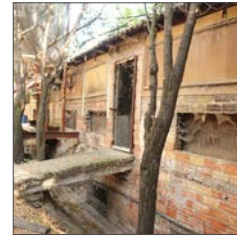
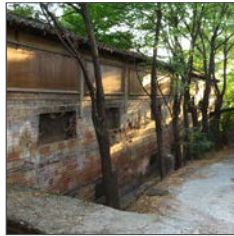
Nou filtre vegetal a les façanes

MÀTRIU DE PAISATGE
Elements

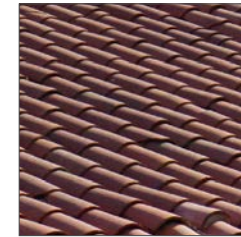
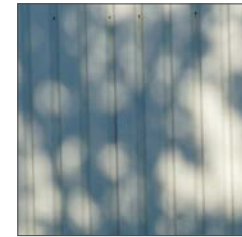
TOPOGRAFIA
VISUALS

ESPAIS
INTERMEDIS

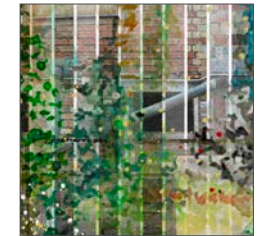
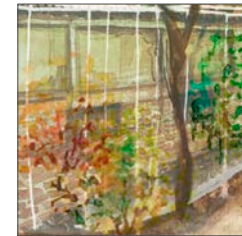
MATERIALS

VEGETACIÓ
FILTRE

VEGETACIÓ
MATERIAL

ARQUEOLOGIA I RECICLATGE

LA MODEL

POSADA EN VALOR DEL PATRIMONI AGRÍCOLA A TRAVÉS DEL JARDÍ PRODUCTIU.

Autors: Manel Garrigó Esquerda / María Cristina Guzmán Rodríguez / Rocío López Berenguer / Romain Lucas

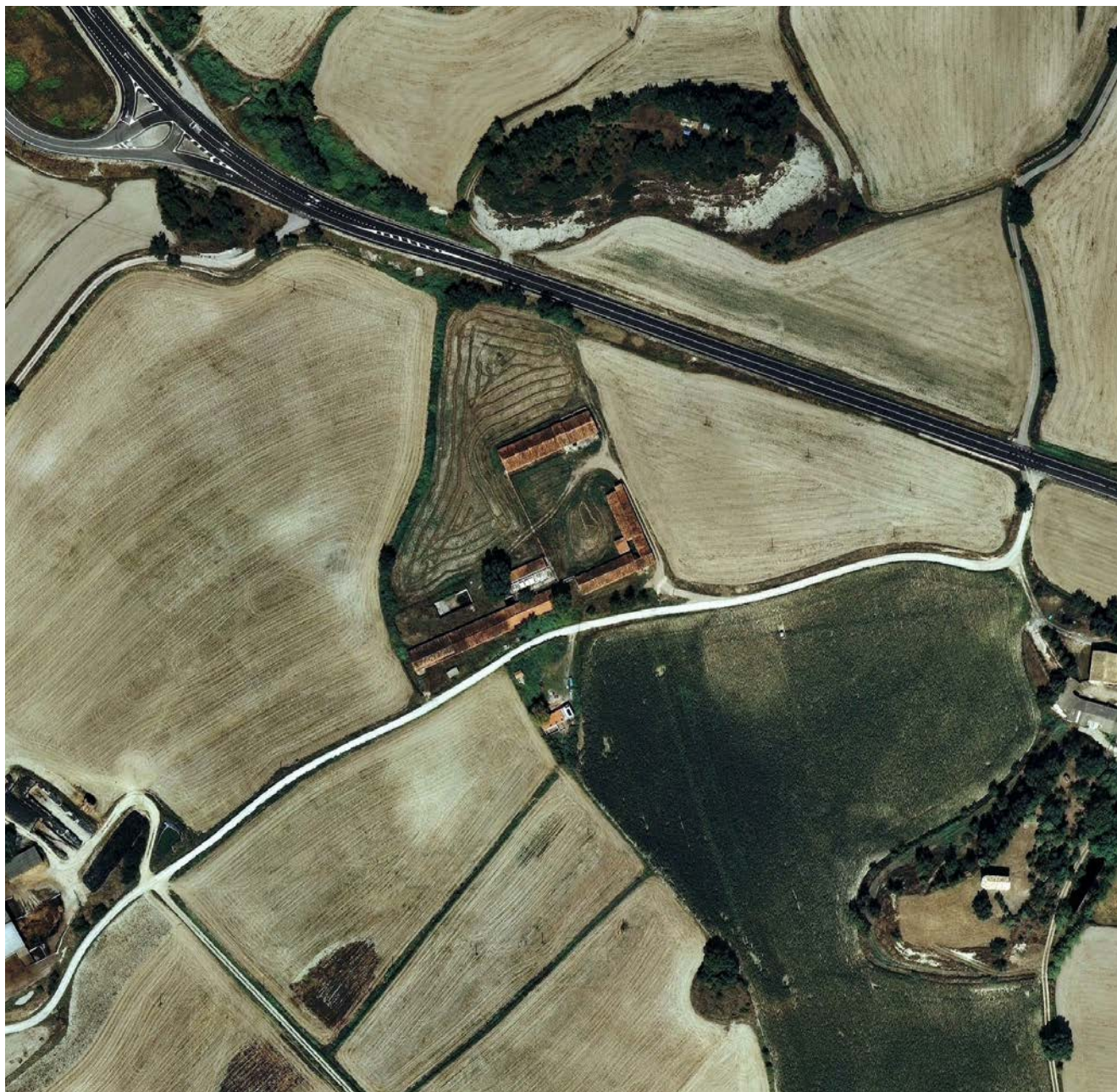
Aquest cas d'estudi se centra en la recuperació d'una granja que es troba parcialment abandonada. Es pretén recuperar l'arquitectura obsoleta mitjançant el reciclatge dels elements que han configurat la història d'aquest paisatge proposant un ús públic al costat de la producció minoritària ramadera existent. Una reivindicació del potencial de l'arquitectura que ens trobem en aquest lloc. El que es pretén aconseguir és una compatibilització entre l'actual ús minoritari de producció ramadera i uns futurs possibles usos públics i privats que posin en relació a les persones amb el patrimoni agrícola i ramader.

Aquesta granja es troba en la intersecció de diferents tipus de vies de comunicació i oci. Un enclavament d'itineraris de senders i rutes del Parc Natural de Catalunya i diverses rutes per al ciclisme que recorren la comarca. A més, cal destacar la proximitat a la ciutat de Vic, una distància de 2,5 km, donant possibilitat a una connexió ràpida i directa en qualsevol mitjà de transport presentat. La Model és una granja composta per una arquitectura d'obra de fàbrica de maó i coberta de teules corbes, amb una modulació unitària entre tots els seus volums. Una arquitectura que posseeix la suficient qualitat arquitectònica per reutilitzar (proposta d'ús públic al costat de la producció ramadera) a causa de la configuració i disposició de la bassa de purins a la part posterior de la nau de producció ramadera. A més de la implantació de les naus en el paisatge, la granja té uns passadissos a l'aire lliure construïts per murs de fàbrica de maons que s'utilitzaven per a la conducció d'animals entre les diferents naus.

Per poder arribar a plantejar la reutilització dels espais d'aquesta granja, hem registrat totes les especificacions constructives de les naus existents, i hem analitzat cada nau amb un desglossament exhaustiu de les seves morfologies constructives, l'arqueologia de la producció del porc i una superposició dels estrats arqueològics de la petjada històrica de la Model. Aquest estudi es porta a terme per generar una proposta de reutilització mantenint la seva arquitectura i de transformació del seu entorn per poder crear noves relacions que dotin aquest espai de diversos usos públics i privats. Per això, després del diagnòstic previ, es generen una sèrie d'estratègies per transformar el context del paisatge d'aquest territori.

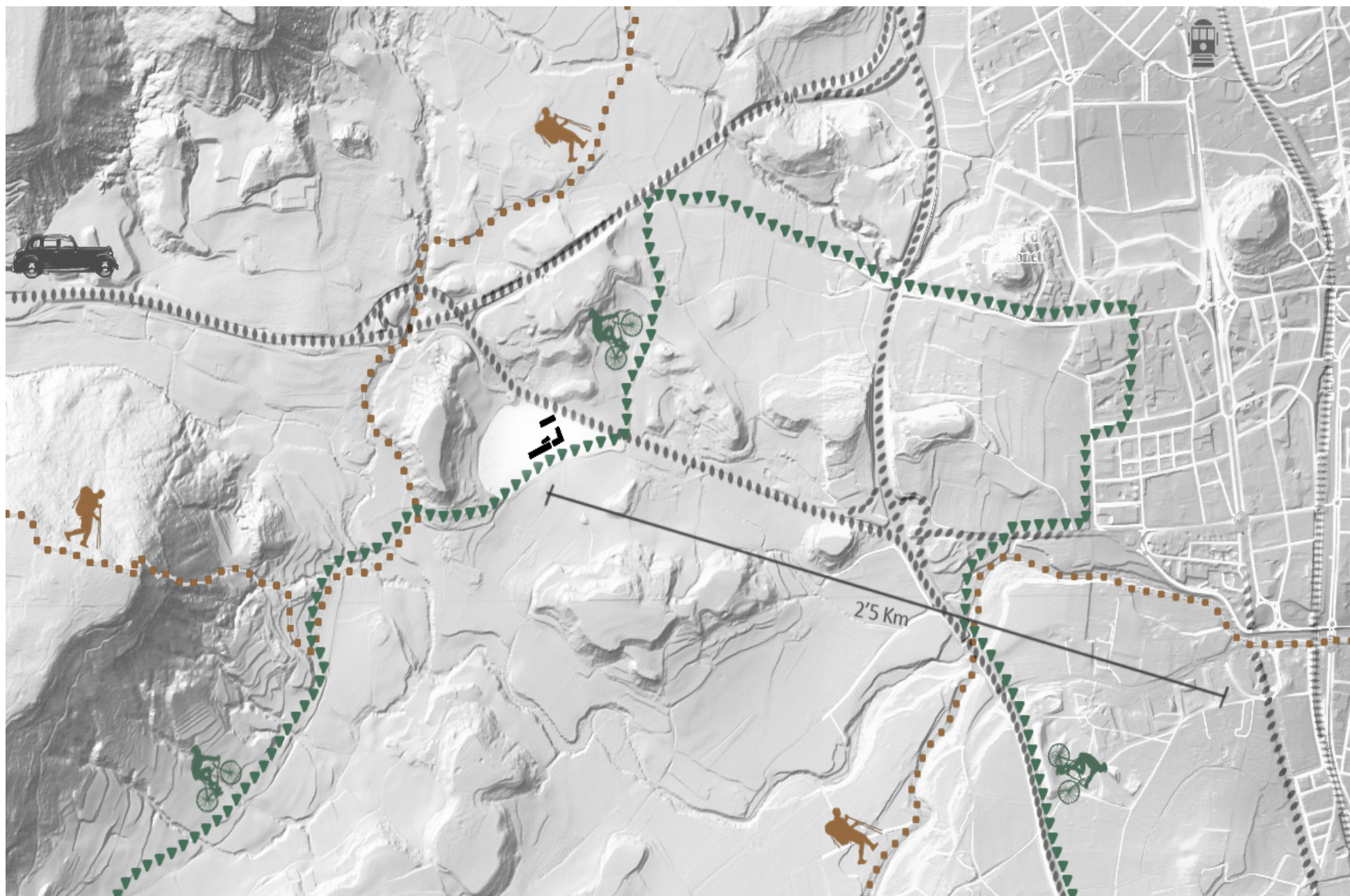
Es mantenen els accessos originals i s'adequa el camí delimitant els diferents accessos en funció de la seva privacitat o ús previst. El jardí abandonat es transforma en un jardí aterrat, un paisatge compost per bancals que serviran per donar subministraments a la zona de restauració. Un nou espai productiu dotat de canals de reg i horts col·laboratius tornaran l'energia a aquest territori obsolet i es convertirà en el centre de relació de les diferents activitats o treballs que es portin a terme en aquest lloc. A causa de la qualitat dels materials i objectes abandonats de la granja, es proposa la reutilització de tots ells -armats de les gàbies de porcs, lloses prefabricades del sòl flotant de les fosses, etc-. Apareixeran en el projecte configurant nous recorreguts d'accessos i formaran part del mobiliari dels nous usos proposats. Es tracta d'una nova interpretació sobre el patrimoni agrícola que posa en relació la producció ramadera i l'ús públic-privat.

PROXIMITAT CIUTAT

① Interaccions entre La Model i camins, bicis i automòbils

1956 1986

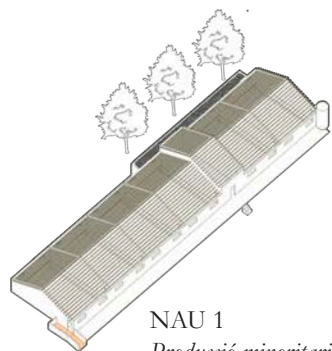

2006 2018

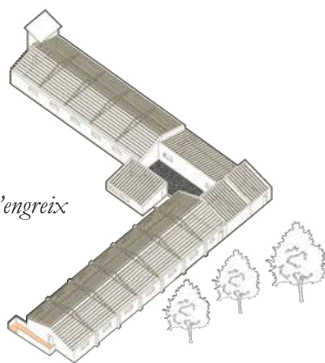
⌚ La petjada històrica- Evolució històrica

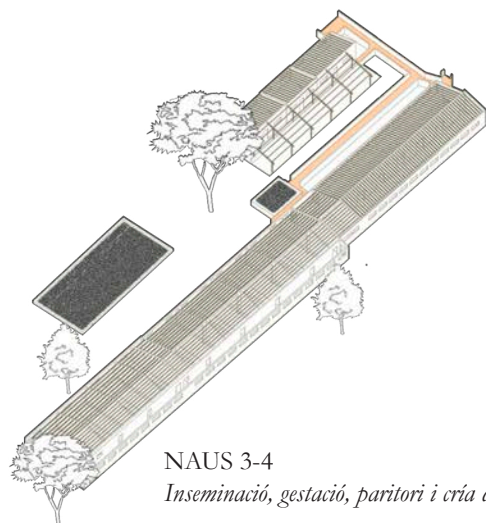
Estat actual

NAU 1
Producció minoritaria ramadera

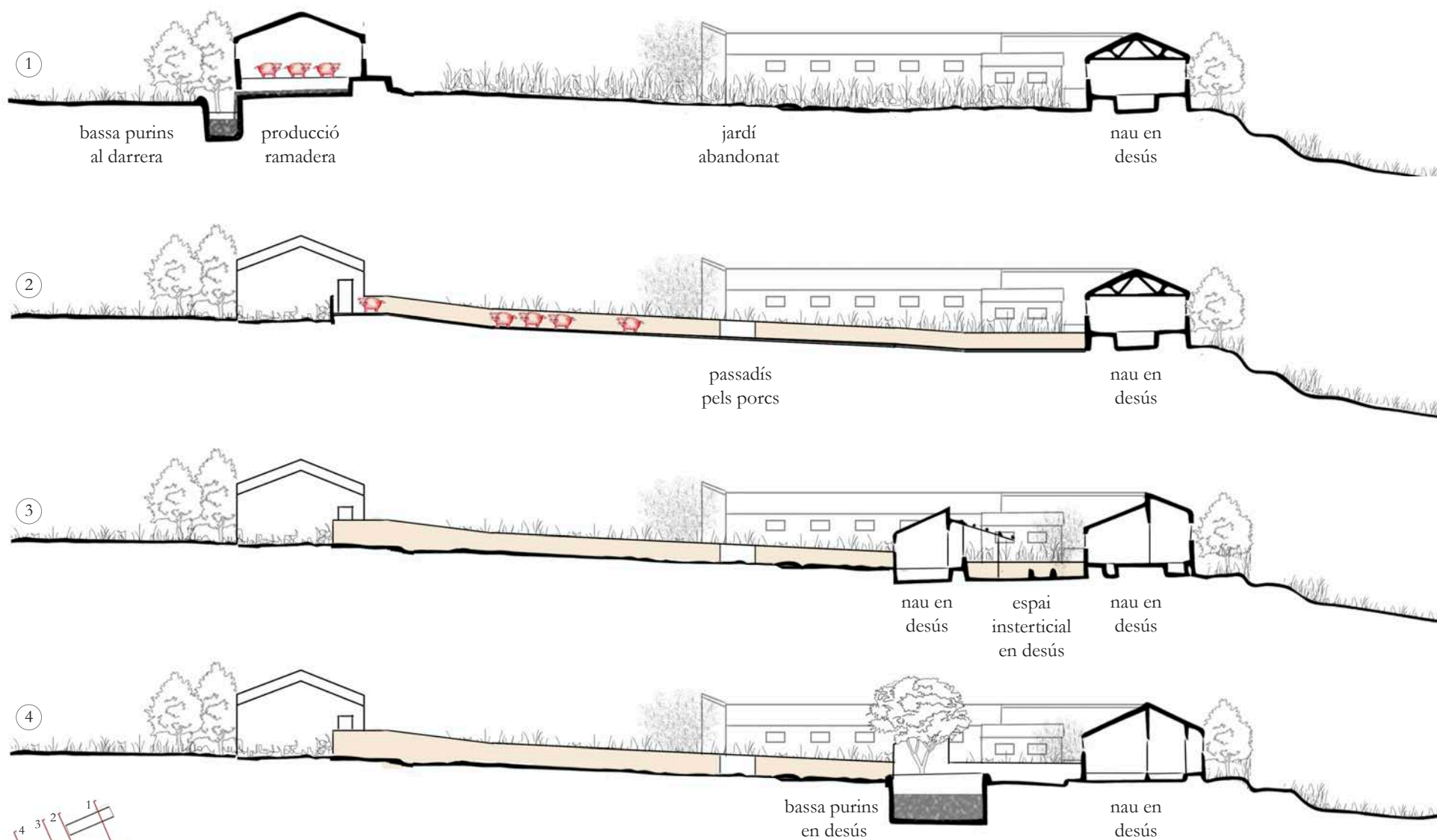

NAU 2
Antiga nau d'engreix

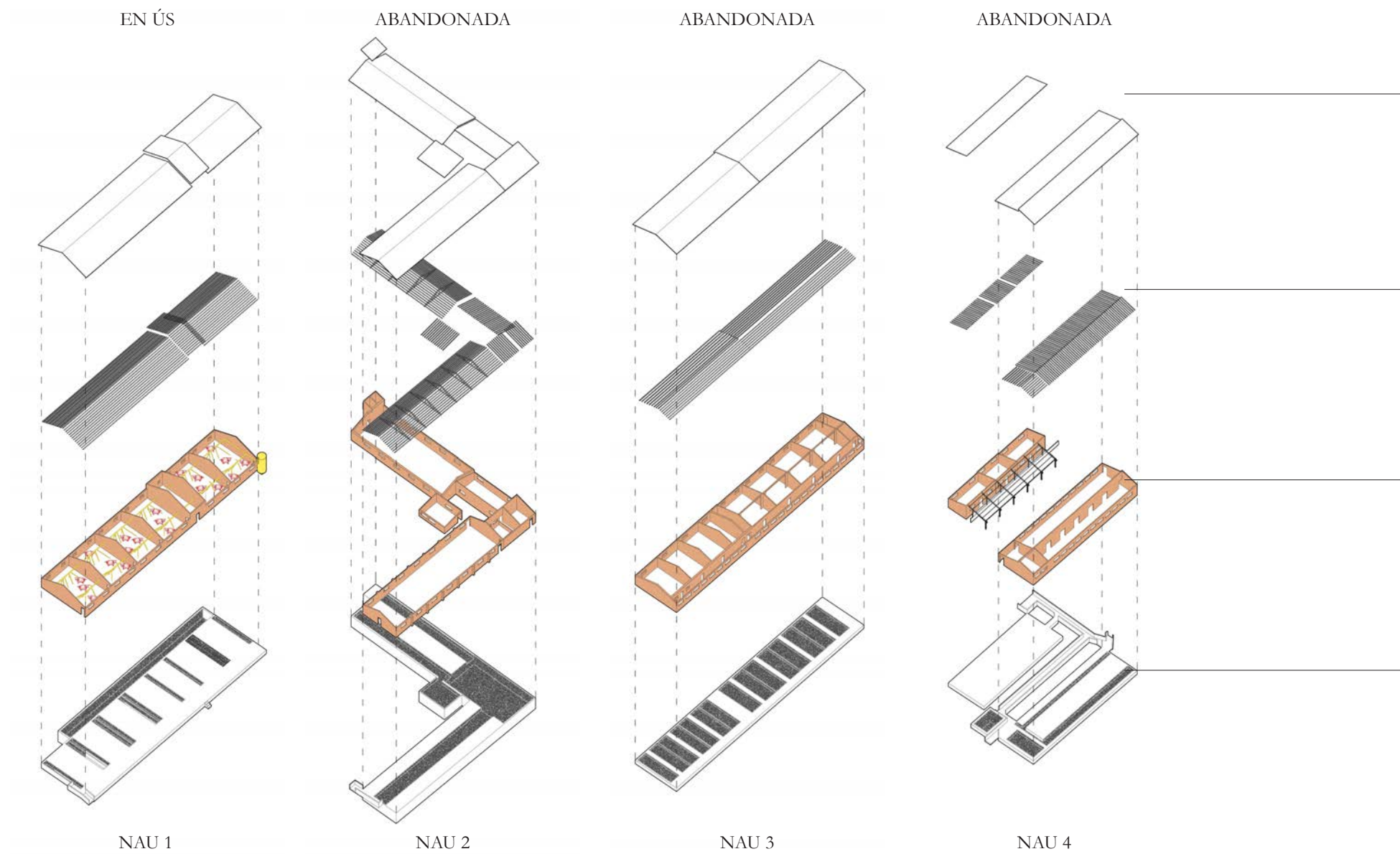
NAUS 3-4
Inseminació, gestació, paritori i cria de garrins

INFRAESTRUCTURA- ESTAT ACTUAL

Relació entre l'arquitectura, el paisatge, la infraestructura i la producció

TIPOLOGIA CONSTRUCTIVA

Morfología de les naus existents- desenvolupament constructiu actual

Coberta de teula corba

Estructura de biga en gelosia i/o biguetes

Estructura portant de maó

Xarxa de fossats de purins

NAU 1- En ús

NAU 2 - Abandonada

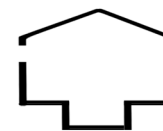
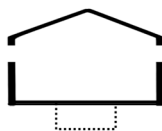
NAU 4 - Abandonada

NAU 3 - Abandonada

INFRAESTRUCTURA

Delimitació del perímetre interior de la model - arqueologia del porc

MAPA ARQUEOLÒGIC

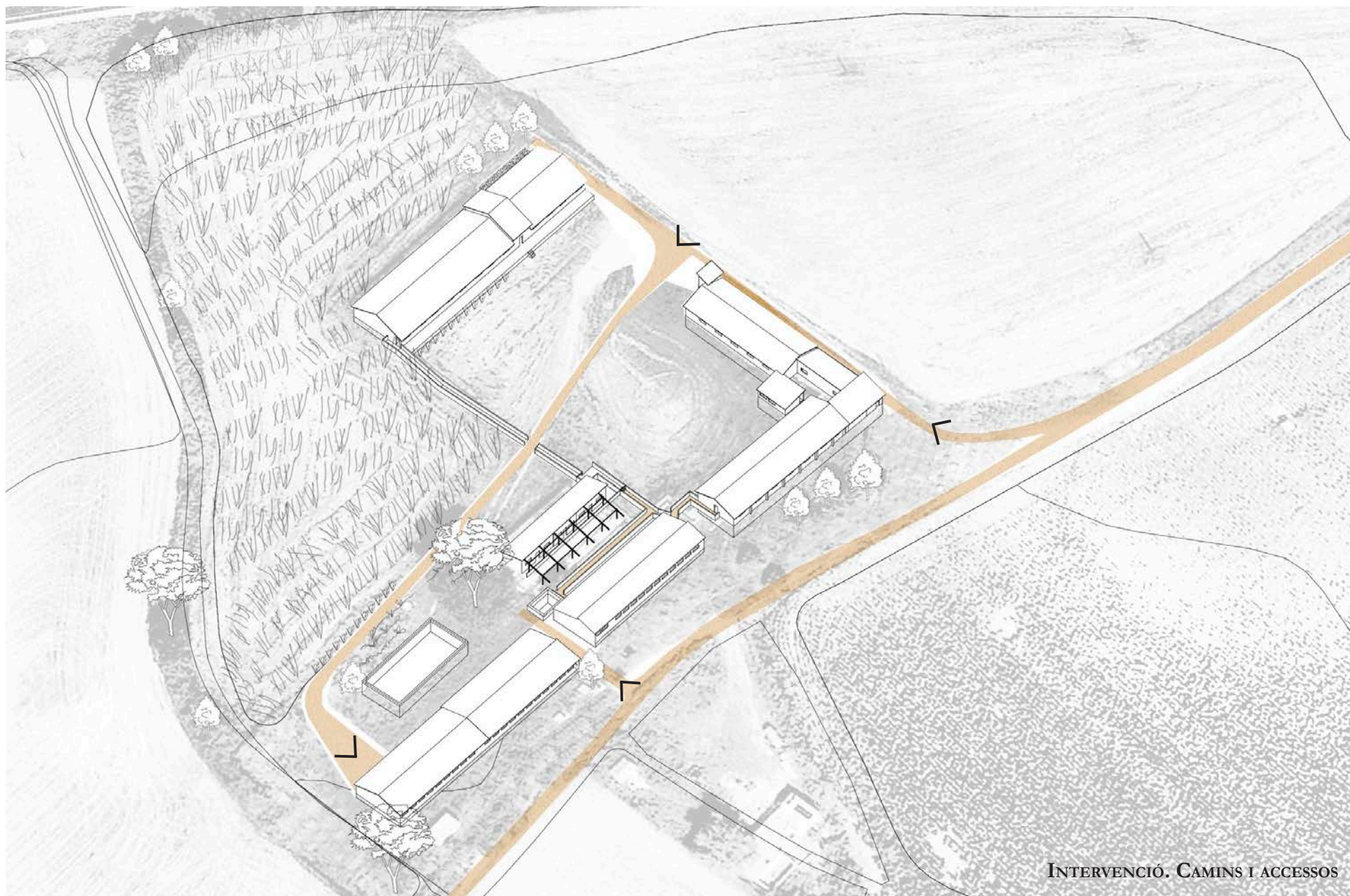
Superposició d'estrats històrics i infraestructura

INTERVENCIÓ

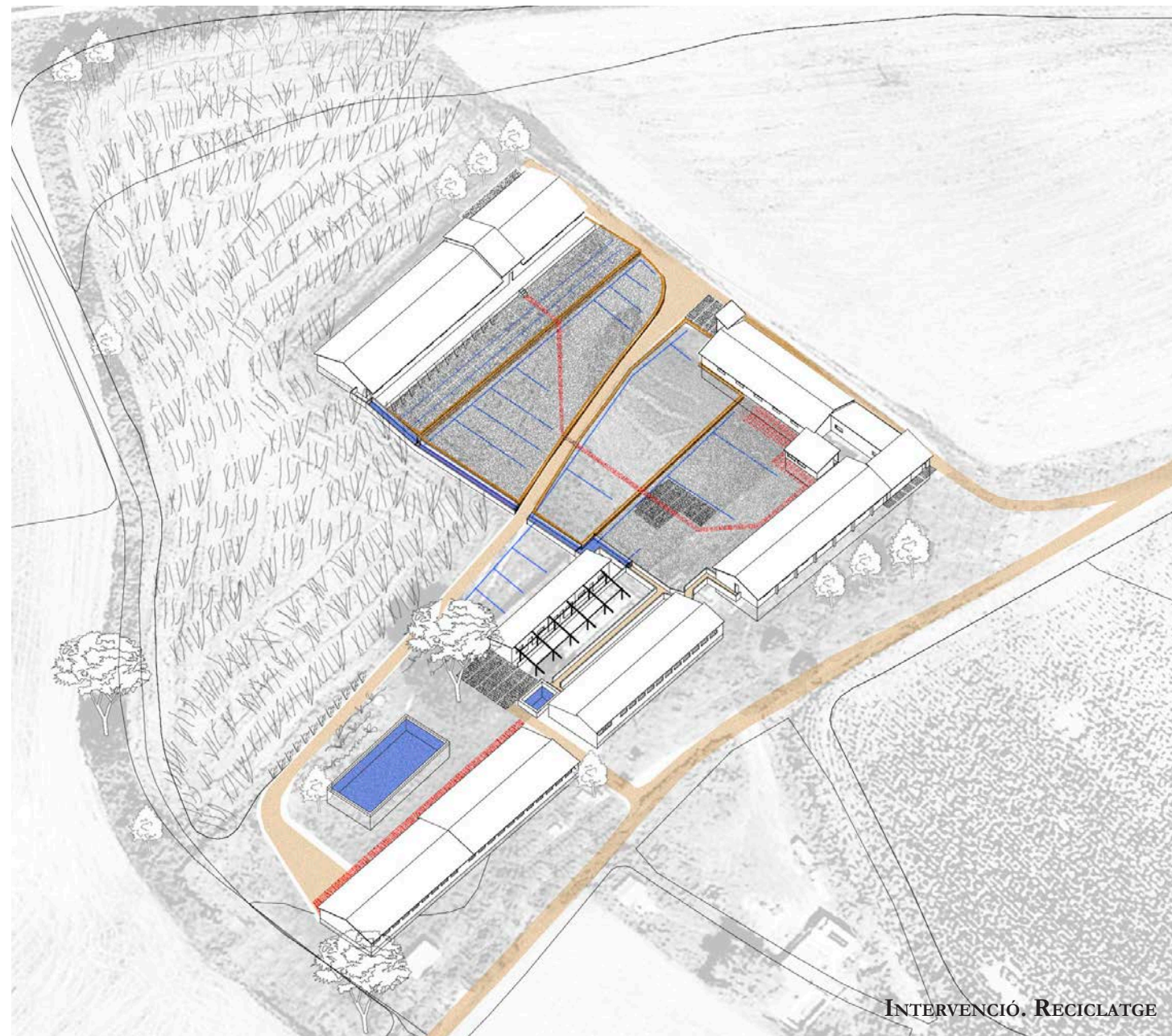
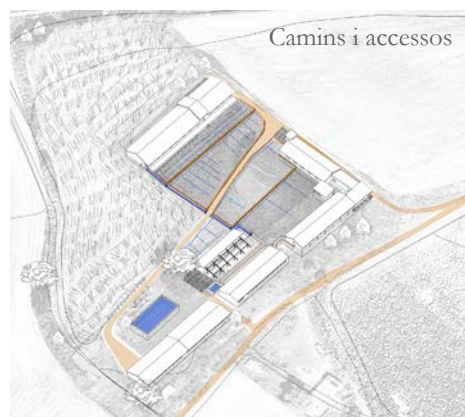
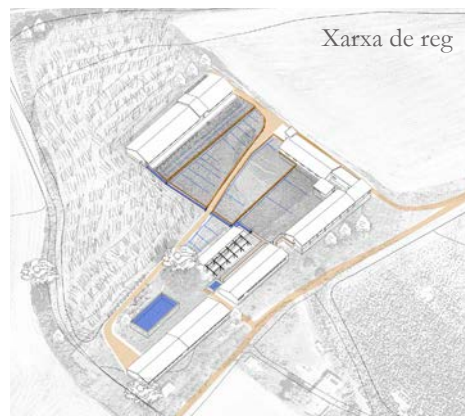
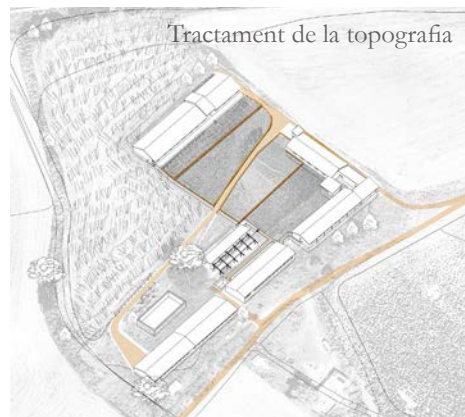
Recuperació del patrimoni agrícola obsolet

INTERVENCIÓ. PREEXISTÈNCIES

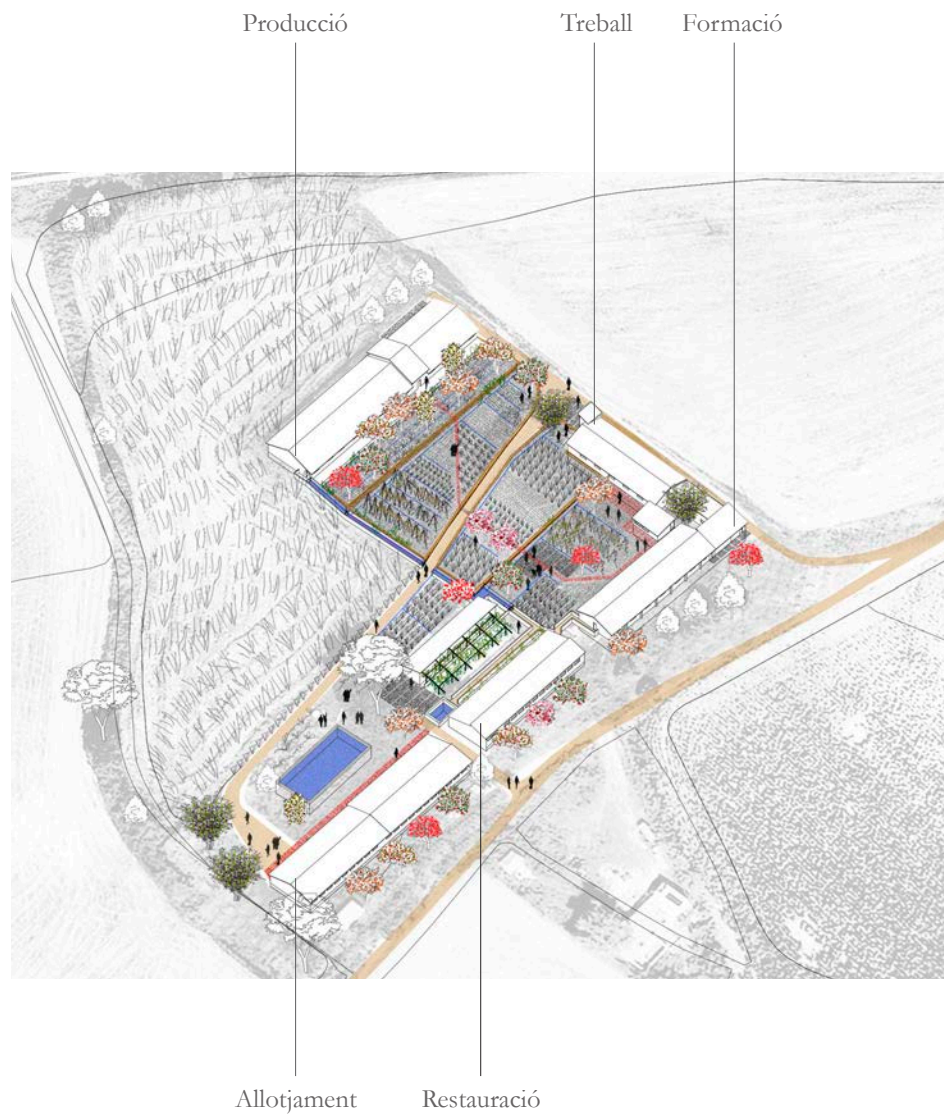

INTERVENCIÓ. CAMINS I ACCESSOS

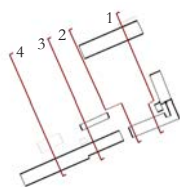
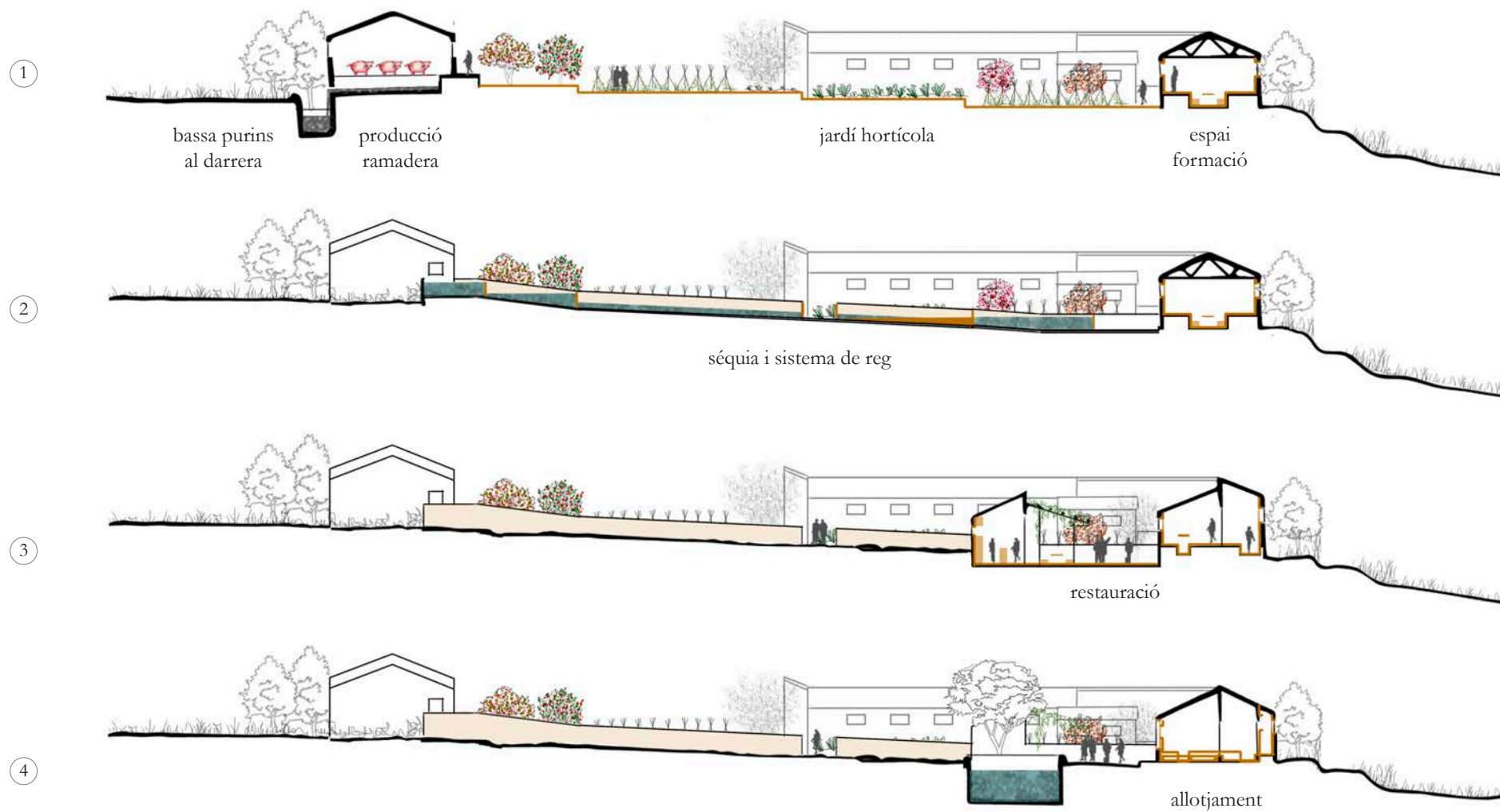

INTERVENCIÓ. NOVA VEGETACIÓ

INTERVENCIÓ. ACTIVITAT

INFRAESTRUCTURA- INTERVENCIÓ
 Relació entre l'arquitectura, el paisatge, la infraestructura i la producció

HUMANS

cultura

celebracions

restauració

recreació

treball

ANIMALS

producció ramadera

producció hortícola

educació

biodiversitat

EL JARDÍ PRODUCTIU

CICLE DE RELACIÓ

Nous usos de La Model

El jardí abandonat

Antics passadissos de porcs

Espais intersticials en desús

ESTAT ACTUAL
El paisatge agrícola

El jardí productiu

Nova séquia

Espai de relació

INTERVENCIÓ
El paisatge agrícola

Basses

Mòduls

Finestres

MANUAL DE RECICLATGE

Registre i reutilització dels estrats existents

Mobiliari

Paviment

Filtres visuals

ESTAT ACTUAL | NAU DE PRODUCCIÓ
Secció prototip

ESPAIS DE RESTAURACIÓ | INTERVENCIÓ
Secció prototip

ESTAT ACTUAL | NAU DE PRODUCCIÓ
Secció prototip

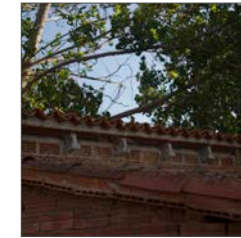
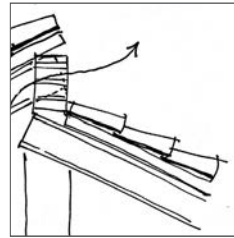
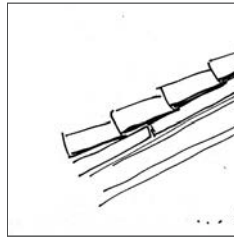

ESPAIS DE FORMACIÓ | INTERVENCIÓ
Secció prototip

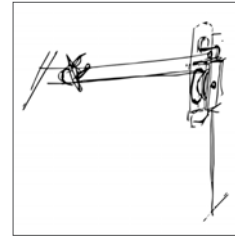
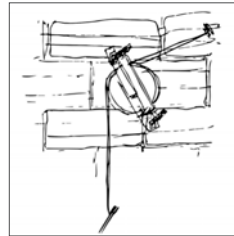
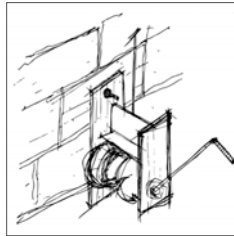
MATRIU DE PAISATGE

Elements

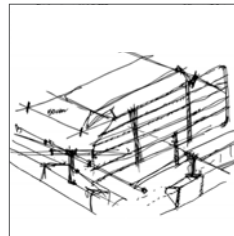
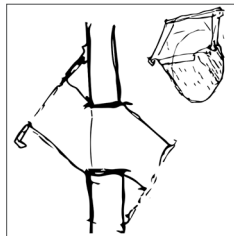
COBERTA

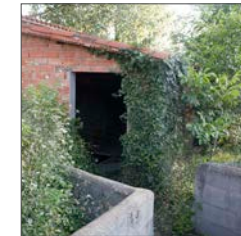
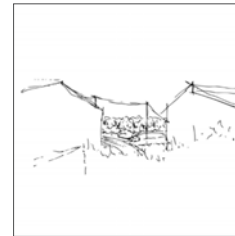
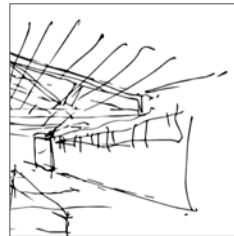
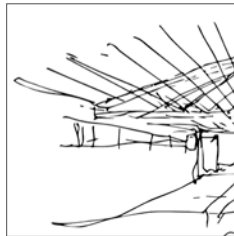
FINESTRA

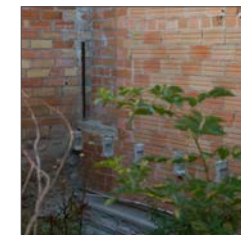
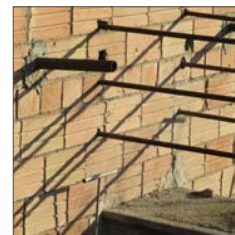
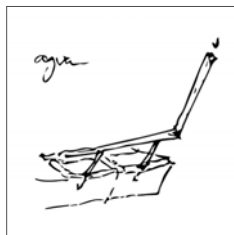
MÒDUL

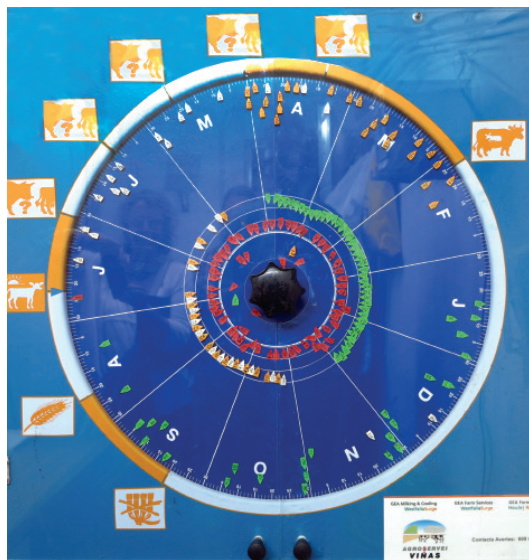

MATERIALITAT

BASSES

ESTRATÈGIES

TEST NORMATIU A PARTIR DELS CASOS D'ESTUDI

Antonio Cayuelas Porras / Tomás García Píriz

¹ L'estudi s'ha ajustat a un temps de desenvolupament del treball de camp especialment restringit, 6 dies, del 23 al 29 de juliol de 2018. Sí que cal aclarir que la selecció dels casos d'estudi així com la definició de l'objectiu, estratègia i conclusions ha estat realitzat per la direcció i professorat del seminari, i la coordinació d'AxA al llarg de tot el 2018.

² En aquest sentit tenim clar que hi ha molts altres agents cridats a completar aquest treball d'investigació que afecta molts més àmbits que el de l'arquitectura. Disciplines expertes en temes de paisatge, enginyeria, agricultura, ecologia o sociologia podrien servir de suport a aquest treball.

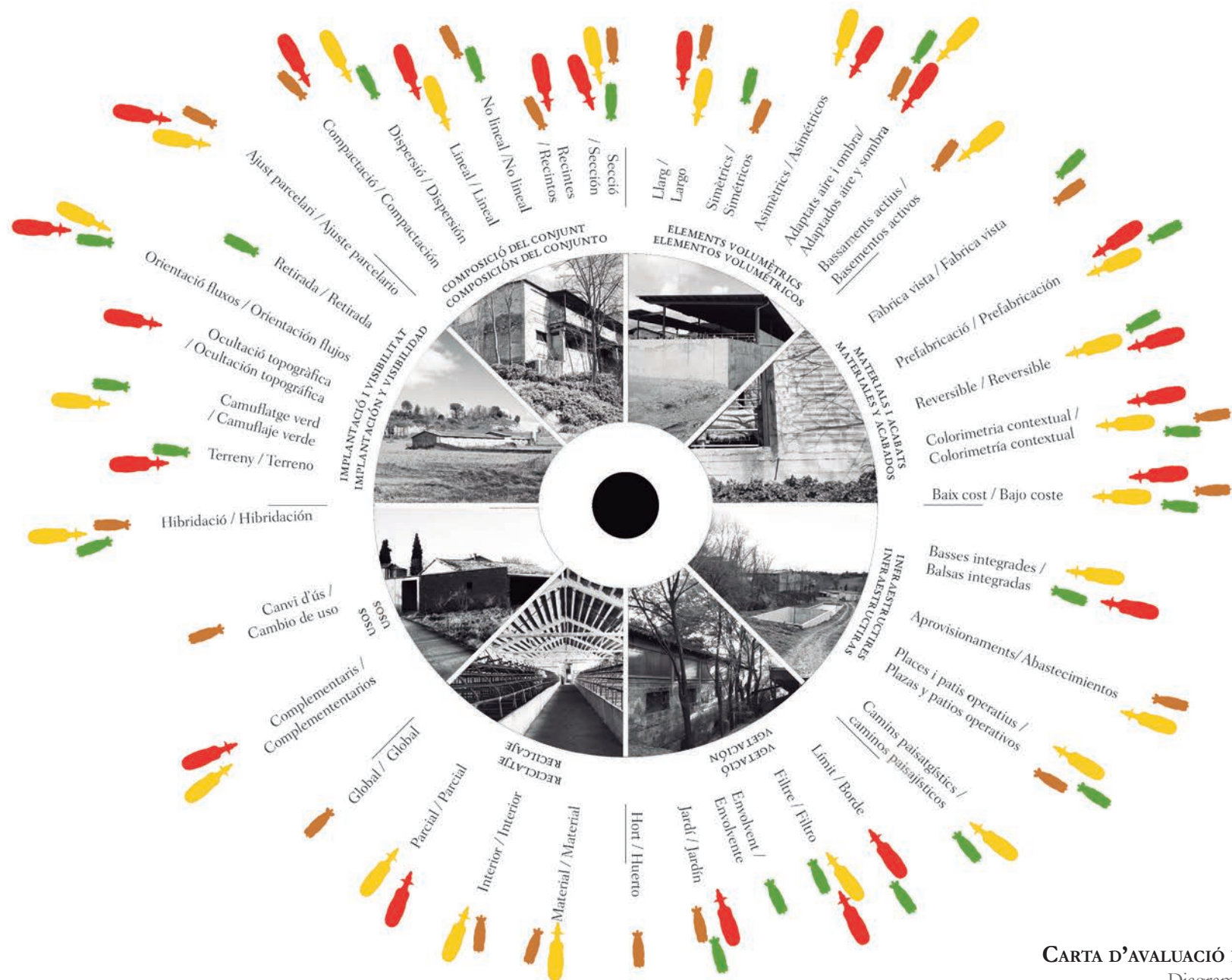
³ Cal no oblidar que l'origen del Seminari 'Arquitectura a Osona: arquitectura agrícola i paisatge en transformació' -del que aquesta investigació és el seu resultat més directe- s'emmarca dins de les diferents consultes que el Departament ha activat al llarg del procés d'elaboració del futur document per al *Pla Director Urbanístic de les Explotacions ramaderes* en un intent d'ajustar, ampliar i millorar el seu contingut prèviament a la seva publicació definitiva.

Un dels moments més interessants de l'estudi va ser la visita a les diferents granges amb els seus respectius propietaris i treballadors. L'explicació de primera mà dels principals agents de la gestió de l'activitat ramadera al territori va permetre establir un contacte directe amb les problemàtiques i necessitats. Una altra de les qüestions que va sorgir de l'estudi directe de camp realitzat està relacionada amb l'aprenentatge dels protocols que els pagesos estableixen per a l'automatització i gestió eficaç de l'activitat diària de la granja. Entre les renovades tecnologies que l'explotació ramadera utilitza actualment en el desenvolupament de la seva activitat (gairebé totes ja informatitzades) ens va cridar l'atenció un humil però eficaç mecanisme per al control de l'estat de la població animal de la granja. En el cas de la ramaderia bovina, el pagès utilitza un senzill calendari circular amb el que té supervisada la situació de cada animal a la granja: la seva alimentació, l'estat gestacional, la seva fase productiva, l'estat de creixement en el cas de que siguin vedells, etc. Mitjançant aquest suggerent instrument gràfic queda traçada en una sola imatge tota la complexa xarxa de relacions de més de 200 o 300 caps de bestiar que de vegades conformen la granja.

El recurs del calendari ens va semblar prou potent com per transformar-lo en una eina amb la qual poder estudiar i sobretot comparar, els diferents casos d'estudi als quals ens enfrontàvem. Des del principi varem ser molt conscients de les limitacions inherents a una investigació d'aquest tipus tant en la forma com en el **temps**¹, i més enllà d'una ambiciosa crítica o intent de formulació d'una nova normativa aquest estudi vol ser

una metodologia que parteixi dels casos seleccionats per poder ser ampliada a una escala més global. Es tracta per tant d'obtenir, des de l'**arquitectura**², una eina útil i senzilla amb la qual poder apropar-se a aquest singular territori fruit de la interacció entre la natura, l'home i les activitats que desenvolupa, principalment agràries i ramaderes.

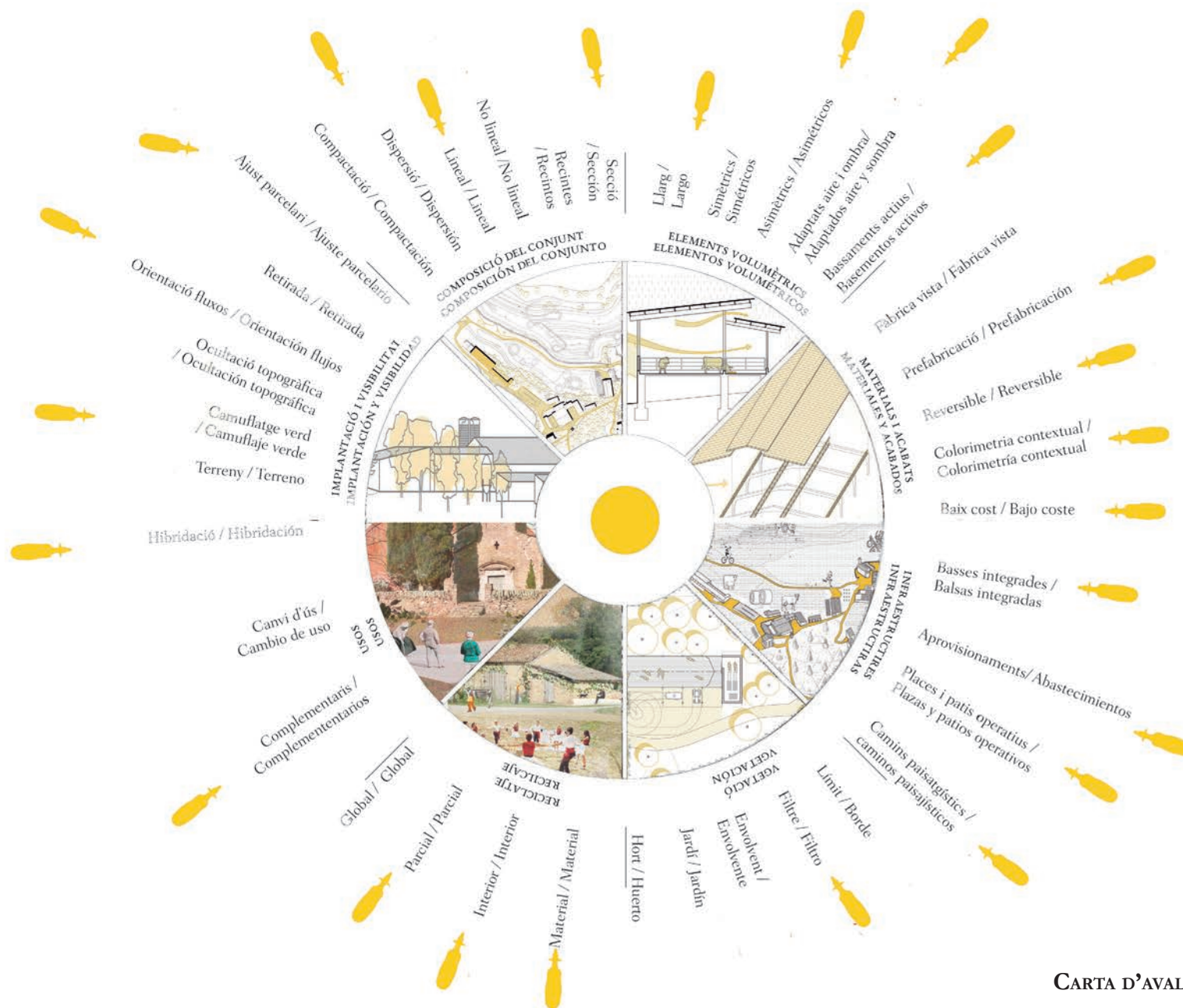
Gràficament la investigació codifica a través d'un renovat *calendari de pagè* les principals idees i blocs sobre els quals es desenvolupa l'actual normativa, afegint a més uns blocs nous no previstos en les categories d'anàlisi per part dels actuals instruments **reguladors**³. El mapa presenta així una sèrie de capítols expressats en forma de sectors i subsectors. Sense entrar a valorar la pertinença o no de cadascun dels sectors, cada granja apareix associada a cada categoria i subcategoria segons sigui el cas. El resultat posa en relació les diferents explotacions ramaderes (cadascuna d'un color i associada al tipus d'explotació) explicant la impossibilitat de la categorització qualitativa total o universal. La taula resum ens mostra de manera fefaent com, en la majoria dels casos, l'encasellament en una determinada situació (distribució fragmentada, material ceràmic, etc..) podria ser positiu o negatiu de cara al seu impacte o a la seva correcta implantació, per posar algun exemple, sempre que participés en algun altre o per el contrari evités la seva inclusió dins d'una altra categoria. Això no fa més que mostrar-nos el complexíssim repte al qual s'enfronta l'administració en l'elaboració d'una regulació precisa i objectiva per a l'avaluació de l'arquitectura ramadera i la seva relació amb el paisatge agrícola.

CARTA D'AVALUACIÓ NORMATIVA
Diagrama comparatiu

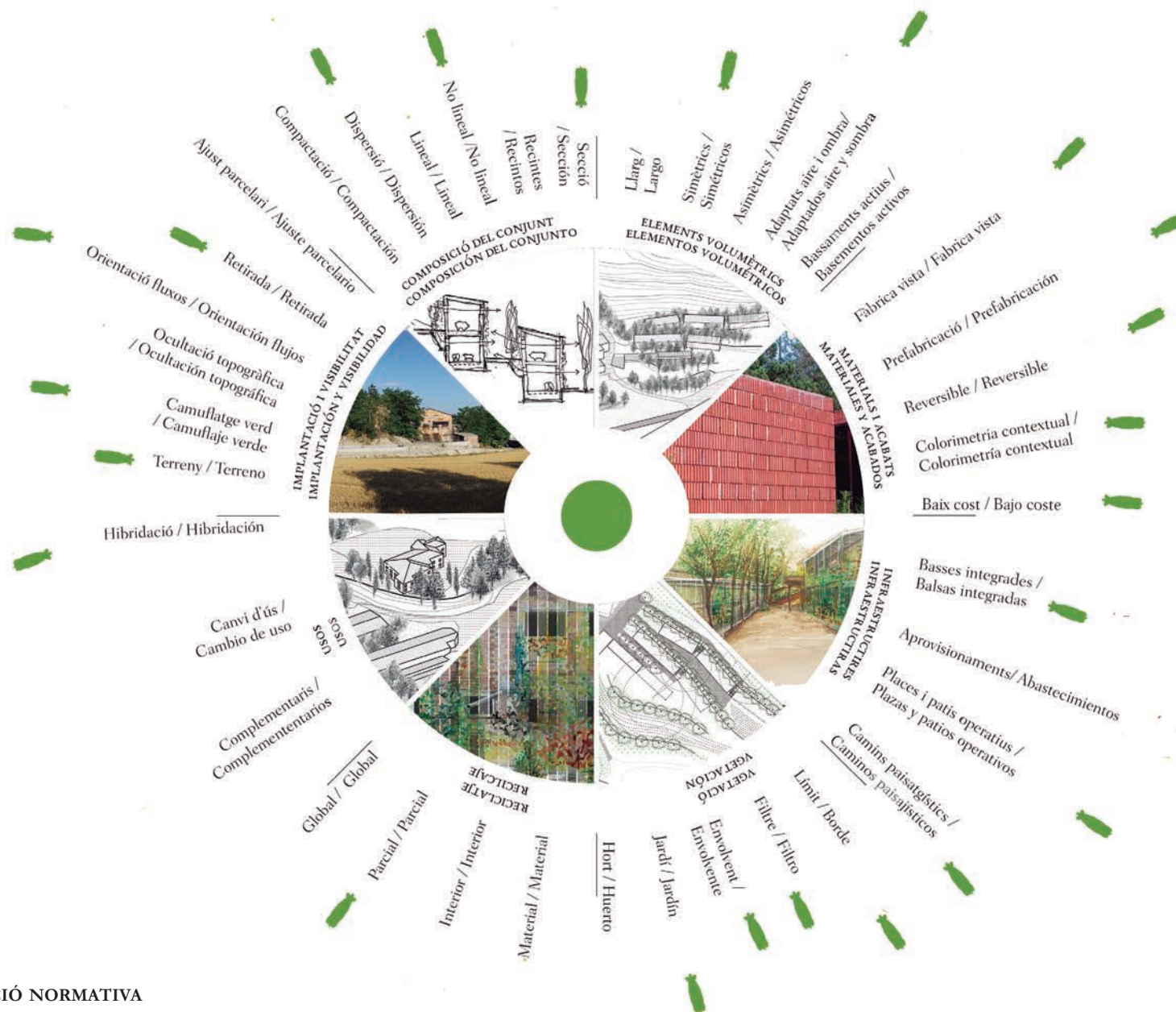

CARTA D'AVALUACIÓ NORMATIVA
Can Cassany

CARTA D'AVALUACIÓ NORMATIVA

Can Bonjorn

IV. GLOSSARI

ANTONIO CAYUELAS PORRAS

TOMÁS GARCÍA PÍRIZ

CONCEPTES TÀCTICS PER A UN PAISATGE EN TRANSFORMACIÓ

El treball que aquí es presenta pretén servir d'ajuda i suport per a la important iniciativa que porta a terme el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya de cara al control i regulació de la implantació de les infraestructures ramaderes, ja siguin noves o ampliacions de granges existents, dins de l'entorn rural català. L'actual número i densitat d'aquest tipus d'explotacions productives dins el paisatge agrícola ha arribat a dia d'avui a un punt crític a nivell d'impacte ambiental i infraestructural, pel que es fa necessària una important revisió i posada en marxa d'un marc director específic i actualitzat per garantir una correcta inserció paisatgística i territorial d'aquestes edificacions aïllades de la mateixa manera que succeeix en qualsevol altre sector d'activitat o tipus de sòl.

El lloc triat, Osona, es va plantejar com un laboratori especialment adequat per a l'estudi de les relacions entre el terreny no urbanitzable i les edificacions agràries i ramaderes. La petjada de l'activitat derivada del nombre d'edificacions, la seva densitat i el seu impacte paisatgístic és aquí més que evident. L'entorn de la Plana de Vic es presenta actualment com un dels paisatges amb més explotacions agrícoles i ramaderes del territori català.

Les conclusions plantejades després de l'intens treball de taller, tant a nivell de discussions internes com amb la participació dels experts convidats, són reflexions que es presenten de forma oberta. Es tracta de preguntes que eviten caure en sentències rígides que defineixin què és adequat o no pel futur marc normatiu. Podem parlar d'un document estratègic que actua com a text superposat, un manual de *suggestiments, reflexions i bones pràctiques* la major virtut del qual és la d'ampliar l'enfocament des de les particularitats detectades en cada cas d'estudi concret fins a la generalitat tractada pel marc instructor.

Entenem els resultats de la recerca portada a terme a Osona com un annex o apèndix a la normativa que mostri com des del cas concret es poden deduir reflexions interessants i comprovacions *in situ* sobre aquelles normes que pretenen regular aquest complex paisatge que afecta gran part del territori agrícola i ramader català i, com indicàvem amb el títol de l'estudi, en contínua transformació.

El paisatge ha de ser considerat una infraestructura, no un decorat
Martí Franch, Conclusions del Simposi sobre sòl no urbanitzable, 2017

EL GLOSSARI: *Reflexions àgils sobre la normativa agrícola i ramadera.*

La principal eina produïda per la investigació és el glossari, una aportació imprescindible que es presenta, al mateix temps, com a instrument d'anàlisi i de resultats. Aquest document respon a una estructura de catàleg alfabeticat de paraules i idees que versen sobre el paisatge de la ramadera, presentant de forma textual i gràfica els principals conceptes extrets del nostre treball amb els casos d'estudi seleccionats. Vint-i-set lletres donen pas a sengles definicions que es subdivideixen en diferents idees enteses com accepcions o possibles interpretacions del concepte principal. Aquests significats amb els quals s'acompanyen cada un dels conceptes seleccionats ens permeten puntualitzar, ampliar o confrontar altres idees que es poden derivar de la principal que actua com a capçalera. Totes les definicions s'entenen per tant de forma oberta. El glossari entra de ple en aquesta idea ja comentada de document *tàctic*, d'estratègia operativa o de mapa inconclús més que d'un element tancat i acabat en si mateix.

El Glossari reforça, en la manera en que es plantegen les diferents definicions, la necessària dualitat entre el que és local i el que és global a l'hora d'interpretar aquells aspectes més ressenyables sorgits del treball particular en cada cas d'estudi. Cada un d'aquests conceptes, essencialment genèrics, extrapolables i traslladables a altres, són a més il·lustrats amb imatges que procedeixen exclusivament dels casos d'estudis analitzats, ja siguin de l'estat actual o de la proposta realitzada.

L'elecció d'aquesta particular metodologia per a la mostra de resultats respon a un objectiu primordial en una investigació d'aquest tipus: la facilitat de lectura. El glossari es planteja des d'unes premisses de claredat i síntesi amb les que integrar un sector de lectors ampli que inclogui no només a experts acadèmics o tècnics, sinó també a un grup més generalista, des d'aquells simplement interessats o curiosos, fins als propis treballadors del sector ramader. Aquest document ens ha permès realitzar un senzill text que surt del món dels especialistes per intentar arribar igualment al gran públic, obrint així la porta a diferents lectures superposades.

En el fons d'aquesta eina hi trobem la idea de llegir les relacions que l'activitat agrícola i ramadera estableix amb el seu context més enllà d'una postura eminentment tècnica o productiva, incidint en el paper de l'arquitectura per entendre el territori. El glossari incorpora el punt de vista històric i patrimonial insistint en com l'activitat agrícola i ramadera, des del paisatge i l'arquitectura, pot ajudar a preservar determinats valors i funcions del territori en el qual es desenvolupa.

*A*_{CABAT}

*G*_{ESTIÓ}

*M*_{APES}

*S*_{ÒL}

*B*_{ASAMENT}

*H*_{ÍBRID}

*N*_{ATURA}

*T*_{URISME RURAL}

*C*_{OBERTA}

*I*_{NFRAESTRUCTURES}

*O*_{LOR}

*U*_{SOS}

*D*_{EIXALLES}

*J*_{ARDÍ}

*P*_{ATRIMONI}

*V*_{EGETACIÓ}

*E*_{COLOGIA}

*K*_{ILOBYTE}

*Q*_{UÈ?}

*W*_{ATER}

*F*_{LEXIBILITAT}

*L*_{ÍMIT}

*R*_{ECICLATGE}

CONNE*X*_{IÓ}

CATALUN*Y*_A

*Z*_{ONA RURAL}

A

ACABAT

Límit entre un sòlid i l'espai que l'envolta, i en defineix l'aspecte, textura, ... i es pot tocar.

Com a premissa de partida es proposa abandonar la noció que atorga al paisatge una condició tradicional i el protegeix "proposant la seva conservació des d'una determinada imatge bucòlica."

El disseny, transformació i conservació del paisatge ha de ser un procés d'acord amb l'època que el proposa i amb capacitat d'evolucionar en les seves formes i continguts.

La pell que protegeix i caracteritza les edificacions rurals es pot integrar amb els paisatges amb la mateixa llibertat de cromatismes i de textures amb la que les escorces protegeixen els arbres, o amb les mateixes estratègies que els animals utilitzen per camuflar-se, exhibir-se o protegir-se. L'*Acabat* ha de contextualitzar l'arquitectura d'uns paisatges que estan en contínua transformació. La seva porositat i pertinença al lloc poden ser factors determinants.

Sembla que l'obligada defensa de l'analogia cromàtica i material amb el paisatge és una aposta caduca per construir els nous paisatges agrícoles i ramaders i, tampoc és la millor opció la llibertat d'acabats aliena a la producció d'aquests paisatges contemporanis. Hem de reclamar una nova sensibilitat per a una construcció amb un impacte més equilibrat on contrast, saturació, brillantor, relleu o textura puguin ser paràmetres d'ajust més coherents amb les disponibilitats materials actuals. Les noves tècniques de reciclatge, producció, prefabricació i impressió d'acabats permeten mostrar altres sensibilitats.

B

BASAMENT

Estratègia per reduir la violència inevitable que representa el contacte entre l'arquitectura i el sòl.

Element arquitectònic que prové de l'arquitectura clàssica i que, en l'entorn rural, pot ajudar a dignificar i a millorar tant la implantació com les condicions de sanejament de les edificacions agrícoles i ramaderes. Defineix un pla horitzontal que antropitza el paisatge i que pot relacionar les edificacions amb les terrasses d'un terreny inclinat.

Potser l'operació més habitual en la implantació de noves infraestructures al territori és la definició de basaments o plataformes de suport de gran dimensió de forma oposada a la topografia natural del paisatge orogràfic de la comarca d'Osona. Aquesta tècnica és també contrària a l'evacuació d'aigües de manera natural. Suggerim una major adaptació topogràfica de les intervencions de forma fragmentada i l'ocupació de plans amb pendents suaus. Aquests processos han de presentar un equilibri entre extracció i acumulació per evitar trasllats desproporcionats de la matèria extreta, excepte si hi ha una previsió de la seva reutilització *in situ*.

Talussos/bancals L'agricultura ens mostra amb freqüència sistemes de terrasses per a l'aprofitament de vessants, inclosa la incorporació de pendents suaus que condueixin l'aigua per al seu reg. Aquests sistemes poden traslladar-se a les plataformes industrials, construint els talussos de contenció amb la matèria existent i senzilles aportacions de consolidació.

C

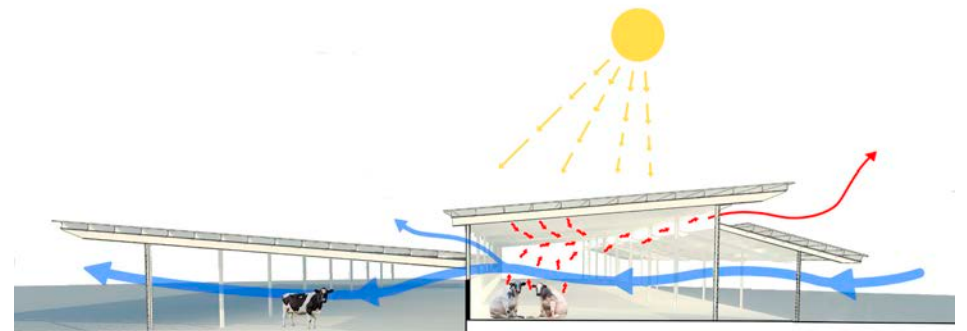
COBERTA

Element diferenciador entre un espai habitable per a un home o un arbre, quan plou.

En la recerca del cobriment i protecció de les activitats humanes està l'origen de l'hàbitat. Reconèixer els models i la seva contribució a la definició del paisatge del medi rural permetrà arbitrar i reconèixer l'evolució de les solucions que incorporin l'arquitectura en el paisatge lliure de paràmetres i de tradició com a parella indissoluble. Si acceptem la contínua transformació del paisatge, entenem la innovació com una aportació imprescindible en la configuració del territori.

Plans inclinats o plans horitzontals que defineixen el tancament superior de l'edifici. En algunes granges, graners i pallers, que no disposen de façanes, aquest umbracle que protegeix del sol i de la pluja pot esdevenir l'arquitectura que caracteritza l'edifici. La seva geometria ens parla dels vents dominants, de la orientació i de la pluviometria del lloc. Els materials i colors que la componen, així com les seves dimensions i formalització, poden millorar la integració d'una edificació i esdevenir l'element més destacat d'aquestes arquitectures rurals i industrials.

La coberta sempre constitueix un element d'identitat dels models de construcció de cada territori en relació a la protecció d'unes condicions específiques de clima, d'evacuació o recollida de l'aigua i, més recentment, de captació solar o de producció fotovoltaica. Tot això implica la seva reformulació com a forma integrada per respondre als requeriments de cada plantejament. Exemple: no té sentit obligar cobertes de pissarra, responant a solucions tradicionals en zones de muntanya quan després cal portar-la d'altres regions.

D

DEIXALLES

Necessàries per poder realitzar una pràctica molt ecològica i moralment positiva com és el *reciclatge*.

Tot allò que no és aprofitable, ni reutilitzable. La ciutat i la indústria són els grans productors de residus que el sòl rural ha de digerir. Els nous processos constructius i productius han de minimitzar la generació de materials de rebuig amb la mateixa lògica de transformació amb la qual el pa amb tomàquet i els canelons resulten en un producte gastronòmic singular. Les architectures provinents dels materials constructius de rebuig tenen un potencial enorme. Planxes d'acer oxidat, peces ceràmiques trencades o pedres provinents de la neteja dels camps de cultiu han generat grans architectures quan han passat per bones mans.

Cal incorporar en tots els processos productius el cicle complet respecte a la transformació de les matèries, inclòs el processat o reciclatge dels excedents i deixalles. Activar nous processos industrials per als diferents tipus de deixalles que es generen i així incentivar la creació de productes industrials o agrícoles que donin sortida, evitant l'acumulació en abocadors i altres instal·lacions de dipòsit.

Cal diferenciar entre els residus dels processos constructius, que s'han de reduir al mínim seguint criteris de sostenibilitat, i les deixalles procedents de la producció agrícola i ramadera, el processat específic ha de generar noves línies de R+D+I. Exemple: producció de nitrogen per a l'automoció.

E

ECOLOGIA

Diplomàcia que es practica en les relacions entre *Home i Natura*.

Per a un urbanita significa la part de la Biologia que estudia les interaccions humanes amb el medi. Per a algú que viu en el medi natural significa la cerca de l'equilibri i el respecte de les seves actuacions envers l'entorn immediat que ha heretat i el que llegirà.

Si l'*Ecologia* s'ocupa de la relació entre els éssers vius i el medi ambient cal insistir sobre una ecologia renovada, activa, propulsora i renovadora. Si habitem paisatges antropitzats en una naturalesa amb un alt component artificial, la nostra relació ecològica ha d'actualitzar les seves premisses i abandonar la nostàlgia. Hem desenvolupat molts conceptes paral·lels: reciclatge, sostenibilitat, impacte ambiental..., que intenten codificar els processos; potser ens falti suficient avaluació independent dels resultats.

En altres termes, davant la ineludible transformació del medi, hem de treballar la recerca de nous paràmetres d'equilibri on les variables de temps i espai disposin de repercussió global en la seva valoració individualitzada.

F

FLEXIBILITAT

Aquesta idea s'ha d'entendre com una capacitat de modificar els paràmetres de gestió, ús i implantació de manera controlada acord a mapes de necessitats que adaptin les construccions existents a altres demandes segons la renovació dels sistemes productius. Una estratègia de canvis amb l'objectiu de fer viable l'operativitat de les construccions, estratègia que ha d'anar acompanyada d'una adequada gestió de la implantació d'usos.

Si les construccions deslliguen en la seva concepció els contenidors arquitectònics dels mecanismes productius, facilitarà el reciclatge dels equipaments i la reutilització, l'avanç i la millora de les tecnologies productives, i la durabilitat de les edificacions.

G

GESTIÓ

Normalment, el període necessari per a desenvolupar un organisme a fi que pugui ser autosuficient. Al no ser suficient requereix la presència constant d'un *home* per recibir.

Actualment la gestió dels processos d'implantació d'arquitectures agrícoles i ramaderes resideix en dos àmbits de control autònom: l'urbanístic-arquitectònic (municipal) i el tecnològic-ambiental (Generalitat). Cal flexibilitzar les normatives d'implantació, sobretot de forma escalada. La permissivitat a petita escala d'altres opcions i usos no ha de ser oberta en grans implantacions, on el control de tots els paràmetres nominats ha de ser exhaustiu.

Quin organisme s'ocupa (ha d'ocupar-se) de l'impacte arquitectònic, paisatgístic i del medi ambient? En quins termes s'ha de formular aquest control? Ja coneixem, però, els resultats que indueixen els excessos normatius. La recerca de l'equilibri entre certa llibertat operativa i un exhaustiu control normatiu és una de les qüestions més difícils en aquests procediments.

H

HÍBRID

Aquest terme contemporani és contrari a la imposició errònia que va generar el *zoning* urbanístic, es tracta d'una eina conceptual devaluada en el seu ús i que ha produït un desenvolupament desequilibrat de les nostres ciutats, el nostre territori i els nostres paisatges. Hauria de ser el moment de flexibilitzar administrativament la suma d'usos, i fer compatibles les implantacions híbrides, atenent a demandes socials d'habitar el territori de forma vinculada a la seva projecció i conservació.

De forma genèrica, la compatibilitat entre habitar i produir pot suggerir noves formes d'ocupació del medi rural i de reciclar edificacions en desús.

I

INFRAESTRUCTURES

Escàs en el cas català, potser per això el paisatge és tant ben valorat.

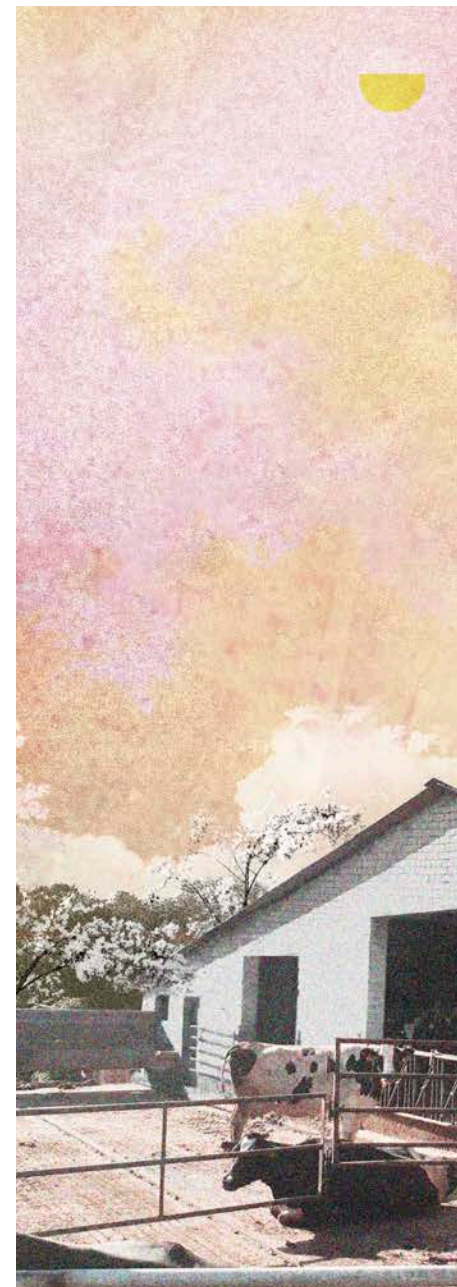
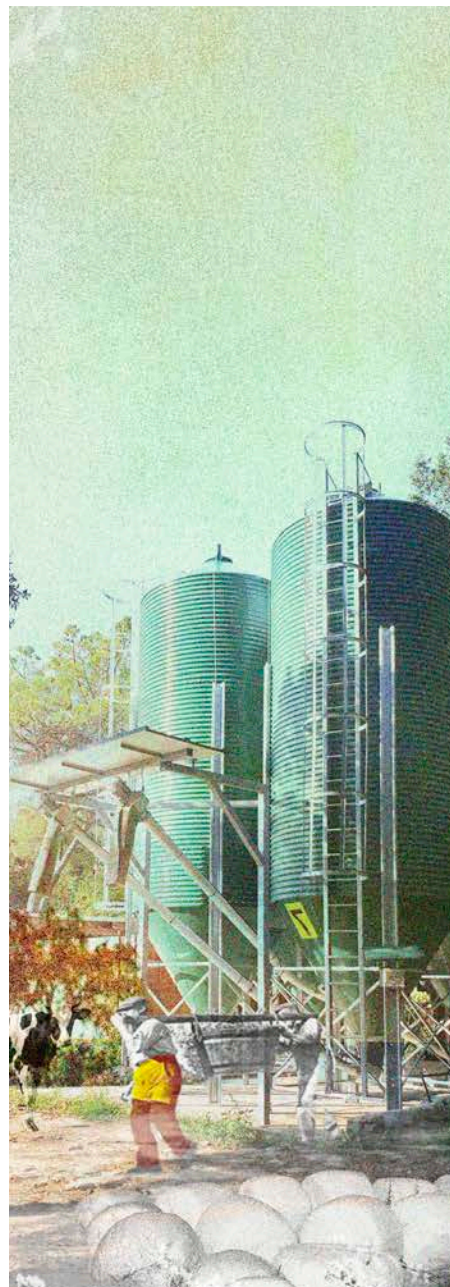
Distingim:

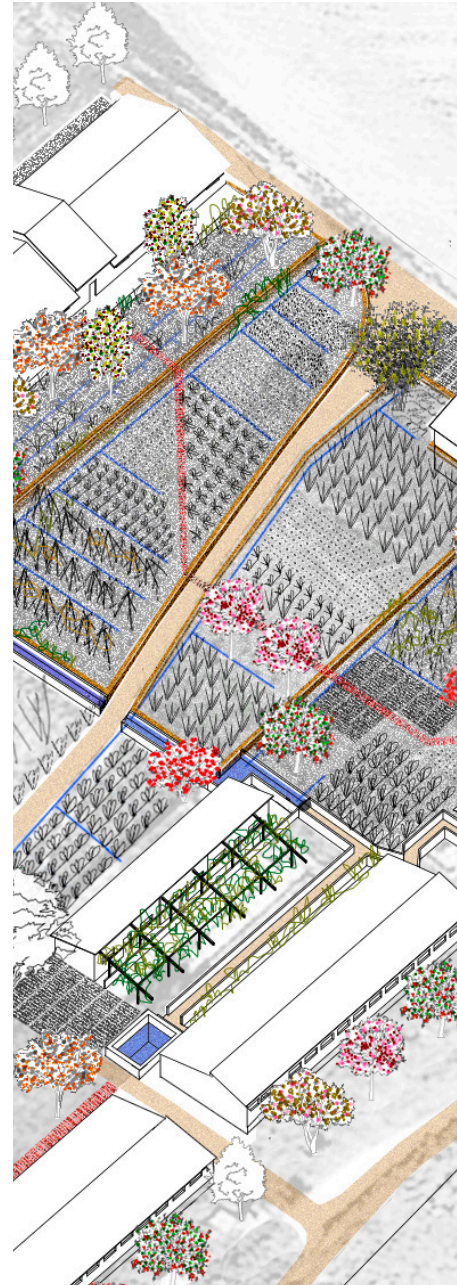
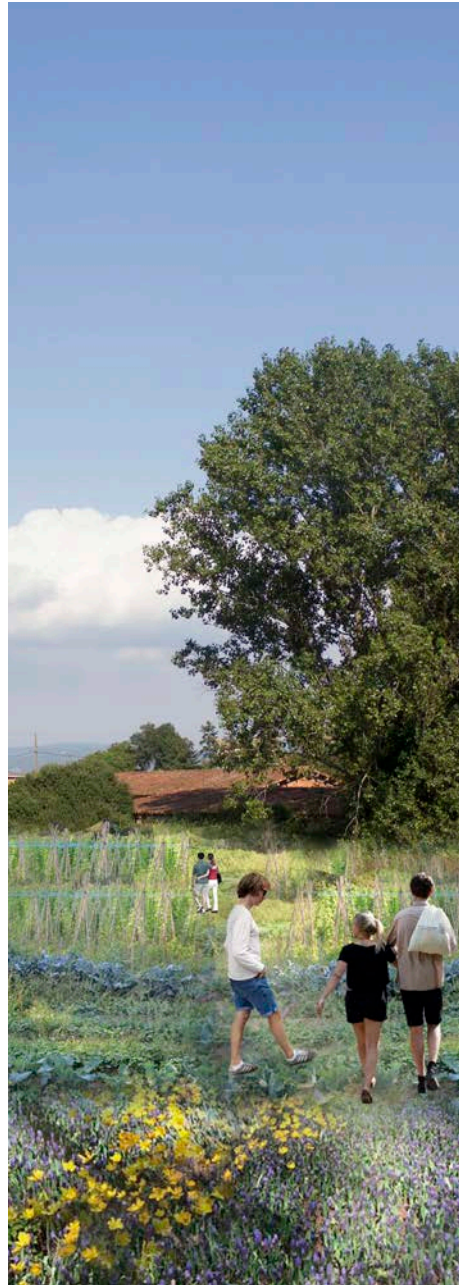
Infraestructures de subministrament i accés:

El paisatge evoluciona incorporant aquestes, com a part d'aquest. El nivell de cura en la seva implantació, l'escala amb la qual es posicionen, el tractament del material que utilitza són factors determinants de la seva repercussió. Habitats a la presència dels traçats de comunicació, -carreteres, canals i traçats ferroviaris-, i als subministraments, -canonades, sanejaments, cablejat-, segueixen sorgint noves xarxes de connexió que impliquen innombrables antenes repetidores. Des d'una altra perspectiva, cal no oblidar que les infraestructures són les que estableixen la visualització i comprensió del territori i les que estimulen la percepció de les seves condicions.

Infraestructures de suport a la producció agrícola i ramadera:

Malgrat la seva reduïda mida en proporció al volum global de les implantacions agrícoles i ramaderes, les seves característiques físiques pròpies les converteixen en fites tecnològiques que delaten el caràcter del conjunt que, en nombroses ocasions, sense aquestes infraestructures, disminuirien el seu impacte. No hem d'oblidar que l'avaluació de la presència territorial de la indústria ramadera ha de valorar la totalitat del conjunt de les seves instal·lacions. Podem qüestionar fins on estem disposats a acceptar que la imatge de la tecnologia assumeixi protagonismes en la imatge territorial, però és ineludible acceptar-los com a part d'un nou paisatge productiu industrialitzat.

J

JARDÍ

Simplificació tipus bonsai d'un paisatge.

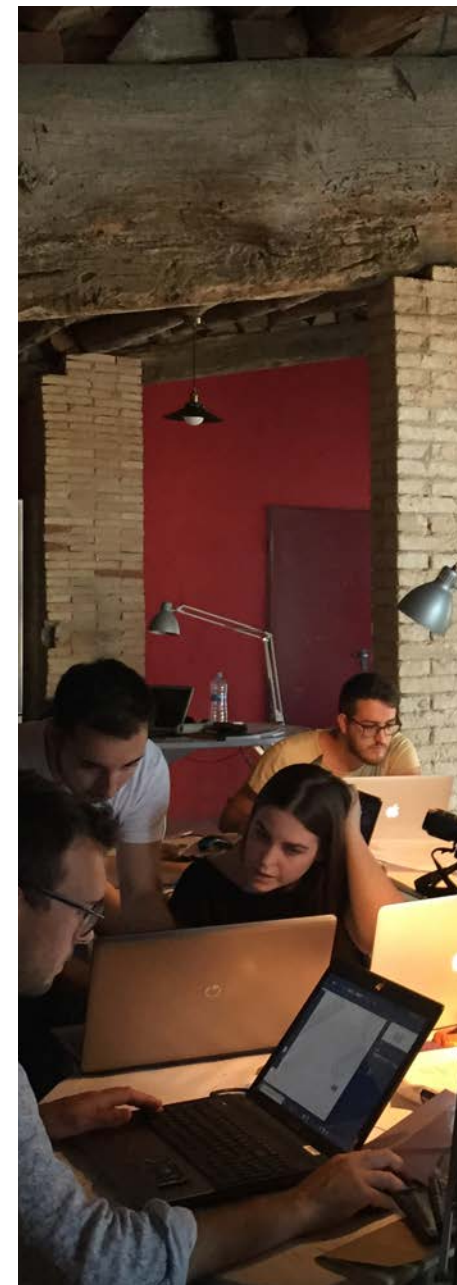
De la contemplació d'un lloc, del jardí i de la seva creació per provocar el plaer dels sentits com a resultat d'una activitat hem derivat a una posició, l'objectiu de la qual és la cura i el manteniment pel gaudi unit a la possibilitat productiva com a objectiu per a obtenir resultats per al consum. El jardí, l'hort, són entesos com un complement que contribueix a replantejar un cert subministrament i la idea d'un entorn cuidat i atès, en aquest cas l'agricultura com a manera de vida, d'autogestió i autoconsum més que com a sistema productiu. Potser ha de progressar la cultura de la definició de l'entorn agrícola productiu de les indústries ramaderes com a mitjà de construcció d'un paisatge més cuidat.

K

KILOBYTE

Allò necessari en grans quantitats per virtualitzar un *paisatge*, en menor quantitat per un edifici.

El flux i gestió de la informació, el desenvolupament de noves tecnologies productives transformen la nostra realitat d'una forma intensa i poc controlada. Aquests fluxos virtuals incentiven la deslocalització de petits sistemes productius alhora que connecten les indústries ramaderes amb la gestió, el mercat i la innovació.

L

LÍMIT

N'hi ha d'estables i n'hi ha d'inestables, violents, variables, on les dues parts enfrontades busquen l'ocupació de l'espai de l'altre.

Estimem la definició dels límits com a configuradors fonamentals del traçat del paisatge, i la gestió d'aquests límits com a sistema operatiu de construcció d'una imatge del territori. El seu caràcter residual, el seu traçat equívoc, o la seva construcció per imperatius diversos de seguretat, separació o diferenciació generen molts traçats anòmals, insuficientment conscients del seu impacte. Incentivar els límits naturals enfront dels artificials contribueix de manera més adequada al traçat del territori.

Una altra concepció del límit té a veure amb el canvi d'activitat, amb la separació entre sectors, amb la diferenciació. Per això el límit pot tenir una presència específica, expressada mitjançant una materialitat diversa dels àmbits que separa o concebre'l únicament com un desplaçament, o una tangència entre realitats diferents.

***maLLa:** Abstracció mental que relaciona un seguit d'elements ubicats en diferents punts de l'espai i el temps. Exemple: una teranyina

La malla és una eina de concepció i traçat per acordar les relacions entre intervencions construïdes i paisatge. Podem llegir el territori com la superposició de malles, físiques i virtuals, que el vertebrin i l'estructuren. Aquestes malles d'infraestructures, d'accessos, de subministraments es superposen a una naturalesa antropitzada de boscos, plantacions i cultius. L'equilibri es genera a través de la flexibilitat de les seves traces, buscant l'adaptació al medi existent. La malla genera una major operativitat que la rigidesa de la retícula.

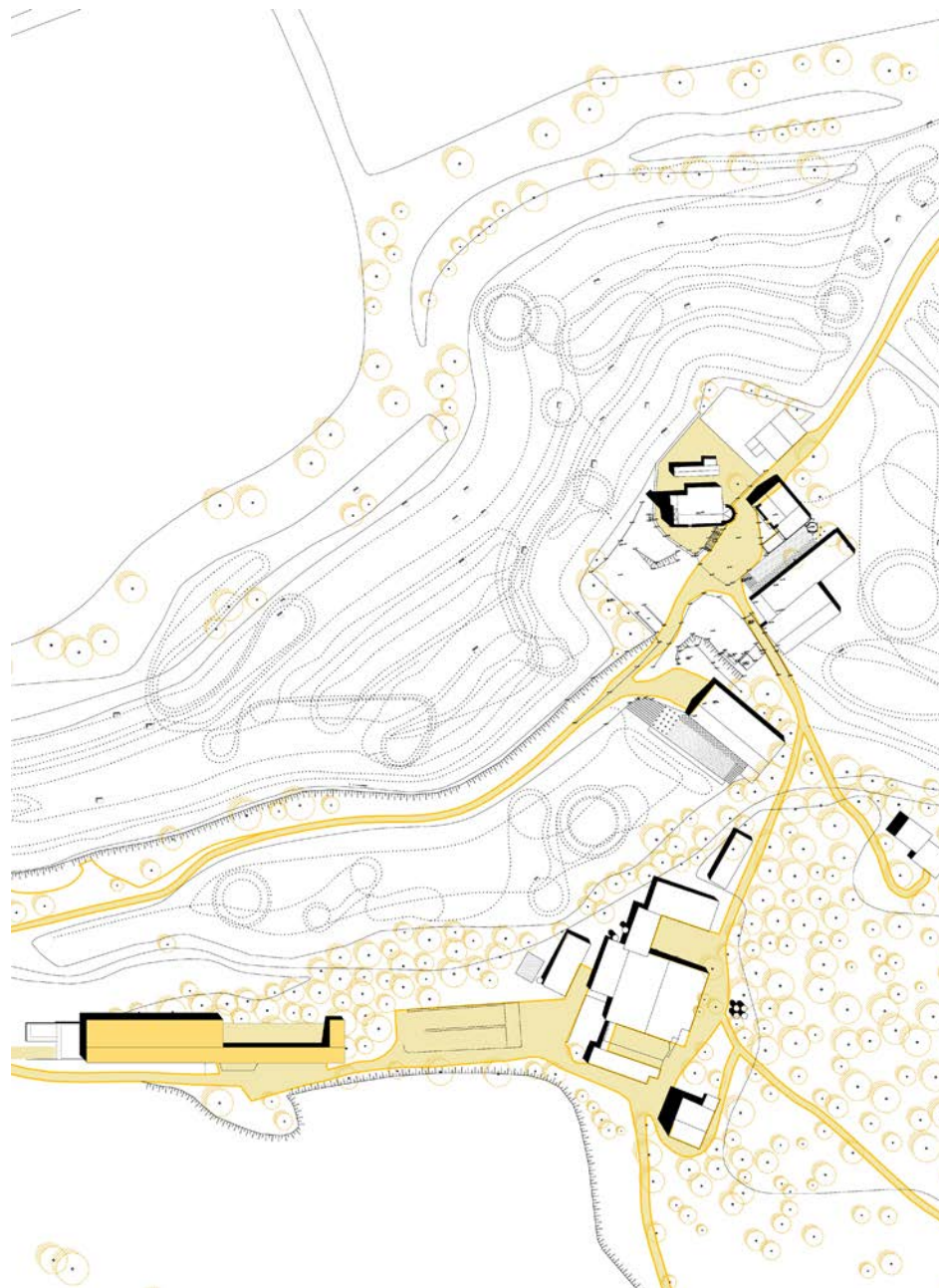
M

MAPES

Mètode de simplificació del Paisatge a fi de poder ser comprès per un Home. Normalment en format paper, darrerament en format digital.

La complexa disponibilitat de dades que podem obtenir en l'actualitat permet concebre la cartografia del territori com una profunda eina d'anàlisi i coneixement de les seves característiques i la seva transformació, actual i futura. Aquestes tècniques d'estudi permeten conèixer un estat actual, inclosa la seva transformació en temps real, i preveure una evolució sobre la qual podem interactuar segons els paràmetres que definim sobre el model que perseguim.

Si atenem als mapes productius de la comarca i la seva incidència en el territori, segurament calgui preveure límits, sobretot als formats grans. Avaluar els efectes que produeixen les implantacions ramaderes per grandària permetrà valorar els efectes que produeixen sobre el territori i el paisatge, el que portarà a induir processos de dispersió o concentració de les mateixes.

N

NATURA

Allò no present a la ciutat de manera exhaustiva, més aviat escassa, i motiu de joia quan es percep després de ser conscient de la seva manca.

En aquest paisatge profundament antropitzat, la natura està en continu procés de transformació. La normativització excessiva d'aquests processos elimina la qualitat expressiva canviant d'aquests paisatges en transformació.

Regular l'equilibri entre totes dues, natura i antropització, requereix la recerca d'un nou consens transversal de gestió entre les distintes disciplines que hi intervenen. S'ha d'abordar l'anàlisi de la superposició de normatives i la complementarietat o contradicció en les seves aplicacions.

Valorar i regular els models d'intervenció ha de permetre l'evolució i construcció de nous paisatges de forma sostenible. La natura d'aquesta comarca té una força expressiva potent en el relleu orogràfic, en el context de la plana predominant, i la seva potència boscosa li dona un caràcter expressat com una seqüència de plens verds i buits agrícoles i construïts. Un *patchwork* d'estructura oberta en permanent transformació. Un model que permet moltes formes expressives en aquesta evolució, sempre i quan l'escala de les intervencions sigui controlada i d'acord amb aquest ordre global.

Sembla suggerent en aquest sentit activar una categoria d'elements i materials de paisatge de caràcter temporal o mobiliari. A la percepció de l'evolució estacional del paisatge li incorporarem la presència d'aquests components. Exemple: bales, cilindres o blocs de palla.

O

OLOR

És reduïble l'emissió d'olors de les granges d'animals de tota mena, i la percepció de l'olor es pot esmorteir incrementant la higiene i utilitzant tecnologia de biodigestors per a l'emmagatzematge dels excrements.

Altres procediments per millorar les condicions olfactives estan relacionats amb la morfologia dels llocs d'ubicació, amb la posició de les construccions en relació als vents dominants o amb les possibilitats d'entorns filtrants de diversos tipus.

P

PATRIMONI

Aquella consideració tant complicada que depèn de qui la consideri esdevé fòssil o oportunitat.

La consciència de l'existència d'un patrimoni material i immaterial, paisatgístic i cultural ens remet al deure d'actuar, si més no, en pro de la seva conservació i manteniment per transmetre-ho a la següent generació. Realment les nostres iniciatives han de tendir a millorar-lo i qualificar-lo. Davant d'un concepte rígid de patrimoni, proposem una idea més flexible i oberta en la qual cultura, la memòria i el territori s'estableixen com a llocs actius, com a factors de millora social.

Si atenem a una noció més oberta i inclusiva del nostre patrimoni arquitectònic, territorial i paisatgístic, valorarem de manera positiva determinades architectures ramaderes, tenint la consideració de patrimoni industrial, que havent estat declarades obsoletes per al seu ús podrien ser reutilitzades amb nous programes que li atorgarien una nova vida.

Temps. Sempre ha estat el material fonamental en la construcció del paisatge. La memòria incorpora el reflex dels seus resultats i li dona permanència, la imaginació l'activa i la naturalesa reverbera les seves conseqüències.

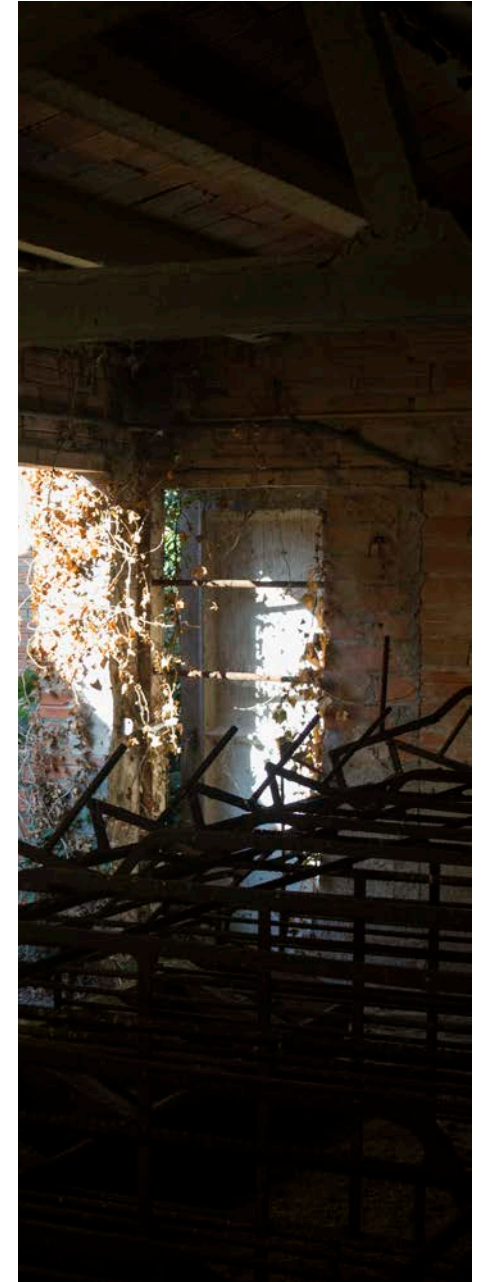
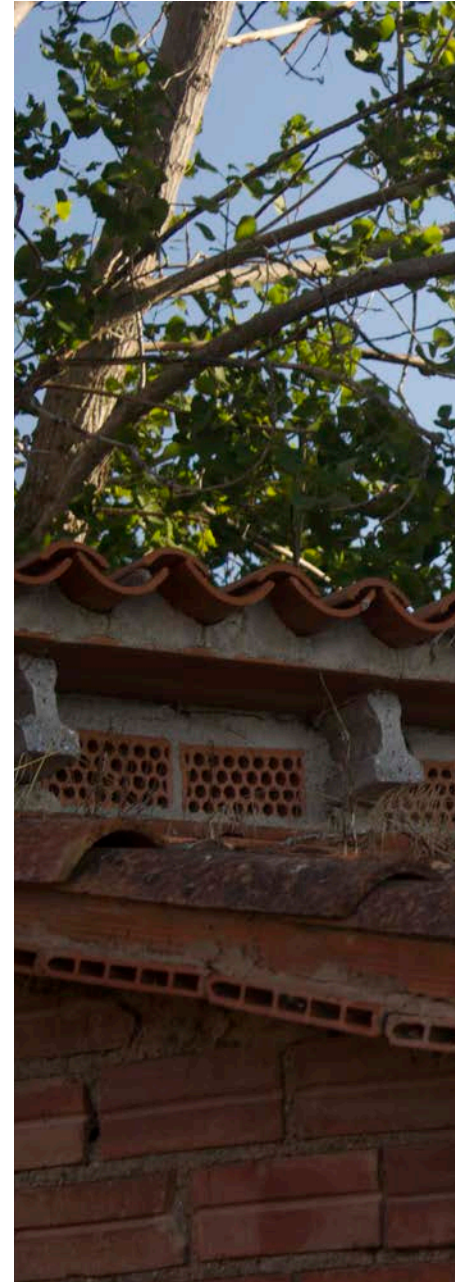

QUÉ?

Mot utilitzat freqüentment per qui no hi sent bé, o qui no escolta en aquell moment, o qui es sorprèn per la observació de quelcom sorprenent. És un mot que, com es pot veure, és utilitzat per diferents intensitats de la percepció.

Quines són les preguntes que ens hem de formular per abordar la problemàtica suscitada són alguns dels interrogants que volem formular en aquesta anàlisi.

- Paisatge i producció, un equilibri per avaluar i definir?
- Quina és la sostenibilitat que defensem en aquest territori concret?
- Disposem de les normatives adequades i suficients per a la gestió?
- Estan prou vertebrades normativa i gestió?
- Hi participen adequadament tots els estaments de la societat, -administració, producció i habitatge-, en la definició i avaluació dels paràmetres de control?

R

RECICLATGE

Entenem fonamental regular la reutilització d'arquitectures en desús per establir nous mapes d'usos per a aquests processos. Aquesta condició va indefectiblement unida a l'autorització administrativa i urbanística de nous usos per donar una nova vida a aquestes arquitectures obsoletes. Poden sorgir espais habitables, llocs de treball i trobada, espais per a la investigació i la docència, fins i tot espais d'ús públic i col·lectiu, mitjançant gestió concertada. Aquests processos de reciclatge han d'estar regulats en la seva volumetria per mantenir un nivell de presència paisatgística equilibrada.

De la mateixa manera s'ha d'estimular el reciclatge de materials com a mitjà per equilibrar la petjada ecològica de les implantacions, així com de les demolicions o desmuntatges d'equipaments en desús.

S

SÒL

Situació funcional habitual a la *natura* que no es produeix on aquesta no és present.

La saturació de distribució d'usos és una categoria administrativa que estableix una capacitat d'admissió de cada un d'ells en el territori. Tot i establir-se sobre criteris subjectius posa límits a l'ocupació per evitar el deteriorament. És una opció de control d'excessos en determinades àrees. El control d'usos no solament ha d'atendre a superfícies netes, sinó també a la repercussió dels usos sobre altres qualitats del sòl i del subsòl.

Hem de començar a establir la reversibilitat de les actuacions o la temporalitat de les intervencions quan la repercussió sobre el sòl, sobre el paisatge i el territori produeixin efectes inadequats que limitin les seves capacitats. La reversibilitat no ha de ser entesa com a restitució a l'estat anterior, sinó com la recuperació de les qualitats intrínseques o la de la seva contribució a un conjunt espacial.

El sòl *geològic* és una altra variable que ha de ser avaluada convenientment, atenent a la repercussió dels processos utilitzats i les seves conseqüències sobre la composició, tractament i degradació d'aquest.

T

TURISME RURAL

Activitat que practica part de la població quan observa amb interès la *natura*, el *sòl*, el *patrimoni* i que quan torna a casa *recicla* per no tenir remordiments.

Al contrari que el turisme urbà, el turisme rural encara disposa d'un enorme potencial en aquestes zones del territori. Incentivar la reutilització d'equipaments obsolets és una àrea d'oportunitat si es proporciona adequadament oferta i demanda.

Últimament estan emergint noves propostes de turisme rural, de forma complementària a les merament d'estada i d'oci, que adquireixen una presència activa i, per tant, participativa en els processos productius o de manteniment i cura del paisatge amb diversos caràcters que van des del col·laboratiu fins al remunerat.

Això implica disposar de llocs que incentivin i promoguin diverses ofertes en aquest sentit que poden anar des de la recol·lecció de diversos productes fins a la reforestació o implantació de tot tipus d'elements vegetals. Assenyalar rutes i senders, produir senzills productes alimentaris, recuperar tradicions artesanes amb nous mitjans, són altres de les moltes opcions suggeribles.

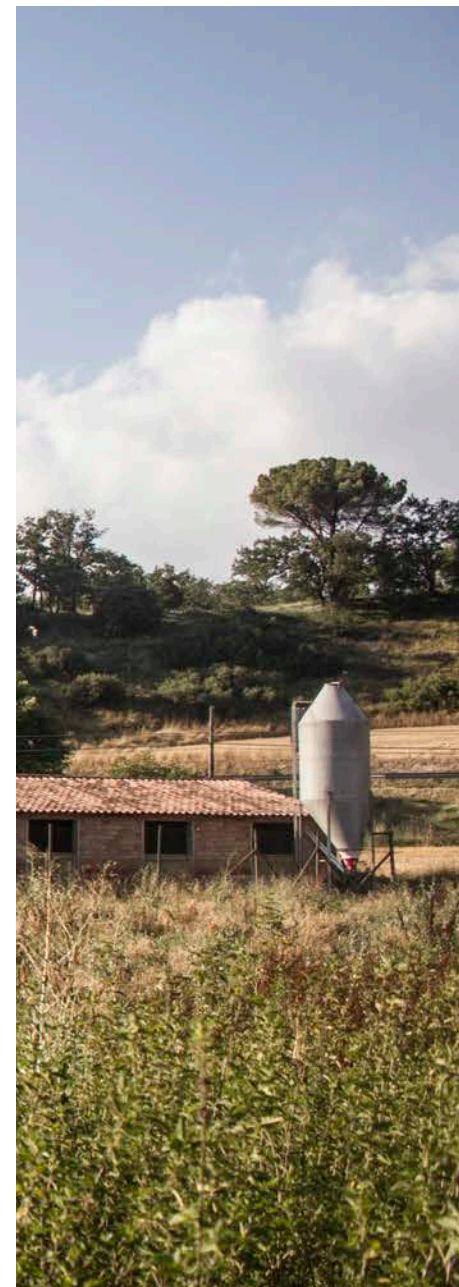
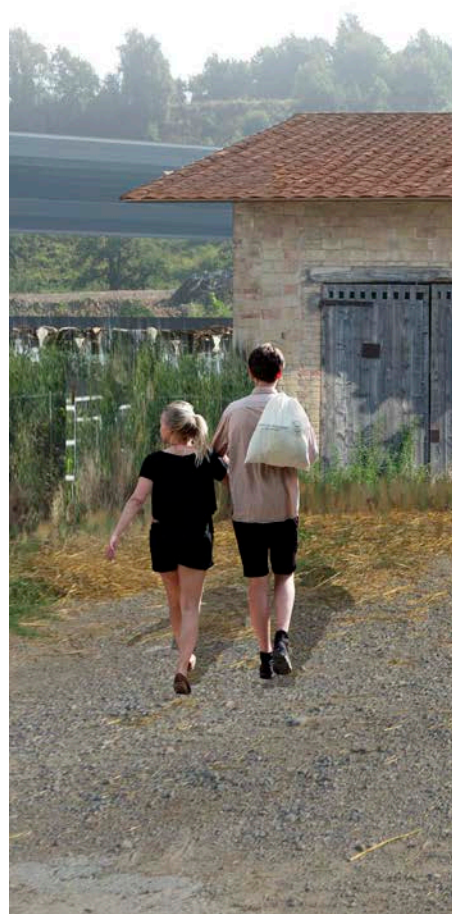

U

USOS

De forma indirecta però contundent, aquest és el paràmetre fonamental que caracteritza l'antropització del paisatge: un sistema administratiu que configura la construcció del paisatge mitjançant un concepte potser obsolet, que limita l'extracció de matèries primeres i els usos agrícoles i ramaders en sòl no urbanitzable.

Potser els usos s'haurien de valorar amb altres paràmetres que no només atenguin la seva modalitat, sinó més la seva intensitat o la seva repercussió. La permissivitat d'altres usos a petita escala introduiria diversitat de maneres d'habitar i possibilitaria una major presència dispersa en el sòl no urbanitzable. Probablement la conservació i manteniment del paisatge necessitin d'una major habitabilitat sostenible, per a això cal facilitar la implantació i producció d'activitats i produccions no contaminants. L'ús no s'ha de valorar de forma categòrica sinó depenent de la seva contribució mediambiental.

VEGETACIÓ

Conseqüència inevitable de la interacció entre el sol i el sòl quan hi ha aigua en major o menor grau.

De forma complementària a la seva presència i desenvolupament natural, gairebé exclusivament limitat a les àrees boscoses, la vegetació és un excel·lent material constructiu per a la transformació del paisatge i l'adequació d'espais, de filtres i de límits.

Dos principis bàsics han de guiar aquestes intervencions, utilitzar espècies de contrastada adaptació o pertinença al medi climàtic en què ens trobem, i procurar que el manteniment i cura de les espècies triades sigui reduït. Com hem pogut conèixer en l'estudi realitzat, el creixement de la implantació vegetal s'ha de succeir de forma ordenada i tramada per crear discontinuïtats que evitin la propagació d'incendis.

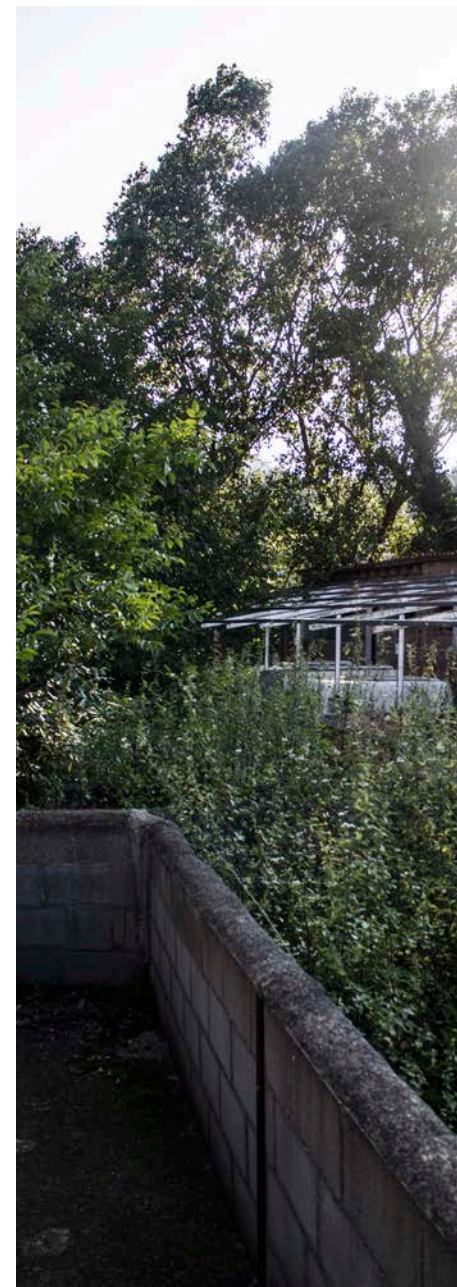
W

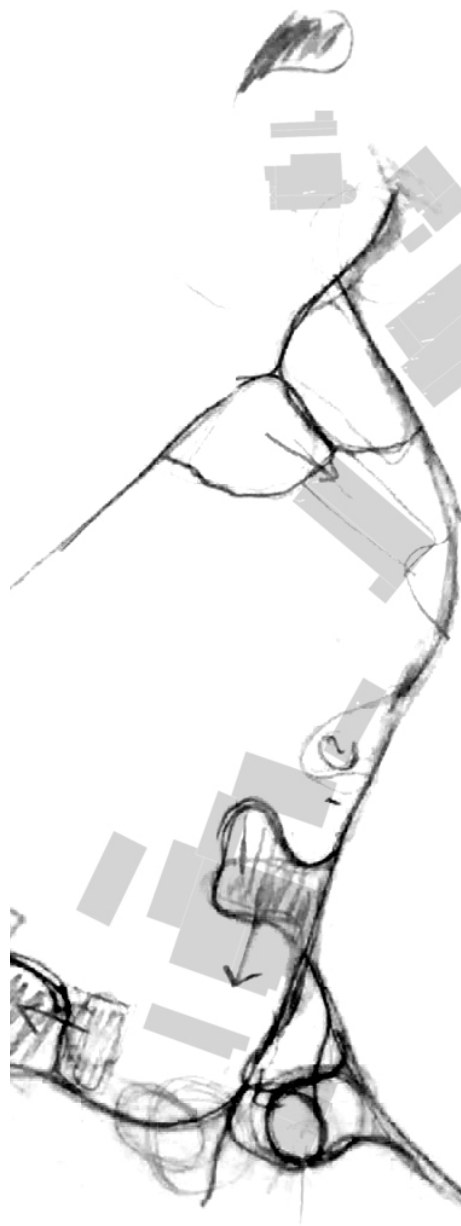
WATER -aigua-

En anglès, és el punt d'inici de gran part de la contaminació dels rius que travessen el sòl i el reguen. En català és aquell element que transforma lentament tot generant el paisatge, texturant-lo i canviant-li el color amb la proliferació de vegetació.

L'aigua és un mitjà i un dret col·lectiu, tots podem gaudir-la en funció de la seva disponibilitat, però tots hem de protegir-la i mantenir-ne les seves propietats. Si la utilitzem en els nostres processos industrials estem obligats a tornar-la a la natura en les mateixes condicions en què la rebem.

Una assignatura pendent a escala territorial de la comarca d'Osona és la millora de la qualitat de les aigües subterrànies i la millora dels seus paràmetres mediambientals, sembla obvi que la indústria ramadera hagi de contribuir de manera significativa a aquesta recuperació ambiental atès que té una responsabilitat important en el seu estat actual.

X

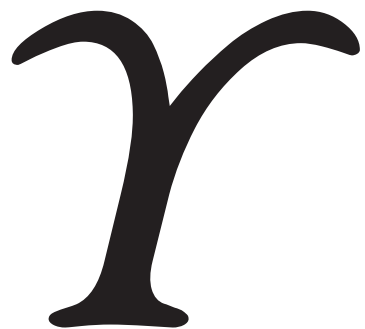
CONNEXIÓ

Necessitat humana inevitable que ocasiona cicatrius al paisatge.

En la gestió administrativa ha de prevaler la interconnexió entre les diferents administracions que hagin de tutelar els processos de creació i posada en marxa de les obres i activitats, controlant les especificitats. Almenys hi ha d'haver un organisme que centralitzi i coordini tot el procediment. Es percep certa manca de supervisió un cop iniciada l'activitat i es suggereix un cert control periòdic de les instal·lacions i la seva evolució, podríem parlar d'una ITG, una inspecció tècnica de les granges que garanteixi el futur compliment dels requeriments concertats en les diferents matèries mediambientals al llarg de la seva vida productiva.

En moltes ocasions els arquitectes no participen en els equips interdisciplinaris que realitzen el disseny de les edificacions per a la indústria agrícola i ramadera, i la preparació específica per al disseny arquitectònic contribuiria a millorar les qualitats d'aquestes edificacions i a una millor inserció dels conjunts en el paisatge.

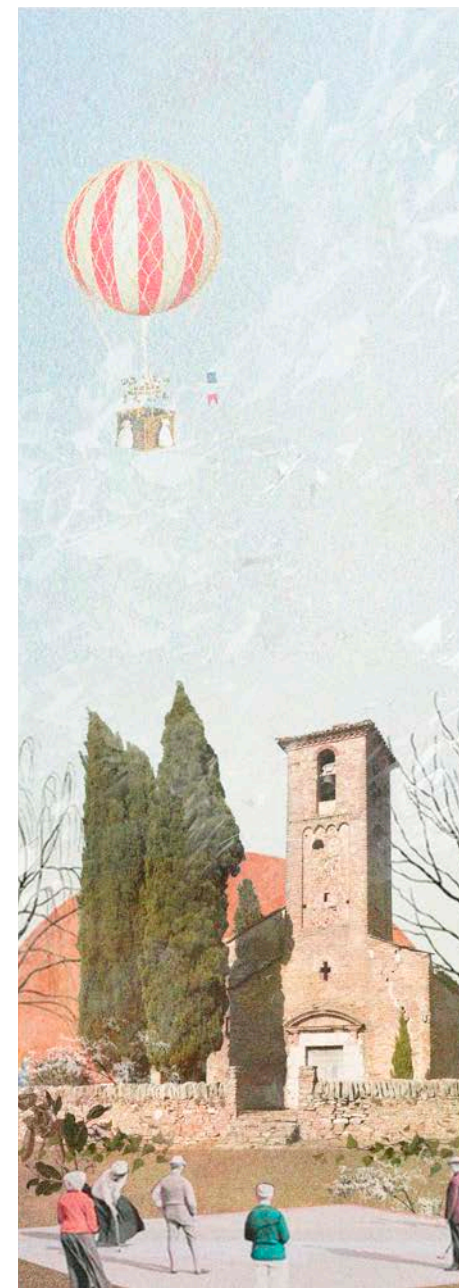
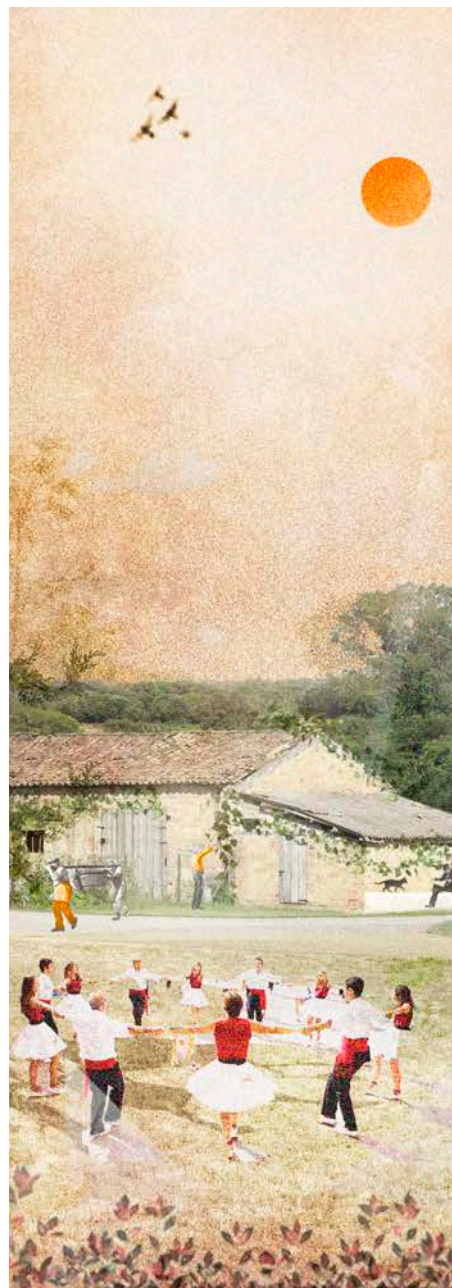
Un altre concepte que interessa reivindicar és la qualitat que aporta el paisatge com a eina de connexió entre les parts del territori, entre els diferents nuclis habitats. Una eina de transversalitat operativa i d'habitabilitat regenerativa.

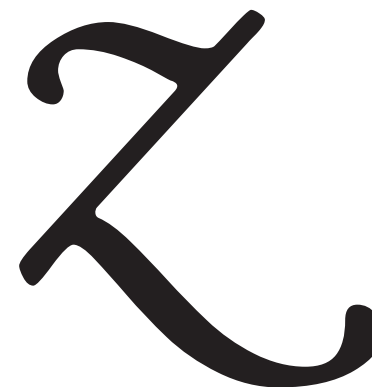

CATALUNYA

Àmbit del Paisatge on certes coses passen o es perceben de manera diferent a un altre àmbit, i on la seva població ha decidit, després de centenars d'anys, de ser-ne conscient, definir-la amb aquest mot.

Segurament sigui necessària una avaluació temàtica a nivell territorial per establir quins són els paràmetres amb els quals establir i definir el nivell sostenible d'aquests sistemes productius, la seva influència i implicació en la transformació del territori i la repercussió global que produeix. Almenys hem de saber la realitat que fem servir a curt i mig termini, per avaluar en quins termes hem d'admetre el creixement i quins són els límits sostenibles d'aquest territori.

ZONA RURAL

Part del territori ocupat pel 5 % de la població i que suposa el 95 % de la superfície, en aquest cas de *CatalunYa*.

Amb una superfície de 32.107 quilòmetres quadrats, *CatalunYa* és un país predominantment urbà si ens referim a les seves dades globals mitjanes. Malgrat això, la població es troba molt concentrada a l'àrea metropolitana i alguns nuclis urbans intermedis, per la qual cosa resta una gran superfície eminentment rural que segueixen perdent població. Això té una importància poblacional molt reduïda (una mica més d'un 1 % de *CatalunYa*), però representa ni més ni menys que una quarta part del territori català.

V. BIBLIOGRAFIA

LLIBRES

AA.VV: Paisaje: producto/producción. Catálogo de la VI Bienal Europea de Paisaje. IV Premio Europeo de Paisaje Rosa Barba, Colección arquia/temas num. 25, Fundación Caja de Arquitectos, Colegio de Arquitectos de Cataluña, Barcelona.

BATLLE, Enric, *El jardín de la metrópoli. Del paisaje romántico al espacio libre para una ciudad sostenible*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 2011.

CLÉMENT, Guilles, *Manifiesto del Tercer Paisaje*, Editorial Gustavo Gili, SL, Barcelona, 2007.

CLÉMENT, Guilles, *El jardín en movimiento*, Editorial Gustavo Gili, SL, Barcelona, 2012.

CoAC, Demarcació de Girona, *'Simposi Sòl no urbanitzable'*, Delegació de l'Alt Empordà i Delegació Garrotxa-Ripollès, Juny 2017.

DE SOLÀ-MORALES, Ignasi, *Terrain Vague*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1995.

FOLCH, Ramon, *Ambient, territori i paisatge - Valors i valoracions*, Col·lecció Observatori dels Valors, Fundació Carulla, Editorial Barcino, setembre 2017.

GALÍ IZARD, Teresa: *Los mismos paisajes; ideas e interpretaciones*, Gustavo Gili, Barcelona, 2006.

GENERALITAT de Catalunya, Observatori del Paisatge, *Catàleg de paisatge - Les terres de Lleida*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2010.

GENERALITAT de Catalunya, Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics Agrícoles i Perits Agrícoles de Catalunya, *Construccions agràries - Guia d'integració paisatgística*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Fundació de l'Enginyera Agrícola Catalana, maig 2010.

GENERALITAT de Catalunya, *Guia d'estudis d'impacte i integració paisatgística*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, juliol 2010.

GENERALITAT de Catalunya, *Guia d'integració paisatgística - horts urbans i periurbans*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Ajuntament de Girona, desembre 2009.

GENERALITAT de Catalunya, *Guia d'integració paisatgística - Polígons industrials i sectors d'activitat econòmica*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, octubre 2007.

GENERALITAT de Catalunya, *La política de paisatge a Catalunya - Guia d'integració paisatgística*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, setembre 2010.

GENERALITAT de Catalunya, *Ponència de sòl no urbanitzable - Explotacions ramaderes*, Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme, Departament de Territori i Sostenibilitat, gener 2016.

GUILLAMET, Albert Carceller, *Catàleg de masies, cases rurals i altres construccions en sòl no urbanitzable*, Oficina d'Activitats i Urbanisme, Diputació de Barcelona, maig 2013.

PAISAJE: *Producto / Producción - Catálogo de la IV Bienal Europea de Paisaje*, IV Premio Europeo de Paisaje Rosa Barba
Arquia/Temas num. 25, 1999.

RIAL I CARBONELL, Ramon, *51 Raons per conèixer osona*, Consell Comarcal d'Osona, Lunwerg 2012.

WEB

http://territori.gencat.cat/ca/01_departament/documentacio/territori-i-urbanisme/paisatge/

http://www.catpaisatge.net/cat/catalegs_presentats_C.php

http://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/observatori_territori/

http://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/ordenacio_del_territori/plans_territorals/plans_territorials_parcials/vigents/

VI. ÍNDEX D'AUTORS

DIRECTOR

ANTONIO CAYUELAS

Arquitecte per la Universitat de Sevilla (1988), i Professor col·laborador doctor de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Granada des de 1997. Ha participat com a investigador en el Proyecto I+D+i CEI Bio Tic Granada "Patrimonio y paisaje cultural" i ha participat com a professor en els Proyectos de Innovación Docente: LAB-TT/1,2 y 3- Laboratorios de Territorios en Transformación. Ha dirigit nombrosos cursos i workshops d'arquitectura. Des de l'any 1988 exerceix com a arquitecte i dissenyador. Dues escales que es complementen i permeten abordar els projectes d'arquitectura de forma integral.

PROFESSOR PERMANENT

TOMÁS GARCÍA PÍRIZ

Dr. Arquitecte, Professor Associat a la E.T.S.A.G. Els seus treballs i investigacions han tractat temes relacionats amb el paisatge, la infraestructura i la dinàmica del canvi a la ciutat del segle XXI o les relacions entre el patrimoni i l'arquitectura contemporània. Cofundador de CUAC Arquitectura, la seva obra i investigació ha estat àmpliament publicada i premiada (FAD, ARAWARDS, XIII BEAU, XIV BEAU, X BLAU...) i exposada en grans esdeveniments com la Biennial de Venècia, BEAU, ABOVEMM, LAAC... La seva oficina ha estat guardonada amb el prestigiós premi DESIGN VANGUARD amb el qual la revista americana "Architectural Record" distingeix els arquitectes emergents més destacats de tot el món.

PROFESSORS CONVIDATS

DAVID ACEVES
ALBERT COLOMER

Creada l'any 2000 i situada a Vic, Colomer-Aceves Arquitectes és dirigida per l'Albert Colomer i en David Aceves, que es van conèixer com a estudiants a la ETSAB, Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Lideren una firma d'arquitectura urbana compromesa amb l'ecologia i la sostenibilitat a l'arquitectura, que dissenya edificis d'àmbits residencial, cultural, sanitari i acadèmic. Els seus projectes combinen dissenys contemporanis amb una rigorosa experiència en gestió. Entenen l'arquitectura com un reflex del seu temps, com una part del paisatge i la ciutat urbana amb l'ús de la natura i el minimalisme.

JOAN FORGAS
DOLORS YLLA-CATALÀ

Forgas Arquitectes és un estudi d'arquitectura iniciat l'any 1989 per Joan Forgas i Dolors Ylla-Català dedicat al desenvolupament de projectes en l'àmbit de l'espai públic, les infraestructures, els equipaments, l'habitatge, la restauració i el patrimoni. En aquests anys de trajectòria l'equip ha obtingut diversos premis i reconeixements i ha guanyat nombrosos concursos d'idees nacionals i internacionals. L'equip treballa en la línia de recerca de l'equilibri entre la intrínseca capacitat emotiva de l'arquitectura i la inexcusable utilitat i proporció que l'han d'acompanyar, realitzant propostes atentes al context físic, ambientalment responsables, tecnològicament solvents i que responguin a les demandes i qüestions que la societat planteja.

JULIO MEJÓN

Julio Mejón, arquitecte, docent i conferenciant, nascut a Lleida el 1958. El 1982 treballa en l'estudi de Yago Bonet Correa. Títol d'Arquitecte al novembre de 1983 i professor al Departament de Projectes Arquitectònics de la UPC (Universitat Politècnica de Catalunya) des del 2000. L'estiu de 1985 estudia al Centre Andrea Palladio de Vicenza (Itàlia). El 1986 obre estudi d'Arquitectura conjuntament amb Ramon Fité Font a Lleida. El 2007 obre estudi com Julio Mejón Artigas. El 2009 Funda Mejón Arquitectura SLPU.

RAMON SANABRIA

Ramon Sanabria va néixer a Lleida el 1950, i és arquitecte per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (1973).

Ha estat professor de Projectes de l'ETSAB, i professor associat a l'Escola d'Arquitectura de la Universitat de Navarra des de 2005. A més, ha estat professor convidat i conferenciant en diverses universitats, i membre de la Comissió de arquitectura de l'Ajuntament de Barcelona entre 2009 i 2011. És membre fundador i president de l'associació Arquitectes per l'Arquitectura.

PILAR MALLOL

Pilar Mallol és Enginyera Agrònoma i professora associada a la Universitat de Lleida en el Departament de Tecnologies del Medi Ambient, impartint les assignatures d'Avaluació de sòls, Gestió d'espais naturals i Ordenació del territori, Planificació territorial i ambiental, Planificació territorial i paisatgisme, i Gestió ambiental i avaluació d'impactes.

PATRICIO MARTÍNEZ

Arquitecte per l'ETSAB i especialista en arquitectura hospitalària. Juntament amb Maximià Torruella és fundador i director de PMMT - Forward Thinking Healthcare Architecture, empresa especialitzada en arquitectura sanitària avançada i de gran complexitat, amb vint i cinc anys d'experiència en el sector. PMMT aposta per un model de treball basat en la suma de talents i d'idees, on el coneixement sorgeix gràcies a la participació de totes les persones de l'equip. Professor de l'Escola Superior de Disseny (2007-2009). Ha co-dirigit la direcció acadèmica i el Taller de Projecte del Postgrau "L'Arquitectura de l'Hospital del S. XXI" (2015).

BOSCH • CAPDEFERRO

Ramon Bosch i Bet Capdeferro són arquitectes titulats per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona - UPC des de l'any 2000 i 1999 respectivament. Bet Capdeferro cursa el Màster en Arquitectura del Paisatge de la Fundació Politècnica de Catalunya entre els anys 1996 i 1998. L'any 2003 inicien l'estudi bosch.capdeferro arquitectura a la ciutat de Girona, des d'on treballen en la transformació d'espais d'escala i naturalesa diverses, focalitzant l'atenció en la relació entre l'home i el medi. La seva activitat professional a l'estudi ha estat sempre acompanyada per l'experiència docent, recolzant des de la teoria i la recerca el desenvolupament del procés projectual i constructiu.

JOSEP MARIA VILA D'ABADAL

Josep Maria Vila d'Abadal, nascut a Barcelona el 5 d'abril de 1954, és llicenciat en Enginyeria Agrícola i exerceix d'empresari ramader. En l'àmbit polític, ha estat diputat del Parlament de Catalunya entre 2010 i 2012, batlle municipal de Vic de 2007 a 2015 i president de l'Associació de Municipis per la Independència fins al 2015. El 26 de novembre de 2016 va ser escollit President del Consell Nacional de Demòcrates de Catalunya, amb la intenció de promoure l'acció social per tal de culminar el procés independentista.

CAN CASSANY

Òscar Farré | ETSAB
 Jaume Mercader | ETSAB
 Clàudia Muñoz Centeno | ETSAG

CAN BONJORN

Inés Brotons | ETSAB
 Maria Rodríguez Escudero | ETSAG
 Jesús Villar | ETSAG
 Xavier Raya | UdG

CASANOVA DE PUIGORIOL

Pablo Hita		ETSAG
María Jurado		ETSAB
Ana Rodríguez Aguilera		ETSAG
Víctor Xaubet		UdG

LA MODEL

Manel Garrigó		ETSAB
María Cristina Guzmán		ETSAG
Rocío López Berenguer		ETSAG
Romain Lucas		ENSA Nantes

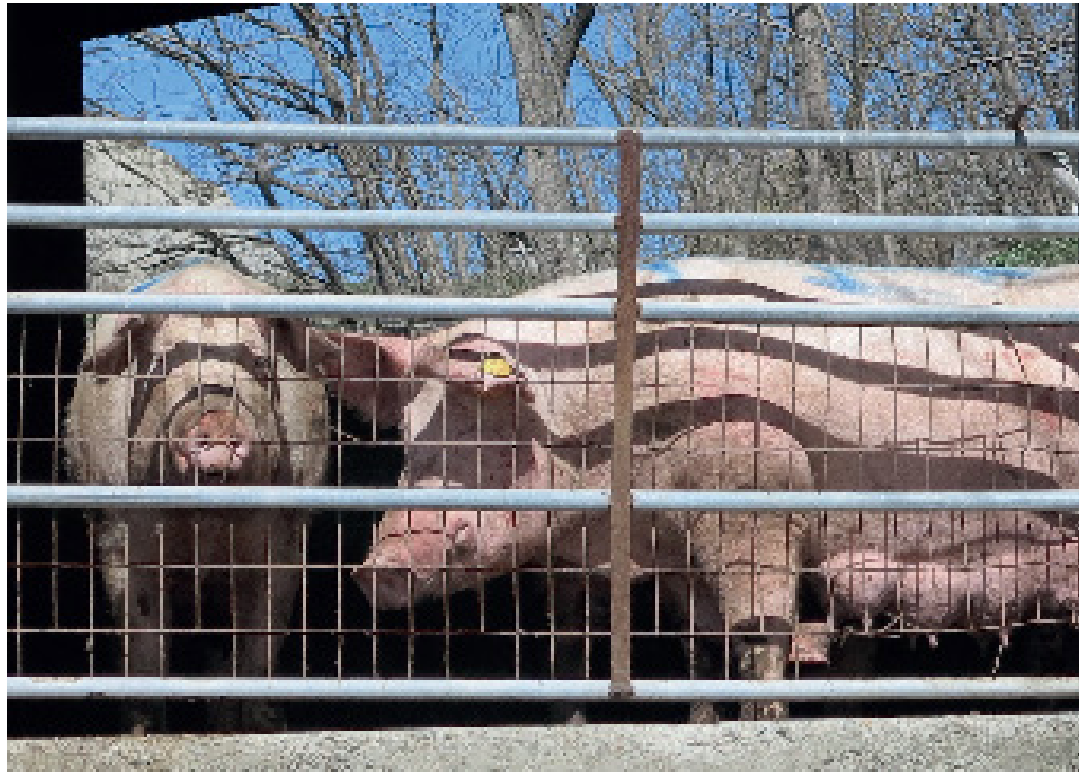

Espai de treball:
Mas Bardolet, Sant Agustí de Lluçanès, Barcelona

Espai de treball:
Mas Bardolet, Sant Agustí de Lluçanès, Barcelona

**ARQUITECTURA RAMADERA
I PAISATGE EN TRANSFORMACIÓ**

Estudi d'Arquitectes per l'Arquitectura

ORGANITZA

COL·LABORA

